

AUKŠČIAUSIOJI
AUDITO INSTITUCIJA
NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽĪSTAMI

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

AR UŽTIKRINAMA, KAD ANTSTOLIAMS IR NOTARAMS PAVESTOS VALSTYBĖS FUNKCIJOS BŪTŲ VYKDOMOS EFEKTYVIAI

2020 m. gruodžio 14 d.

Nr. VAE-14

Valstybės kontrolės – aukščiausiosios valstybinio audito institucijos – pagrindinė funkcija – prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomi ir naudojami valstybės finansai ir kitas turtas bei kaip vykdomas valstybės biudžetas. Aukščiausioji audito institucija, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, siekia didinti viešojo sektoriaus efektyvumą ir jo kuriamą naudą visuomenei, o savo darbui keldama aukščiausius kokybės reikalavimus – būti pavyzdžiu visam viešajam sektoriui.

Auditą atliko: Rasa Rakauskienė (grupės vadovė), Laisvydas Liaudanskas, Neringa Mecutaitė, Ona Butėnaitė, Roma Niedvarienė, Jolanta Kirvelaitienė (iki 2019-10-24), Robertas Staugaitis, Gintarė Ažubalytė (nuo 2020-02-04).

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimo Audito ir Teisės ir teisėtvarkos komitetams, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos notarų rūmams, Lietuvos antstolių rūmams.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	14
AUDITO REZULTATAI	15
1. AR NUOSEKLIAI ORGANIZUOJAMAS NOTARINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMAS IR PRIVERSTINIO SKOLOS IŠIEŠKOJIMO VYKDYMAS	15
1.1. Taikomi nevienodi reikalavimai notarinių veikslių atlikimui	18
1.2. Nesuderinus subjektų veikslių, neužtikrinamas efektyvus priverstinio skolos išieškojimo valstybės naudai procesas	19
2. AR UŽTIKRINAMAS ANTSTOLIŲ PASLAUGŲ IR NOTARINIŲ VEIKSŲ PRIEINAMUMAS	22
2.1. Nepagrįstas antstolių poreikis	22
2.2. Ne visi gyventojai vienodomis sąlygomis gali gauti notarines paslaugas	24
2.3. Trūksta informacijos apie antstolių paslaugas ir notarinius veiksmus	27
3. AR UŽTIKRINAMA, KAD UŽ ANTSTOLIŲ VEIKSMUS BŪTŲ MOKAMA PAGRĮSTA KAINA IR TINKAMAI NUSTATYTI NOTARO ATLYGINIMO ĮKAINIAI	29
3.1. Nereglamentuotas antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo kriterijų taikymas	30
3.2. Nepagrįsti antstolio vykdymo išlaidų dydžiai	31
3.3. Neefektyvus skolų išieškojimo procesas nepagrįstai didina vykdymo išlaidas	36
3.4. Netinkamai reguliuojamas notaro atlyginimo įkainių nustatymas	37
4. AR PAKANKAMA ANTSTOLIŲ VEIKLOS KONTROLĖ IR NOTARŲ VEIKLOS TARNYBINĖ PRIEŽIŪRA	44
4.1. Veiklos patikrinimų organizavimas nesudaro pakankamų sąlygų identifikuoti trūkumus ir užtikrinti, kad jie būtų ištaisyti	46
4.2. Nesudarytos tinkamos sąlygos objektyviai įvertinti antstolių ir notarų kvalifikaciją	49
4.3. Antstolių ir notarų atsiskaitymo tvarka nesuteikia pakankamos informacijos, reikalingos sprendimams priimti	51
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	54
PRIEDŲ SĄRAŠAS	62

PAGRINDINIAI FAKTAI

Antstoliai

~225 tūkst.

vykdomyjū dokumentų kasmet pateikiama antstoliams vykdyti.

~30 mln. Eur

kasmet proceso šalys sumoka antstoliams už vykdomyjū dokumentų vykdymą.

113

faktiškas veiklą vykdančių antstolių skaičius, kuris yra apie 7 proc. mažesnis už Teisingumo ministerijos nustatytą maksimalų antstolių skaičių.

Iki 10 kartų

didesnes antstolio vykdymo išlaidas už išieškomą skolą gyventojams tenka sumokėti, kai išieškoma skola neviršija 60 Eur (tokios skolos kasmet sudaro apie 1/3 visų antstoliams pateiktų vykdomyjū dokumentų dėl skolos išieškojimo).

Visų (100 proc.)

Teisingumo ministerijos atliktų 2018–2019 m. antstolių veiklos patikrinimų metu nustatyta trūkumų.

Notarai

1,6 mln.

notarinių veiksmų kasmet atlieka notarai.

~45 mln. Eur

kasmet asmenys sumoka notarams už atliktus notarinius veiksmus.

245

faktiškas veiklą vykdančių notarų skaičius, kuris yra 20 proc. mažesnis už Teisingumo ministerijos nustatytą skaičių.

71 proc.

intervalais nustatyti notaro atlyginimo įkainiai, tačiau jų taikymo taisyklės nenustatytos.

Iki 3,5 karto

gali skirtis kaina už tapatų notarinį veiksma, nes tiek kartų skiriasi minimalūs ir maksimalūs intervalais nustatyti notaro atlyginimo įkainiai.

35 proc.

Teisingumo ministerijos atliktų 2017–2019 m. notarų veiklos patikrinimų metu nustatyta trūkumų.

SANTRAUKA

Audito svarba

Teismų ir kitų valstybės institucijų sprendimų vykdymas yra svarbus teisinės valstybės elementas. Tam, kad būtų apgintos pažeistos arba ginčijamos asmenų subjektinės teisės ar įstatymų saugomi interesai, nepakanka priimti sprendimą, būtina jį ir įvykdyti. Operatyvus sprendimų įvykdymas didina visuomenės pasitikėjimą teisingumu, valstybe ir jos institucijomis. Jei priimti sprendimai neįvykdomi gera valia, tai daroma priverstinai. Valstybė priverstinio sprendimų vykdymo funkciją pagal teismų ar kitų institucijų vykdomuosius dokumentus yra perdavusi antstoliams. Proceso šalys kasmet už šių dokumentų vykdymą, kurių pateikiama apie 225 tūkst., antstoliams sumoka apie 30 mln. Eur.

Visuomeniniame gyvenime svarbus ir notariatas (notarai). Tai – valstybės įgalioti asmenys, atliekantys jos pavestas funkcijas. Notarams pavesta užtikrinti, kad civiliniuose teisiniuose santykiuose (šeimos, paveldėjimo, daiktinių teisių ir kt.) nebūtų neteisėtų sandorių ir dokumentų. Jie kasmet atlieka 1,6 mln. notarinių veiksmų, už kuriuos klientai jiems kasmet sumoka apie 45 mln. Eur.

Valstybė, pavedusi funkcijas vykdyti antstoliams ir notarams, turi užtikrinti, kad jų teikiamos paslaugos būtų prieinamos gyventojams, už jas būtų mokama pagrįsta kaina, o antstoliai ir notarai, teikdami paslaugas, laikytųsi valstybės nustatytų reikalavimų.

Siekdami įvertinti, ar užtikrinama, kad antstoliams ir notarams pavestos funkcijos būtų vykdomos tinkamai ir būtų teikiamos visuomenės poreikius atitinkančios paslaugos, atlikome valstybinį auditą.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar užtikrinama, kad būtų efektyviai vykdomos antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar nuosekliai organizuojami skirtingų subjektų, teikiančių notarines paslaugas ir vykdančių priverstinį skolos išieškojimą, veiksmai;
- ar užtikrinamas antstolių paslaugų ir notarinių veiksmų prieinamumas;
- ar užtikrinama, kad už antstolių veiksmus būtų mokama pagrįsta kaina ir tinkamai nustatyti notaro atlyginimo įkainiai;
- ar pakankama antstolių veiklos kontrolė ir notarų veiklos tarnybinė priežiūra.

Audituojamas subjektas – Teisingumo ministerija, kuriai pavesta formuoti valstybės politiką antstolių funkcionavimo ir notariato srityse, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą¹.

Audituojamas laikotarpis – 2016–2019 m. Atsižvelgę į analizuojamų duomenų apimtį ir tai, kad Teisingumo ministerija susistemintus duomenis turėjo ne visais nagrinėtais klausimais, dviem iš jų (vykdomos antstolių veiklos kontrolės ir notarų veiklos tarnybinės priežiūros) analizavome 2018–2019 m. antstolių veiklos ir 2017–2019 m. notarų veiklos patikrinimų aktus. Vertindami pokyčius antstolių funkcionavimo ir notariato srityse, analizavome ir 2020 m. duomenis.

Audito apribojimai

Siekdami surinkti tinkamus ir pakankamus audito įrodymus, audito metu ne kartą kreipėmės į Lietuvos notarų rūmus, prašydami sudaryti galimybę susipažinti su notarinio registro įrašais ir dokumentais (saugomais notarų biuruose), pagrindžiančiais apskaičiuotą notarinio veiksmo kainą. Lietuvos notarų rūmai netenkino mūsų prašymų ir atsisakė sudaryti galimybę rinkti audito įrodymus notarų biuruose, motyvuodami tuo, kad, jų nuomone, Valstybės kontrolei nėra įstatymais suteikti tokie įgaliojimai (4 priedas). Todėl negalėjome surinkti informacijos, kaip notariai, taikydami teisingumo ministro nustatytus notaro atlyginimo įkainius, apskaičiuoja notarinio veiksmo kainą.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito apimtį ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 1 priede „Audito apimtį ir metodus“ (63 psl.).

Pagrindiniai audito rezultatai

Nesiimama pakankamai priemonių užtikrinti, kad antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos būtų vykdomos efektyviai. Audito rezultatai rodo, kad trūksta nuoseklumo, organizuojant veiksmus skirtingų subjektų, teikiančių notarines paslaugas ir vykdančių priverstinį skolos išieškojimą, ne visiems Lietuvos gyventojams vienodai prieinamos antstolių ir notarų teikiamos paslaugos, neužtikrinta, kad už antstolių ir notarų veiksmus būtų mokama pagrįsta kaina, nepakankamai rezultatyvi antstolių veiklos kontrolė ir notarų veiklos tarnybinė priežiūra.

1. Trūksta nuoseklumo, organizuojant notarinių paslaugų teikimą ir priverstinį skolos išieškojimo vykdymą

Taikomi nevienodi reikalavimai notarinių veiksmų atlikimui

- Seniūnai (535) kasmet atlieka per 30 tūkst. notarinių veiksmų. Šie notariniai veiksmai turi tokią pačią teisinę galią kaip ir notarų, netinkamai atlikti jie gali sukelti neigiamas teises pasekmes. Nustatyta, jog neužtikrinta, kad seniūnai turėtų tinkamą kvalifikaciją šiems veiksams atlikti: nenustatyti reikalavimai kvalifikacijai ir neapibrėžta, kas ir kaip turi organizuoti jų kvalifikacijos kėlimą. 33 proc. (6 iš 18) apklaustų savivaldybių pagrindine problema, organizuojant notarinių veiksmų atlikimą, įvardija seniūnų kvalifikacijos

¹ Vyriausybės 1998-07-09 nutarimu Nr. 851 (2010-10-13 nutarimo Nr. 1464 redakcija) patvirtinti Teisingumo ministerijos nuostatai, 7 p.

trūkumą, o 89 proc. (16 iš 18) nurodė, kad seniūnai 2017–2019 m. nedalyvavo su šių veiksmų atlikimu susijusiuose mokymuose. Seniūnams trūksta metodinių rekomendacijų, kaip atlikti notarinius veiksmus. Teisingumo ministerijos patvirtintos tvarkos notariato srityje seniūnams netaikomos, nes ministerijai nepavesta koordinuoti seniūnų atliekamų notarinių veiksmų. Tik viena – Vilniaus miesto savivaldybė yra patvirtinusi seniūnų atliekamų notarinių veiksmų atlikimo tvarką, tačiau ji nėra derinta su Teisingumo ministerija, kaip valstybės politiką formuojančia institucija. Todėl įstatymu seniūnams suteikus teisę vykdyti valstybės funkciją – atlikti notarinius veiksmus, neužtikrintas tinkamas jos įgyvendinimas (1.1 poskyris, 18 psl.).

Nesuderinus antstolių bei valstybės institucijų veiksmų, ilgėja ir brangsta priverstinio skolos išieškojimo valstybės naudai procesas

- Priverstinį skolos išieškojimą valstybės naudai vykdo ne tik antstoliai, bet ir valstybės institucijos: Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos ir Lietuvos bankas. Jos pradeda mokestinių nepriemokų išieškojimo procesą, o nepavykus skolos išieškoti, vykdomąjį dokumentą perduoda antstoliui. Antstoliui gavus vykdomąjį dokumentą, išieškojimo procesas ne tęsiamas toliau, o pradedamas iš naujo, t. y. antstolis atlieka tuos pačius veiksmus, kuriuos jau atliko valstybės institucijos. Todėl procesas ilgėja ir brangsta (1.2 poskyris, 19 psl.).
- Didžiausią dalį (34 proc.) antstolių vykdomų vykdomųjų dokumentų dėl skolos valstybei išieškojimo antstoliams yra pateikusi Valstybinė mokesčių inspekcija. Jai nenustatyta prievolė kartu su vykdomuoju dokumentu pateikti informaciją apie jau atliktus mokestinių nepriemokų išieškojimo veiksmus ir jų rezultatus, kitus su išieškojimo procesu susijusius veiksmus. Visose 122 audito metu analizuotose vykdomosiose bylose tokia informacija nebuvo pateikta. Todėl antstoliui, nevaldant informacijos apie Valstybinės mokesčių inspekcijos atliktų veiksmų rezultatus, sudėtinga priimti efektyviausius sprendimus skolai išieškoti ir užtikrinti, kad ji nebūtų išieškoma du kartus (1.2 poskyris, 19 psl.).

2. Nesiimama pakankamų priemonių antstolių paslaugų ir notarinių veiksmų prieinamumui užtikrinti

- Kriterijai, pagal kuriuos būtų vertinamas antstolių poreikis ir nustatomos jų veiklos teritorijos, nenustatyti. Teisingumo ministerija 2018 m. nustatė maksimalų antstolių skaičių – 121, jis paskirstytas 17-oje veiklos teritorijų. Pagrindimo, kodėl nustatytas toks maksimalus antstolių skaičius ir kodėl taip jis paskirstytas veiklos teritorijose, ministerija nepateikė. 2020-03-01 veiklą faktiškai vykdė 8 antstoliais mažiau negu Teisingumo ministerijos nustatytas maksimalus skaičius. Mažiau antstolių nei nustatyta dirbo 7 (iš 17) veiklos teritorijose. Minimalus antstolių skaičius, kuris užtikrintų paslaugų prieinamumą, nenustatytas. Kai kuriose veiklos teritorijose vidutiniškai vienam antstoliui tenkančių gyventojų skaičius skiriasi daugiau negu 2 kartus.

Vykdomuosius dokumentus el. būdu 2019 m. pateikė tik 1 proc. fizinių ir 6 proc. privačių juridinių asmenų. Todėl išlieka svarbus fizinis antstolių paslaugų prieinamumas, tačiau 6 (iš 17) veiklos teritorijose antstolių kontoros susitelkusios viename teritorijos miestyje, dėl to daliai šių teritorijų gyventojų pas antstolį tenka vykti daugiau kaip 50 km. Taip yra todėl, kad kontorų išsidėstymo kriterijai nenustatyti, todėl antstoliai patys pasirenka, kokioje veiklos teritorijai priklausančioje vietoje (mieste) ją įkurti (2.1 poskyris, 22 psl.).

- Teisingumo ministerija 2007 m. nustatė 300 notarų skaičių valstybės pavestoms funkcijoms atlikti. Per 13 m. notarų skaičius nebuvo keistas. 2020-03-01 faktiškai veiklą

vykdė 55 notarais mažiau. Pagal Teisingumo ministerijos nustatytą metodiką, kiekvienoje savivaldybėje turi dirbti bent vienas notaras, tačiau 4-iose jų nėra, todėl dalis gyventojų atlikti notarinius veiksmus turi vykti į kitas savivaldybes iki 60 km.

Notarinių veiksmų atlikimas nėra perkeltas į elektroninę erdvę, todėl notarines paslaugas galima gauti tik atvykus į biurą. Paskelbus šalyje karantiną ir ekstremaliąją situaciją, notarų teikiamų paslaugų skaitmenizavimas tapo dar aktualesnis (2.2 poskyris, 24 psl.).

- Seniūnai seniūnijų gyventojams notarines paslaugas teikia neatlygintai, tačiau ne visų savivaldybių gyventojai gali tuo pasinaudoti, nes 5 (iš 60) savivaldybėse seniūnų nėra, 9 (iš 18 apklaustų) savivaldybių seniūnai 2017–2019 m. netvirtino oficialiesiems testamentams prilyginamų dokumentų, todėl šių savivaldybių gyventojai negalėjo neatlygintai gauti šių paslaugų (2.2 poskyris, 24 psl.).
- Asmenys, kuriems reikia antstolių ir notarinių paslaugų, visą reikalingą informaciją gali gauti tik atvykę į antstolio kontorą ar notaro biurą. Nėra nustatyta, kur ir kokia informacija apie antstolių ir notarines paslaugas turi būti skelbiama el. erdvėje. Internetinių svetainių neturi 78 proc. (14 iš 18) atsirinktų antstolių kontorų ir 76 proc. (29 iš 38) atsirinktų notarų biurų, o Teisingumo ministerijos, Lietuvos antstolių rūmų ir Lietuvos notarų rūmų interneto svetainėse skelbiama informacija yra nepakankama ir ja sudėtinga naudotis. Šiose svetainėse trūksta informacijos apie antstolių ir notarų paslaugų teikimo būdą, nenurodyta, kokius dokumentus asmenys turi pateikti, norėdami gauti paslaugą. Pateikiami tik teisės aktai, reguliuojantys įkainių nustatymą, pagal kuriuos, neturint papildomos informacijos, asmenims sudėtinga patiems apskaičiuoti paslaugų kainą. Teisingumo ministerijos ir Lietuvos notarų rūmų svetainėse neskelbiama informacija apie seniūnų neatlygintai atliekamus notarinius veiksmus (2.3 poskyris, 27 psl.).

3. Neužtikrinama, kad už antstolių ir notarų veiksmus būtų mokama pagrįsta kaina

Nereglamentuotas antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo kriterijų taikymas

Įstatymuose² įtvirtinti antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo kriterijai yra abstraktūs. Nenustatytos įstatymus įgyvendinančios tvarkos, kurios reglamentuotų šių kriterijų taikymą, todėl nesukurtos teisinės prielaidos nustatyti pagrįstus antstolio vykdymo išlaidų dydžius ir notaro atlyginimo įkainius. Antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo procese Vyriausybė nedalyvauja. Minėtus dydžius ir įkainius nustato Teisingumo ministerija, suderinusi juos su Finansų ministerija. Teisingumo ministerija nustato ir asmenų grupes, kurios atleidžiamos nuo notaro atlyginimo mokėjimo. Nors tai yra valstybės socialinio teisingumo politikos dalis, tačiau reikalavimų derinti su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, formuojančia valstybės politiką socialinės apsaugos srityje, nėra, todėl gali būti neužtikrintas tinkamas valstybės politikos šioje srityje įgyvendinimas (3.1 poskyris, 30 psl.).

Nepagrįsti antstolio vykdomosios bylos administravimo ir atlygio antstoliui dydžiai

Proceso šalys už priverstinį skolos išieškojimą antstoliui turi sumokėti antstolio vykdymo išlaidas, kurias sudaro vykdomosios bylos administravimo išlaidos ir atlygis antstoliui.

² Civilinio proceso kodeksas, 609 str. 2 d.; Notariato įstatymas, 19¹ str.

- Vykdomosios bylos administravimo išlaidos, kaip numato įstatymas³, turi padengti antstolių sąnaudas, patiriamas atliekant priverstinio skolos išieškojimo veiksmus. Nustatyti išlaidų dydžiai priklausomai nuo išieškinamos sumos dydžio skiriasi 18 kartų (nuo 12 iki 220 Eur), nors faktiškai antstolių patiriamos sąnaudos nuo išieškinamos sumos dydžio nepriklauso. Išanalizavę 80 vykdomųjų bylų nustatėme, kad bylose, kuriose buvo apskaičiuotos vienodos administravimo išlaidos, visais atvejais antstoliai atliko skirtingą skaičių veiksmų.

Nustatyti atlygio antstoliui dydžiai⁴ priklauso nuo išieškinamos sumos dydžio. Nustatyti minimalūs atlygio dydžiai, kurie apsaugo antstolio interesus, bet nenustatyti maksimalūs dydžiai, kurie apsaugotų skolininko interesus. Todėl neišlaikomas balansas tarp antstolio ir skolininko interesų.

Taikant nustatytus antstolio vykdymo išlaidų dydžius, išieškant skolas iki 60 Eur, apskaičiuotos antstolio vykdymo išlaidos viršija ją nuo 1,8 iki 10 kartų. Vykdomieji dokumentai dėl tokių skolų išieškojimo kasmet sudaro apie trečdalį (2019 m. – per 60 tūkst.) visų antstoliams pateiktų vykdomųjų dokumentų (3.2 poskyris, 31 psl.).

- 2018 m. antstoliai gavo 30,5 mln. Eur pajamų ir patyrė 17,7 mln. Eur išlaidų. Vidutinės vieno antstolio grynosios pajamos (antstolio atlyginimas) per mėnesį – 9,2 tūkst. Eur. Kokias pajamas ir kiek grynyjų pajamų turėtų gauti antstolis, kad būtų užtikrintas įstatyme⁵ įtvirtintas jo ekonominis nepriklausomumas, kokios sąnaudos reikalingos sukurti tinkamas klientų aptarnavimo sąlygas ir įdarbinti reikalingos kvalifikacijos darbuotojus, Teisingumo ministerija nevertina, todėl neturi duomenų, reikalingų nustatyti pagrįstus antstolio vykdymo išlaidų dydžius (3.2 poskyris, 31 psl.).

Neefektyvus skolų išieškojimo procesas nepagrįstai didina vykdymo išlaidas

- Vykdomo sąnaudas didina neefektyvus paskirtų baudų už administracinius nusižengimus išieškojimo procesas. Skolininkai, turintys keliasdešimt ir daugiau baudų, ilgą laiką negauna pajamų, iš kurių galimas išieškojimas, tačiau antstolis kiekvieną kartą gavęs naują vykdomąjį dokumentą dėl skolos išieškojimo iš to paties skolininko turi atlikti išieškojimo veiksmus. Teisingumo ministerijos duomenimis, 100 daugiausiai vykdomųjų bylų turinčių skolininkų bendrai turi 24 229 vykdomąsias bylas dėl baudų išieškojimo (daugiausiai jų paskirtų vienam asmeniui – 920), kurių bendra išieškotina suma 2,4 mln. Eur. Toks procesas didina išieškojimo sąnaudas, bet skolos lieka neišieškotos, o antstolių patiriamos sąnaudos dengiamos pajamomis, kurias antstoliai gauna iš tų skolininkų, kurie sumoka skolas.
- Teisingumo ministerija 2016–2019 m. neatliko sisteminės išieškojimo proceso teisinio reguliavimo stebėsenos ir nevertino, ar teisės aktuose nėra nustatytų veiksmų, kurie tapo neaktualūs ir kurių būtų galima atsisakyti ir taip sumažinti sąnaudas vykdymo veiksmams atlikti ir kainą, mokamą už antstolio atliekamus veiksmus (3.3 poskyris, 36 psl.).

Nevertinamas privalomų notarinių veiksmų aktualumas ir netinkamai sureguliuoti notaro atlyginimo įkainiai

- Apie 80 proc. notarinių veiksmų nustatyta 1992 m., priėmus Notariato įstatymą, Civilinis kodeksas, nustatantis privalomą sandorių tvirtinimo notarinę formą, įsigaliojo 2001 m. Per

³ Antstolių įstatymas, 21 str. 5 d. (neteko galios 2019-12-19 įstatymu Nr. XIII-2722 nuo 2020-07-01), 2019-12-19 Civilinio proceso kodekso 604, 605, 609, 610, 611, 620, 650, 654, 679, 682, 727, 728, 733, 737, 744, 750, 753, 754, 766, 767, 769 ir 778 str. pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2721 3 str.

⁴ Teisingumo ministro 2002-10-27 įsakymu Nr. 1R-352 patvirtinta Sprendimų vykdymo instrukcija.

⁵ Antstolių įstatymas, 21 str. 5 d. (neteko galios 2019-12-19 įstatymu Nr. XIII-2722 nuo 2020-07-01); 2019-12-19 Civilinio proceso kodekso 604, 605, 609, 610, 611, 620, 650, 654, 679, 682, 727, 728, 733, 737, 744, 750, 753, 754, 766, 767, 769 ir 778 str. pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2721 3 str.

tą laiką keitėsi visuomeninių santykių teisinis reguliavimas, didėjo informacinių technologijų galimybės, tačiau Teisingumo ministerija 2016–2019 m. neatliko sisteminės teisės aktų, kuriuose nustatyti reikalavimai sandorius ir dokumentus tvirtinti notarine forma, stebėsenos. Todėl neįvertinta, ar visi nustatyti reikalavimai yra būtini, ar nėra perteklinių, nepagrįstai didinančių administracinę ir finansinę našą.

- Notaro atlyginimo įkainiai nustatyti dviem būdais: intervalais ir fiksuotais dydžiais. 71 proc. įkainių nustatyti intervalais, kurių ribose kaina turi būti nustatoma, atsižvelgiant į notarinio veiksmo sudėtingumą ir apimtį, bet nenustatyti kriterijai, pagal kuriuos vertinamas veiksmo sudėtingumas. Todėl notarinio veiksmo kaina priklauso nuo notaro vertinimo ir gali skirtis iki 3,5 karto. Pavyzdžiui, tvirtinant 300 000 Eur dovanojimo sutartį, klientui gali būti apskaičiuota nuo 900 iki 1 500 Eur, už mažosios bendrijos steigimą – nuo 57,92 iki 202,73 Eur.
- Teisingumo ministerijos patvirtintame įkainių sąrašė⁶ nustatytas papildomas mokestis už sudėtingo sandorio projekto parengimo ir teisinių konsultacijų paslaugas, tačiau nėra nustatyti kriterijai, kada sandoris turėtų būti laikomas sudėtingu. Nuo notaro vertinimo priklauso, ar tvirtinant sandorį klientui reikės papildomai mokėti už šias paslaugas. Pavyzdžiui, tvirtinant 150 000 Eur nekilnojamojo daikto perleidimo, pardavimo sutartį, notaro vertinimu esant nesudėtingam sandoriui, klientas turėtų mokėti 555 Eur, sudėtingam – klientas, priklausomai nuo to, kaip notaras taikys intervalais nustatytus įkainius, turės sumokėti nuo 690 Eur iki 780 Eur.
- Teisingumo ministerija neanalizavo, kaip notarai faktiškai taiko intervalais nustatytus įkainius už notarinį veiksma, už sandorio projekto parengimą ir teises konsultacijas. Audito metu negalėjome įvertinti šių įkainių taikymo, nes auditoriams nebuvo sudarytos galimybės susipažinti su notarinio registro įrašais, kurie saugomi notarų biuruose. Pagal ministerijai notarų pateiktas ataskaitas nustatėme, kad 2018 m., esant panašiam atliktų notarinų veiksmų skaičiui, notarų gautos pajamos skyrėsi iki 15 kartų. Pavyzdžiui, vienas notaras atliko 9 239 veiksmus ir gavo 55,1 tūkst. Eur pajamų, tuo tarpu kitas notaras, atlikęs panašų skaičių (9 406) veiksmų, gavo 830,7 tūkst. Eur pajamų.
- 2018 m. notarai gavo 45 mln. Eur pajamų ir patyrė 17,7 mln. Eur išlaidų. Vidutinės vieno notaro grynosios pajamos (notaro atlyginimas) per mėnesį – 6,6 tūkst. Eur. Kokias pajamas ir kiek grynujų pajamų turėtų gauti notaras, kad būtų užtikrintas įstatyme⁷ įtvirtintas jo ekonominis nepriklausomumas, kokios sąnaudos reikalingos sukurti tinkamas klientų aptarnavimo sąlygas ir įdarbinti reikalingos kvalifikacijos darbuotojus, Teisingumo ministerija nevertina, todėl neturi duomenų, reikalingų nustatyti pagrįstus notaro atlyginimo įkainius (3.4 poskyris, 37 psl.).

4. Nepakankamai rezultatyvi antstolių veiklos kontrolė ir notarų veiklos tarnybinė priežiūra

Veiklos patikrinimų organizavimas nesudaro pakankamų sąlygų identifikuoti trūkumus ir užtikrinti, kad jie būtų ištaisyti

Pagal Teisingumo ministerijos nustatytą tvarką antstolių ir notarų veiklos eilinių patikrinimų planavimas pagrįstas tik periodiškumo kriterijumi (kas penkeri ir šešeri metai), nenustatyta, kaip pasirenkama, ką konkrečiai tikrinti, neapibrėžta, kokio

⁶ Teisingumo ministro 2020-03-31 įsakymu Nr. 1R-96 patvirtintas įkainių už notarinų veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas sąrašas.

⁷ Notariato įstatymas, 19¹ str.

laikotarpio dokumentai tikrinami, kokia patikrinimų apimtis ir atranka. Nėra kriterijų, kada nusprendžiama atlikti neeilinį veiklos patikrinimą. Toks veiklos patikrinimų organizavimas neužtikrina, kad būtų identifiukuoti antstolių (antstolių padėjėjų) ir notarų veiklos esminiai trūkumai. Nenustatytas patikrinimų metu pateiktų nurodymų ištaisyti trūkumus įgyvendinimo kontrolės mechanizmas, todėl nėra galimybių įsitikinti, ar trūkumai ištaisyti ir kokį poveikį tai turėjo antstolių ir notarų veiklos kokybei. Ministerija taip pat neturi nusistačiusi kriterijų, pagal kuriuos būtų priimami teisingumo ministro sprendimai inicijuoti drausmės bylos iškelimą. Todėl gali būti neužtikrintas objektyvus ir teisingas drausminės atsakomybės taikymas (4.1 poskyris, 46 psl.).

Nesudarytos tinkamos sąlygos objektyviai įvertinti antstolių ir notarų kvalifikaciją

Notarai atestuojami pagal teisingumo ministro patvirtintose Notarų atestavimo taisyklėse nustatytus vertinimo kriterijus. Notarų atestaciją atlieka Lietuvos notarų rūmų prezidiumo nutarimu tik iš notarų sudaryta komisija. Antstolių atestaciją atlieka teisingumo ministro įsakymu sudaryta komisija, kurios nariai yra Teisingumo ministerijos, Lietuvos antstolių rūmų ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko skiriami atstovai, bet, skirtingai nei notarų atveju, Antstolių atestavimo taisyklėse nenustatyti vertinimo kriterijai, pagal kuriuos turėtų būti vertinama antstolių veikla. Dėl nurodytų priežasčių gali būti nepakankamai užtikrinamas tiek antstolių, tiek notarų kvalifikacijos vertinimo proceso skaidrumas ir objektyvumas (4.2 poskyris, 49 psl.).

Antstolių ir notarų atsiskaitymo tvarka nesuteikia pakankamos informacijos, reikalingos sprendimams priimti

- Antstolių ir notarų Teisingumo ministerijai teikiamos ataskaitos nepakankamai informatyvios: trūksta duomenų apie antstolių ir notarų išlaidas, patirtas vykdant valstybės pavestas funkcijas, nes jos nurodomos kartu su išlaidomis, patirtomis teikiant paslaugas, kurių teikimo valstybė nereguliuoja, trūksta duomenų apie antstolių gaunamas pajamas pagal jų atliekamas funkcijas ir pagal vykdymo išlaidų rūšis, nes antstoliai ataskaitose pajamas nurodo viena suma. Neišsamūs duomenys ir apie notarų atliktus notarinius veiksmus ir gaunamas pajamas, nes notarai nurodo tik dalies atliktų notarinių veiksmų skaičių, visus kitus – bendrai eilutėje „Kiti notariniai veiksmai“. Todėl Teisingumo ministerija negavo detalios informacijos apie daugiau kaip 68 proc. 2018 m. atliktų notarinių veiksmų ir už jų atlikimą gautų 7,8 mln. Eur (18 proc.) pajamų. Duomenų teikimas sukuria administracinę našą tiek antstoliams ir notarams, tiek ministerijai, bet beveik 60 proc. (13 iš 22) antstolių ir 66 proc. (65 iš 98) notarų ataskaitose pateikti 2016–2018 m. duomenys nebuvo sisteminami.
- Antstolių informacinės sistemos (AIS) duomenys netikslūs: tik 2 (iš 97) analizuotų popierinių vykdomųjų bylų duomenys apie išieškotas ir išieškotinas sumas sutapo su AIS duomenimis. Lietuvos antstolių rūmų pateikti ir AIS duomenys apie 2017–2019 m. laikotarpiu antstolių išieškotas sumas valstybės naudai skiriasi beveik 14 mln. Eur suma. Todėl Teisingumo ministerija negavo tikslų duomenų, kurie svarbūs vertinant antstolių veiklos rezultatyvumą. Neturint tikslų ir išsamų duomenų, nėra galimybės priimti įrodymais pagrįstus sprendimus dėl antstolių ir notarų skaičiaus, jų teikiamų paslaugų įkainių nustatymo.
- Antstolių ir notarų teikiamos ataskaitos nėra skaitmenizuotos, Teisingumo ministerija gauna popierines ataskaitas, todėl jas neefektyvu naudoti: sprendimų priėmimui reikalingų duomenų sisteminimas ilgai užtrunka, reikalauja papildomų laiko sąnaudų (4.3 poskyris, 51 psl.).

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

1. Siekiant, kad būtų tinkamai įgyvendinama valstybės politika notariato srityje ir asmenims visada būtų suteiktos kokybiškos notarinės paslaugos, siūlome priimti sprendimus, kurie užtikrintų, kad ne tik notariai, bet ir kiti notarinius veiksmus atliekantys subjektai turėtų reikiamą kvalifikaciją atlikti jiems pavestus notarinius veiksmus, visų jų atlikimui būtų taikomi vienodi reikalavimai, būtų vykdoma jų atlikimo priežiūra (1-asis pagrindinis audito rezultatas).
2. Siekiant užtikrinti priverstinio išieškojimo valstybės naudai proceso nuoseklumą, siūlome:
  - 2.1. optimizuoti mokestinių nepriemokų priverstinio išieškojimo procesą taip, kad antstoliai nuosekliai tęstų išieškojimo procesą ir būtų užtikrinta valstybės ir skolininkų interesų pusiausvyra;
  - 2.2. įpareigoti valstybės institucijas pateikti antstoliams informaciją apie atliktus išieškojimo veiksmus ir jų rezultatus, kitą su išieškojimu susijusią informaciją (1-asis pagrindinis audito rezultatas).
3. Atsižvelgiant į valstybės reguliuojamų visuomeninių santykių svarbą ir siekiant, kad, nustatant antstolio vykdymo išlaidų dydžius ir notaro atlyginimo įkainius, būtų tinkamai įgyvendinama valstybės politika finansų, socialinės apsaugos, teisingumo ir kitose srityse, siūlome:
  - 3.1. priimti sprendimus dėl antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo Vyriausybės lygmeniu tikslingumo;
  - 3.2. užtikrinti, kad būtų nustatytos antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių apskaičiavimo tvarkos, kuriose būtų numatytas įstatymuose įtvirtintų kriterijų taikymas, antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo būdai ir notaro atlyginimo įkainių taikymo taisyklės, ir pagal nustatytas tvarkas būtų perskaičiuoti antstolio vykdymo išlaidų dydžiai ir notaro atlyginimo įkainiai (3-iasis pagrindinis audito rezultatas).
  - 3.3. užtikrinti, kad visiems gyventojams būtų sudarytos vienodos galimybės gauti neatlygintinai notarines paslaugas (2-asis pagrindinis audito rezultatas).

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

4. Siekiant didinti antstolių ir notarų teikiamų paslaugų, vykdant pavestas valstybės funkcijas, prieinamumą, siūlome:
  - 4.1. įvertinti šių funkcijų įgyvendinimui reikalingą žmoniškųjų išteklių poreikį ir pagal jį patikslinti nustatytą antstolių ir notarų skaičių;
  - 4.2. pagal galimybes užtikrinti vienodą antstolių ir notarų paslaugų fizinį prieinamumą visiems gyventojams;
  - 4.3. numatyti priemones, didinančias antstolių ir notarų paslaugų teikimą el. būdu;
  - 4.4. nustatyti reikalavimus el. erdvėje skelbiamai informacijai: kokia, koku būdu ir kur turi būti skelbiama (2-asis pagrindinis audito rezultatas).

5. Siekiant mažinti administracinę ir finansinę našą gyventojams, siūlome atlikti sisteminę teisės aktų, nustatančių privalomą notarinį patvirtinimą ir reglamentuojančių priverstinio skolos išieškojimo procesą, peržiūrą: įvertinant, ar nėra nustatyta perteklinių (nereikalingų) notarinių veiksmų, ar yra galimybių optimizuoti priverstinio išieškojimo procesą (3-iasis pagrindinis rezultatas).
6. Siekiant rezultatyvesnės antstolių veiklos kontrolės ir notarų veiklos tarnybinės priežiūros, siūlome:
  - 6.1. tobulinti antstolių ir notarų veiklos patikrinimų tvarką: nustatyti patikrinimų apimtį, sprendimo atlikti neeilinius patikrinimus priėmimo kriterijus bei patikrinimų metu nustatytų trūkumų pašalinimo kontrolės mechanizmą;
  - 6.2. priimti sprendimus dėl kriterijų, kuriais vadovaujantis būtų priimami sprendimai dėl drausmės bylos antstoliams ir notarams iškelimo, nustatymo tikslingumo;
  - 6.3. tobulinti antstolių ir notarų atestavimo tvarką: nustatyti aplinkybių, pagal kurias atestuojami antstoliai, vertinimo kriterijus ir priimti sprendimus dėl kitų institucijų atstovų įtraukimo į notarų atestavimo komisiją tikslingumo;
  - 6.4. patikslinti atsiskaitymo tvarką taip, kad būtų užtikrinamas tikslų ir išsamių duomenų, reikalingų įrodymais pagrįstiems sprendimams priimti, gavimas;
  - 6.5. priimti sprendimus dėl antstolių ir notarų atsiskaitymo skaitmenizavimo ir numatyti priemones, kad jų ataskaitų duomenys būtų teikiami ir apdorojami automatiniu būdu informacinių technologijų priemonėmis (4-asis pagrindinis audito rezultatas).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (54 psl.).

ĮŽANGA

Valstybė antstoliams yra perdavusi vykdomųjų dokumentų priverstinio vykdymo funkciją pagal teismų ar kitų institucijų išduotus vykdomuosius dokumentus, o notarams yra suteikusi įgaliojimus juridškai įtvirtinti sandorius, dokumentus ir juridinius faktus.

Lietuvai 1990 m. atkūrus nepriklausomybę, antstolių ir notarų funkcijų vykdymas buvo išimtinai valstybės prerogatyva. Tačiau 1992 m. Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Notariato įstatymą, buvo įvykdyta valstybinio notariato reforma ir pereita prie Europoje veikiančios lotyniškojo notariato sistemos. 2002 m. Seimas priėmė ir Antstolių įstatymą, įsigaliojusį 2003 m. sausio 1 d., kuriame antstoliai apibrėžiami kaip savarankiškai veikiančios profesines paslaugas teikiantys asmenys.

Antstolis – valstybės įgaliotas asmuo, kuriam valstybė suteikė vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

Notaras – valstybės įgaliotas asmuo, atliekantis Notariato įstatymo nustatytas funkcijas, užtikrinančias, kad civiliniuose teisiniuose santykiuose nebūtų neteisėtų sandorių ir dokumentų.

Valstybės politiką antstolių funkcionavimo ir notariato srityse formuoja Teisingumo ministerija.

Antstolių ir notarų savivaldos institucijų funkcijas įgyvendina, atitinkamai, Lietuvos antstolių rūmai ir Lietuvos notarų rūmai. Šios institucijos atstovauja antstolių ir notarų interesus valstybės valdžios institucijose, tarptautinėse ir užsienio valstybių organizacijose. Taip pat dalyvauja rengiant teisės aktų projektus antstolių ir notarų veiklos srityse. Kiekvienas antstolis yra Lietuvos antstolių rūmų narys, kiekvienas notaras Lietuvos notarų rūmų narys.

AUDITO REZULTATAI

1. Valstybės pareiga užtikrinti tinkamą fizinių ir juridinių asmenų teisėtų interesų apsaugą ir teismų sprendimų bei kitų vykdomųjų dokumentų įvykdymą.
2. Valstybė funkcijas gali vykdyti ne tik per atitinkamų institucijų – valstybės ir savivaldybės – sistemą, bet ir – tam tikra apimtimi – per kitas (ne valstybės) institucijas, kurioms pagal įstatymus yra pavesta (patikėta) vykdyti tam tikras valstybės funkcijas arba kurios tam tikromis įstatymuose apibrėžtomis formomis ir būdais dalyvauja vykdant valstybės funkcijas. Svarbu, kad būtų nuosekliai įgyvendinama valstybės politika.⁸

1. AR NUOSEKLIAI ORGANIZUOJAMAS NOTARINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMAS IR PRIVERSTINIO SKOLOS IŠIEŠKOJIMO VYKDYMAS

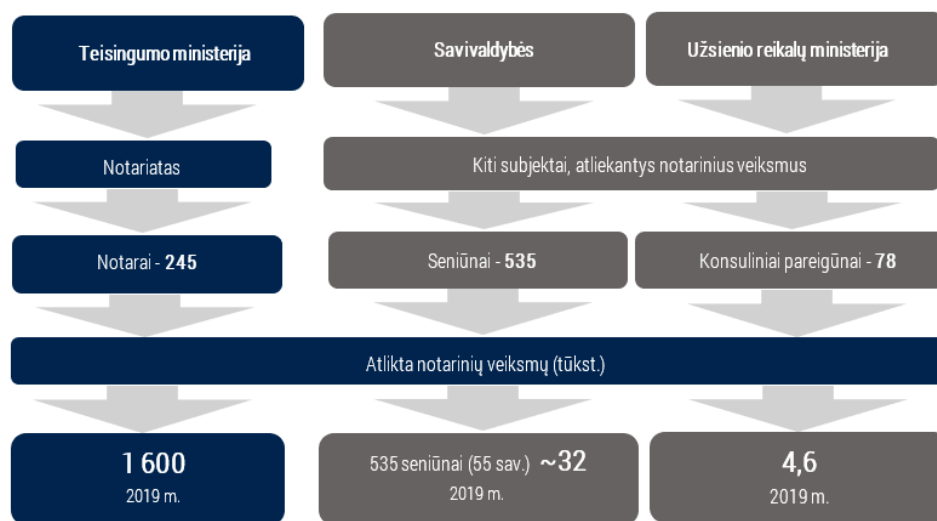
3. Notarams valstybė perdavė funkcijas juridiskai įtvirtinti neginčijamas fizinių ir juridinių asmenų ar kitų organizacijų subjektines teises ir juridinius faktus, užtikrinti šių asmenų ir valstybės teisėtų interesų apsaugą. Notarų visuma sudaro notariatą. Notarai atlieka Notariato ir kituose įstatymuose numatytus notarinius veiksmus⁹: tvirtina sandorius, liudija dokumentų nuorašų ir jų išrašų tikrumą, parašo dokumentuose tikrumą ir atlieka kitus notarinius veiksmus. Kai kuriuos notarinius veiksmus gali atlikti ir kiti Notariato įstatyme nurodyti subjektai: seniūnai ir konsuliniai pareigūnai¹⁰. Susidarius tam tikroms aplinkybėms, notarinius veiksmus taip pat gali atlikti ir kiti subjektai nurodyti Civiliniame kodekse, pvz.: asmenų, kurie gydomi ligoninėse, testamentus gali patvirtinti tų ligoninių vyriausieji gydytojai, jų pavaduotojai medicinos reikalams arba budintys gydytojai, asmenų, esančių plaukiojančiuose jūrų laivuose arba vidaus plaukiojimo laivuose, plaukiojančiuose su Lietuvos valstybės vėliava, testamentus – laivų kapitonai, karių – dalinių, junginių, įstaigų ir karo mokyklų vadai (viršininkai).
4. Pagal auditorių surinktus duomenis, seniūnų ir konsulinių pareigūnų atlikti notariniai veiksmai sudaro nedidelę visų Notariato įstatyme nurodytų subjektų atliktų veiksmų dalį (1 pav.).

⁸ Konstitucinio Teismo 2004-12-13 nutarimas, byla Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03.

⁹ Notariato įstatymas, 26 str.

¹⁰ Notariato įstatymas, 27 ir 27¹ str.

1 pav. Notarinius veiksmus atliekantys NĮ nurodyti subjektai ir jų atliktų notarinių veiksmų skaičius, tūkst. vnt.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

5. Teisingumo ministerijai pavesta formuoti valstybės politiką notariato srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti šios politikos įgyvendinimą¹¹ ir nepavesta koordinuoti kitų institucijų atliekamų notarinių veiksmų. Konsulinių pareigūnų darbą pavesta organizuoti Užsienio reikalų ministerijai, o seniūnų – savivaldybėms, vadovaujantis jų veiklą reglamentuojančiais teisės aktais.
6. Konsuliniams pareigūnams ir seniūnams notarinių veiksmų atlikimas yra tik viena jiems pavestų funkcijų. Konsuliniai pareigūnai šiuos veiksmus atlieka Lietuvos Respublikos piliečiams, esantiems užsienio valstybėje¹², o seniūnai – seniūnijai priskirtos teritorijos gyventojams¹³. Audito metu vertinome Lietuvoje atliekamų notarinių veiksmų atlikimo organizavimą.
7. Laikysime, kad notarinių veiksmų atlikimas Lietuvoje organizuojamas tinkamai, kai:
  - notarinius veiksmus atlieka reikiamą kvalifikaciją turintys asmenys¹⁴;
  - visi subjektai šiuos veiksmus atlieka vadovaudamiesi vienodomis tvarkomis¹⁵.
8. Panašus valstybės funkcijų atlikimo modelis sukurtas ir priverstinio skolos išieškojimo srityje. Valstybė antstoliams yra perdavusi vykdomųjų dokumentų priverstinio vykdymo funkciją pagal teismų ar kitų institucijų vykdomuosius dokumentus. Teisingumo ministerijai pavesta formuoti valstybės politiką antstolių funkcionavimo srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti šios politikos įgyvendinimą¹⁶.

¹¹ Vyriausybės 1998-07-09 nutarimu Nr. 851 (2010-10-13 nutarimo Nr. 1464 redakcija) patvirtinti Teisingumo ministerijos nuostatai, 7 p.

¹² Notariato įstatymas, 27 str.

¹³ Ten pat, 27¹ str.

¹⁴ Notariato įstatymas, 4 str., teisingumo ministro 2018-10-30 įsakymu Nr. 1R-226 patvirtinti Notarų atestavimo nuostatai.

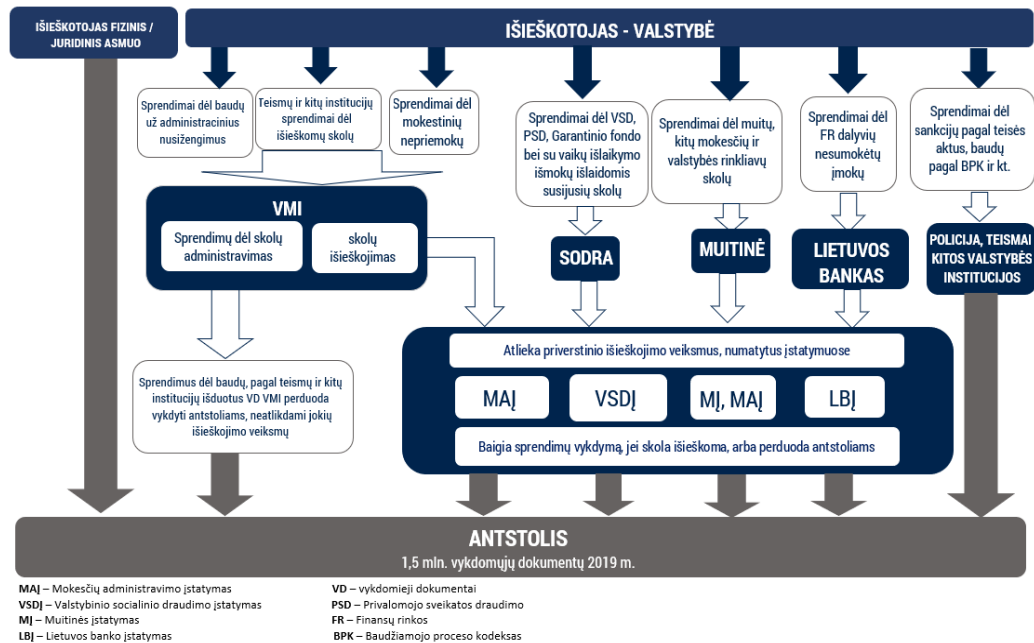
¹⁵ Vyriausybės 1998-07-09 nutarimu Nr. 851 (2010-10-13 nutarimo Nr. 1464 redakcija) patvirtinti Teisingumo ministerijos nuostatai, 7 p.

¹⁶ Ten pat, 7 p.

9. Kai kreditorius yra fizinis ir (ar) juridinis asmuo, vykdomasis dokumentas pateikiamas vykdyti tiesiogiai antstoliui, o kai valstybė – taikoma skirtinga vykdomųjų dokumentų pateikimo antstoliams praktika. Vienais atvejais valstybės institucijos (policija, Konkurencijos taryba ir kt.) vykdomąjį dokumentą pateikia vykdyti antstoliui, kitais – valstybės institucijos (VMI, „Sodra“, Muitinės departamentas, Lietuvos bankas) pačios atlieka priverstinio skolos išieškojimo veiksmus ir, nepavykus jos išieškoti, šį dokumentą pateikia antstoliui (2 pav.).

2 pav. Priverstinį skolos išieškojimą atliekantys subjektai

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal teisės aktus

10. Antstoliai priverstinį skolos išieškojimą vykdo vadovaudamiesi Civilinio proceso kodekso, Antstolių įstatymo nuostatomis ir Teisingumo ministerijos nustatytais tvarkomis. Valstybinės mokesčių inspekcijos¹⁷, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinių skyrių¹⁸, Lietuvos muitinės¹⁹ ir Lietuvos banko²⁰ atliekamus priverstinio išieškojimo veiksmus reglamentuoja įstatymai ir institucijų (VMI²¹, „Sodros“²²) patvirtintos taisyklės.
11. Taigi, antstoliai vykdomuosius dokumentus gauna iš daugelio valstybės institucijų. 2012 m. patvirtintoje Išieškojimų valstybės naudai pertvarkymo koncepcijoje²³ numatyta, kad šiuos išieškojimus turi vykdyti vienas administratorius. Valstybės kontrolė²⁴ 2016 m.

¹⁷ Mokesčių administravimo įstatymas, V skyrius.

¹⁸ Valstybinio socialinio draudimo įstatymas, 20 str. 4 d.

¹⁹ Muitinės įstatymas, 10 str. 1 p.

²⁰ Lietuvos banko įstatymas, 21-1 str. 6 d.

²¹ Patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko įsakymais: Nepriemokų išieškojimo taisyklės, 2011-06-30 Nr. V-226; Mokesčių mokėtojo mokesstinės nepriemokos ir neišieškotos baudos už administracinį nusižengimą ar jos dalies pripažinimo beviltiškomis, jų revizavimo bei apskaitos taisyklės ir Mokesčių mokėtojo mokesstinės nepriemokos priverstinio išieškojimo išlaidų apskaičiavimo metodika, 2004-05-12 Nr. VA-92.

²² Patvirtinta Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus įsakymais: Priverstinio poveikio priemonių taikymo taisyklės, 2009-01-21 Nr. V-32; Draudėjų skolų VSDF pripažinimo beviltiškomis ir jų nurašymo taisyklės, 2014-07-10 Nr. V-427.

²³ Patvirtinta Vyriausybės 2012-01-18 nutarimu Nr. 104.

²⁴ Valstybinio audito ataskaita „Valstybės biudžeto lėšų apsauga, įstatymų numatytais atvejais atlyginus kitų asmenų padarytą žalą“, 2016-09-19 Nr. VA-P-40-1-12.

atkreipė dėmesį, kad ši nuostata neįgyvendinta. Finansų ministras 2019 m. sudarė tarpinstitucinę darbo grupę²⁵, kuri pateikė siūlymą visų šių išieškojimų administravimą pavesti VMI. Siūlymas neįgyvendintas.

12. Tam, kad priverstinio skolos išieškojimo procesas valstybėje būtų vykdomas nuosekliai, turėtų būti užtikrintas tinkamas priverstinį skolos išieškojimą vykdančių subjektų bendradarbiavimas.
13. Laikysime, kad užtikrinamas tinkamas antstolių ir kitų subjektų, vykdančių priverstinį skolos išieškojimą, bendradarbiavimas, kai:
  - šiame procese valstybės institucijų pradėtus išieškojimo veiksmus nuosekliai tęsia antstoliai²⁶;
  - valstybės institucijos pateikia antstoliams informaciją apie atliktus išieškojimo veiksmus ir jų rezultatus, kitą su išieškojimu susijusią informaciją²⁷.

1.1. Taikomi nevienodi reikalavimai notarinių veiksmų atlikimui

14. Seniūnai kaip ir notariai gali atlikti tam tikrus Notariato ir kituose įstatymuose²⁸ įtvirtintus notarinius veiksmus (pvz.: liudyti dokumentų nuorašų ir jų išrašų tikrumą, parašo dokumentuose tikrumą, tvirtinti oficialiems testamentams prilyginamus testamentus ir kt.). 2019 m. seniūnai atliko apie 32 tūkst. šių veiksmų.
15. Notariniais veiksmais turi būti užtikrintas sandorių ir dokumentų teisėtumas, todėl jiems atlikti reikalingos specifinės teisinės žinios. Notarais gali būti tik tinkamo teisinio išsilavinimo asmenys, išlaikę kvalifikacinį egzaminą. Seniūnų atliekami notariniai veiksmai turi tokią pačią teisinę galią kaip ir notarių, bet reikalavimai kvalifikacijai atlikti šiuos veiksmus jiems nėra nustatyti.
16. 33 proc. (6 iš 18) savivaldybių²⁹ nurodė, kad pagrindinė problema, organizuojant notarinių veiksmų atlikimą, yra seniūnų kvalifikacijos trūkumas. 89 proc. (16 iš 18) savivaldybių nurodė, kad 2017–2019 m. seniūnai nedalyvavo mokymuose, susijusiuose su notarinių veiksmų atlikimu. Nenustatyta, kas ir kaip turėtų būti organizuoti seniūnų kvalifikacijos kėlimą.
17. Teisingumo ministerija yra parengusi Notariato įstatymą įgyvendinančias tvarkas (pvz.: dėl atsiskaitymo, priežiūros, notarinių veiksmų registravimo ir kt.), kurios privalomos tik notarams, seniūnams jos netaikomos. Tik viena Vilniaus miesto savivaldybė iš 18 apklaustų savivaldybių yra patvirtinusi seniūnų atliekamų notarinių veiksmų atlikimo tvarką, tačiau ji nederinta su Teisingumo ministerija kaip su valstybės politiką notariato srityje formuojančia institucija.
18. 10 iš 18 savivaldybių³⁰ organizuodamos notarinių veiksmų atlikimą pasigenda Teisingumo ministerijos metodinės pagalbos. Jų nuomone, ministerija galėtų inicijuoti mokymus ir dalyvauti nustatant šių veiksmų atlikimo metodikas.

²⁵ Finansų ministro 2018-10-04 įsakymas Nr. 1K-337 „Dėl išieškojimų valstybės naudai konsolidavimo“.

²⁶ Teisėkūros pagrindų įstatymas, 3 str. 2 d.; Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 m. programa, 13.1.3 p.

²⁷ Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 m. programa, 13.1.3 p.

²⁸ Notariato įstatymas, 271 str.; Vietos savivaldos įstatymas, 32 str. 1 p.; Civilinis kodeksas, 5.28 str. 6 d. 6 p.

²⁹ Jurbarko r., Kauno r., Kazlų Rūdos, Prienų r., Kauno m., Vilniaus m.

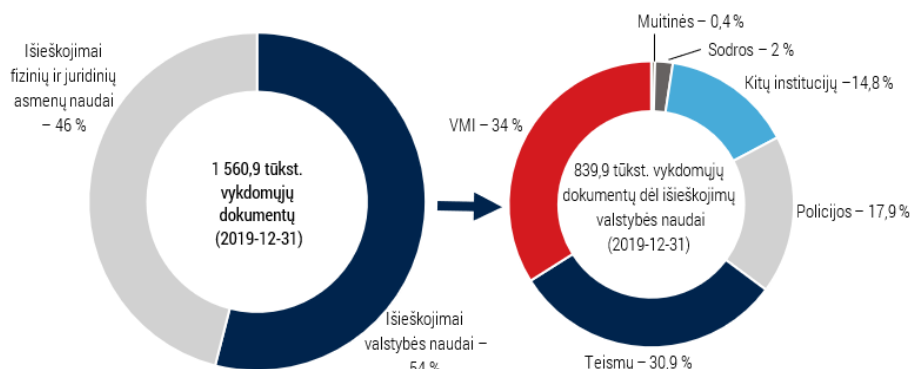
³⁰ Jurbarko r., Kaišiadorių r., Kauno m., Kauno r., Raseinių r., Rietavo, Rokiškio r., Šakių r., Šiaulių m., Vilniaus m.

19. Įstatymu seniūnams suteikus teisę vykdyti valstybės funkciją – atlikti notarinius veiksmus, turėtų būti užtikrintas tinkamas jos įgyvendinimas, t. y. užtikrinamas seniūnų kvalifikacijos kėlimas, šių veiksmų atlikimo priežiūra, nustatytos jų atlikimo tvarkos.

1.2. Nesuderinus subjektų veiksmų, neužtikrinamas efektyvus priverstinio skolos išieškojimo valstybės naudai procesas

20. 2019 m. pabaigoje antstoliai turėjo apie 1,6 mln. vykdomųjų dokumentų dėl skolos išieškojimo, iš kurių išieškojimai valstybės naudai sudarė 54 proc. (3 pav.).

3 pav. Vykdomieji dokumentai dėl priverstinio skolos išieškojimo (2019-12-31)

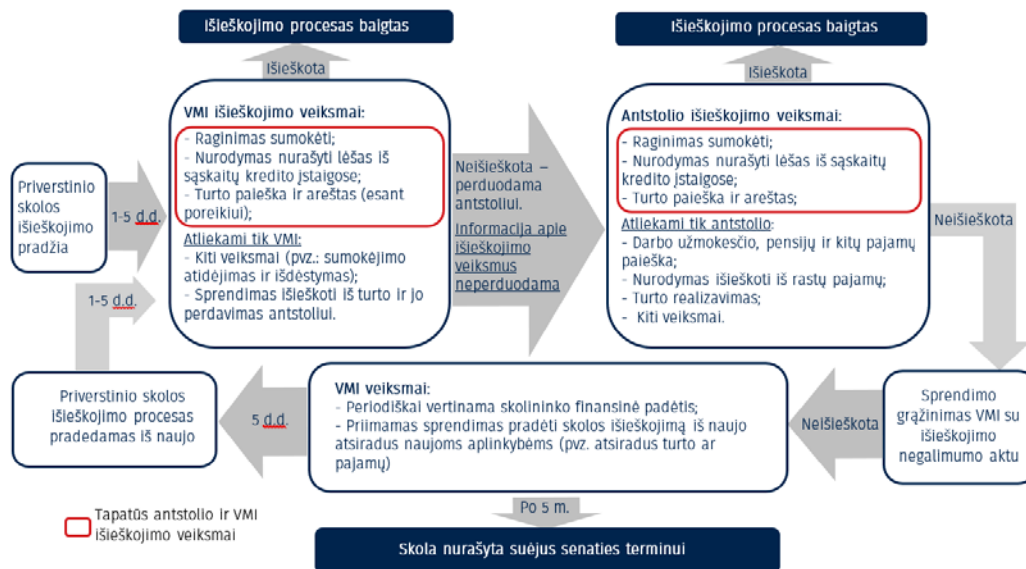
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal AIS duomenis

21. Didžiausią dalį – 34 proc. visų vykdomųjų dokumentų dėl skolos išieškojimo valstybės naudai 2019-12-31 sudarė VMI pateiktieji, todėl analizavome inspekcijos ir antstolių atliekamus priverstinio skolos išieškojimo veiksmus. Lietuvos antstolių rūmai sudarė galimybę apsilankyti 9 kontorose, kuriose antstoliai pateikė 450 vykdomųjų bylų, kurias analizavome ir rinkome audito įrodymus.
22. VMI antstoliams buvo pateikusi vykdomuosius dokumentus dėl mokestinių nepriemokų, baudų už administracinius nusižengimus, priteistų bylinėjimosi išlaidų, žyminio mokesčio ir kt. įsiskolinimų valstybei išieškojimo.
23. VMI pagal jai suteiktus įgaliojimus³¹, vykdydama mokestinių nepriemokų išieškojimą, turi atlikti išieškojimo veiksmus: informuoti skolininką apie nesumokėtą prievolę, teikti nurodymus per PLAIS kredito įstaigoms nurašyti mokestinę nepriemoką iš sąskaitų ir kt., o nepavykus išieškoti skolos, vykdomąjį dokumentą perduoti antstoliui. VMI duomenimis, 2017-2019 m. antstoliams pateikta 16,1 tūkst. vykdomųjų dokumentų dėl 105,5 mln. Eur mokestinių nepriemokų išieškojimo.
24. Antstolis, gavęs vykdomąjį dokumentą, pagal CPK³² privalo ne toliau nuosekliai tęsti išieškojimo procesą, o atlikti tapačius veiksmus, kuriuos jau atliko VMI (4 pav.).

³¹ Mokesčių administravimo įstatymas, V skyrius

³² Civilinio proceso kodeksas, 6 dalis. Vykdyto procesas.

4 pav. Priverstinio skolos (mokestinės nepriemokos iš fizinio asmens) išieškojimo procesas

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal CPK, MAJ, Nepriemokų išieškojimo taisykles ir kitus teisės aktus

Atlikdamas tuos pačius veiksmus, kuriuos jau atlikusi VMI, antstolis gali užtrukti iki 30 d.³³ Antstolis patiria vykdymo išlaidas, todėl mokestinių nepriemokų išieškojimo procesas ilgėja ir brangsta (5 priedas). Skolininkas turi apmokėti antstolio vykdymo išlaidas, o valstybės institucijų atliekami priverstinio skolos išieškojimo veiksmai skolininkui nekainuoja, jie atliekami valstybės biudžeto lėšomis.

25. Reikalavimai, kad vykdomąjį dokumentą perduodant antstoliui būtų pateikta ir informacija apie valstybės institucijos atliktus priverstinio skolos išieškojimo veiksmus, rezultatus ir kitą su išieškojimu susijusią informaciją, nenustatyti. Išanalizavus 122 (iš 450) vykdomąsias bylas nustatyta, kad visais analizuotais atvejais VMI minėtos informacijos apie atliktus išieškojimo veiksmus antstoliams nepateikė.
26. Antstoliui nepavykus išieškoti skolos, vykdomasis dokumentas grąžinamas VMI. Nustačiusi, kad pasikeitė skolininko ekonominė (socialinė) padėtis, VMI³⁴ procesą pradeda iš naujo: mokestinių nepriemokų atveju atlieka išieškojimo veiksmus, o nepavykus išieškoti priima sprendimą pakartotinai išieškojimą perduoti antstoliui, baudų atveju išieškojimą perduoda antstoliui. Audito metu nustatėme, kad VMI, pakartotinai perduodama vykdomąjį dokumentą antstoliui, visais analizuotais atvejais nenurodė pateikimo priežasties (skolininko pajamų ar turto turtinės padėties pokyčių). Antstolis, negavęs tokios informacijos, iš naujo pradeda vykdymo procesą CPK nustatyta tvarka: ieško skolininko pajamų ar turto, iš kurių galėtų vykdyti išieškojimą, nors VMI jau atliko veiksmus ir nustatė jo pajamų ar turto pokyčius.
27. Pagal VMI nustatytą tvarką³⁵ vykdomieji dokumentai dėl priteistų bylinėjimosi išlaidų, žyminio mokesčio ir kt. skolų priverstinio išieškojimo antstoliui pakartotinai turi būti pateikti ne vėliau kaip per vienerius metus nuo šio dokumento grąžinimo, nepriklausomai

³³ Civilinio proceso kodeksas, 651, 659, 662, 675 str.

³⁴ Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko 2011-06-30 įsakymu Nr. V-226 patvirtintos Nepriemokų išieškojimo taisyklės (2019-02-21 įsakymo Nr. V-75 redakcija).

³⁵ Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko 2006-05-11 įsakymas Nr. V-182 (2019-08-20 įsakymo redakcija), 7.1 ir 15.3 p.

nuo to, ar pasikeitė skolininko padėtis. Tokia nuostata sudaro galimybę nepagrįstai dažnai pakartotinai teikti antstoliui vykdomuosius dokumentus (pavyzdys).

Vykdomųjų dokumentų grąžinimo antstoliui pavyzdžiai

- 2000-11-30 teismo vykdomąjį raštą dėl 169,42 Eur žyminio mokesčio antstolis: 1) gavo 2000-12-21 ir grąžino 2001-04-05 dėl išieškojimo negalimumo; 2) gavo 2001-05-04 ir grąžino 2001-11-05; 3) gavo 2009-03-26 ir grąžino 2012-10-02; 4) gavo 2015-03-04 ir grąžino 2015-04-03; 5) gavo 2015-08-13 ir grąžino 2017-03-21; 6) 2017-06-15 ir grąžino 2017-07-25; 7) gavo 2017-12-27. Skola neišieškota.
- 2001-12-17 teismo vykdomąjį raštą dėl 43,39 Eur žyminio mokesčio antstolis: 1) gavo 2002-01-23 ir grąžino 2009-11-30; 2) gavo 2012-05-28 ir grąžino 2012-10-27; 3) gavo 2015-06-11 ir grąžino 2017-03-22; 4) gavo 2017-06-15 ir grąžino 2017-09-08; 5) gavo 2017-12-05. Skola neišieškota.
- 2008-12-02 teismo vykdomasis raštas dėl 3,42 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, buvo perduotas 4 kartus: 2008-12-08; 2015-03-30; 2018-10-04 ir 2019-09-04. Skola neišieškota.

28. Analizuotais atvejais antstoliai, pakartotinai gavę tą patį vykdomąjį dokumentą, kiekvieną kartą atliko išieškojimo veiksmus, surašė išieškojimo negalimumo aktus ir grąžino dokumentą VMI, kuri po tam tikro laikotarpio vėl jį pateikė antstoliui. Tokie veiksmai didino vykdymo išlaidas ir skolininko skolą, tačiau rezultato nedavė.
29. Valstybės institucijos, vykdydamos skolų išieškojimą, privalo bendradarbiauti su antstoliu vykdomo proceso metu ir aktyviai domėtis vykdomo eiga³⁶. Šio proceso eigoje, valstybės institucijai perdavus vykdomąjį dokumentą vykdyti antstoliui, skolininkas gali sumokėti skolą ne tik antstoliui, bet ir tiesiogiai valstybės institucijai kaip išieškotojui. Laiku negavęs informacijos apie sumokėtą skolą, antstolis atlieka priverstinio skolos išieškojimo veiksmus, kurie nepagrįstai didina vykdomo išlaidas, kurias antstolis dengia iš pajamų, gaunamų iš kitų skolininkų, kurie sumoka skolas. VMI pateiktais duomenimis 2016-2018 m. baudų iki 57 Eur išieškojimo grupėje inspekcija panaikino 18,8 iš 183,7 tūkst. antstoliams pateiktų vykdomųjų dokumentų. Viena iš panaikinimo priežasčių – skolininkas sumokėjo baudą valstybės institucijai.
30. Nevaldant pakankamos informacijos, nėra užtikrinama, kad ta pati skola iš skolininko nebūtų išieškota du kartus (pavyzdys).

Antstolių vykdyto priverstinio skolos išieškojimo, esant sumokėjai skolai, pavyzdžiai

- Antstolis 4 metus vykdė sumokėtos mokesinės nepriemokos išieškojimą, nes VMI tik 2019-09-10 informavo antstolį, kad 59,92 Eur mokesinė nepriemoka sumokėta 2015-11-19.
- Antstolis 3 metus vykdė sumokėtos mokesinės nepriemokos išieškojimą, nes VMI tik 2017-08-30 informavo antstolį, kad 348,11 Eur mokesinė nepriemoka sumokėta 2014-08-18.
- Pagal VMI 2019-06-11 sprendimą antstolis 2019-06-21 išieškojo 15 Eur baudą ir 86,98 Eur vykdomo išlaidų. Po 2019-06-25 gauto VMI pranešimo, kad skolininkas baudą sumokėjo 2019-06-22, antstolis 2019-06-26 15 Eur grąžino skolininkui, nes skola VMI buvo sumokėta jau priverstinio vykdomo metu.
- Pagal VMI 2019-08-20 sprendimą antstolis 2019-08-30 išieškojo 24 Eur baudą ir 69,86 Eur vykdomo išlaidų. Po 2019-09-02 gauto VMI pranešimo, kad skolininkas baudą buvo sumokėjęs 2019-05-13, antstolis 2019-09-03 93,86 Eur grąžino skolininkui, nes skola VMI sumokėta iki priverstinio išieškojimo vykdomo pradžios.

31. Optimizuojant išieškojimo valstybės naudai procesą turėtų būti užtikrinta, kad valstybės institucijos teiktų antstoliams informaciją ir būtų įvertintos galimybės, nepažeidžiant skolininkų ir valstybės interesų pusiausvyros, atsisakyti valstybės institucijų ir antstolių atliekamų tapačių išieškojimo veiksmų.

³⁶ Civilinio proceso kodeksas, 640 str.

2. AR UŽTIKRINAMAS ANTSTOLIŲ PASLAUGŲ IR NOTARINIŲ VEIKSMŲ PRIEINAMUMAS

32. Valstybė turėtų užtikrinti, kad visiems gyventojams būtų prieinamos paslaugos, teikiamos vykdant valstybės pavestas funkcijas.
33. Teisingumo ministerijai įstatymais pavesta nustatyti antstolių ir notarų skaičių, jų veiklos teritorijas, notarų buveinę.
34. Laikysime, kad antstolių ir notariato paslaugų prieinamumas užtikrinamas, kai:
  - nustatytas ir faktiškai dirbančių antstolių ir notarų skaičius atitinka poreikį ir yra pagrįstas įrodymais³⁷;
  - antstolių ir notarų veiklos teritorijos nustatytos, įvertinus fizinio prieinamumo kriterijus³⁸;
  - nustatytos antstolių ir notarų paslaugos, kurios gali būti teikiamos elektroniniu būdu, ir sudarytos sąlygos jas gauti³⁹;
  - nustatyta, kur ir kokia informacija apie antstolių ir notarų paslaugas turi būti viešai skelbiama⁴⁰, ir ji yra viešai paskelbta⁴¹.

2.1. Nepagrįstas antstolių poreikis

35. Teisingumo ministras įsakymu⁴² 2018 m. nustatė maksimalų antstolių skaičių – 121, juos paskirstė 17-oje veiklos teritorijų, kurios sutampa su vieno ar kelių apylinkės teismų veiklos teritorijomis. Minimalus antstolių skaičius, kuris galėtų užtikrinti šių paslaugų prieinamumą, nenustatytas. Kriterijai ar metodika, kurie leistų objektyviai įvertinti poreikį, taip pat nenustatyti.
36. Faktiškai dirbančių antstolių skaičius kasmet mažėjo ir nuo 2019 m. (2020-03-01 duomenimis) veiklą vykdė 8-iais (apie 7 proc.) mažiau, nei Teisingumo ministerijos nustatytas maksimalus skaičius. 7-iose antstolių veiklos teritorijose⁴³ jų dirbo mažiau, nei nustatyta (5 pav.).

³⁷ Vyriausybės 1999-12-27 nutarimas Nr. 1484 „Teismo antstolių institucinės reformos metmenys“, Antstolių įstatymas, 2 str. 3 p., Notariato įstatymas, 6 str., Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 m. programa, 13 p.

³⁸ Vyriausybės 1999-12-27 nutarimas Nr. 1484 „Teismo antstolių institucinės reformos metmenys“, 6.1 p.; Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 m. programa, 13.1.1 p. (geroji praktika).

³⁹ Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 m. programa, 9.1.1 p.; Viešojo administravimo įstatymas, 15 str. 2 ir 3 d.; vidaus reikalų ministro 2009-12-01 įsakymu Nr. 1V-644 patvirtintas Viešųjų ir administracinių paslaugų teikimo aprašymų rengimo tvarkos aprašas, 13 p.

⁴⁰ Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 m. programa, 9.1.1 p. (geroji praktika).

⁴¹ Viešojo administravimo įstatymas, 15 str. 2 ir 3 d. (geroji praktika), vidaus reikalų ministro 2009-12-01 įsakymu Nr. 1V-644 patvirtintas Viešųjų ir administracinių paslaugų teikimo aprašymų rengimo tvarkos aprašas, 13 p. (geroji praktika).

⁴² 2017-11-30 įsakymu Nr. 1R-298 patvirtintas Antstolių veiklos teritorijų ir jose dirbančių antstolių skaičiaus sąrašas.

⁴³ 1) Kauno rūmų veiklos teritorijoje; 2) Klaipėdos m. ir Klaipėdos r. rūmų, Plungės apyl. teismo Kretingos ir Palangos rūmų veiklos teritorijoje; 3) Šiaulių, Radviliškio, Joniškio, Pakruojo, Kelmės ir Raseinių rūmų ir Panevėžio apyl. teismo Pasvalio rūmų veiklos teritorijoje; 4) Šilalės, Šilutės ir Tauragės rūmų, Marijampolės apyl. teismo Jurbarko rūmų veiklos teritorijoje; 5) Akmenės ir Mažeikių rūmų, Plungės apyl. teismo Skuodo rūmų veiklos teritorijoje; 6) Jonavos ir Kėdainių rūmų veiklos teritorijoje; 7) Vilniaus m. apyl. teismo ir Vilniaus regiono apyl. teismo Vilniaus r. rūmų veiklos teritorijoje.

6 pav. Atstumai tarp miestų, kuriuose įkurtos antstolių kontoros

 Iš Kretingos miesto Iš Palangos miesto Iš Neringos	26 – 50,9 km 	Į Klaipėdos miestą Į Mažeikių miestą Į Ukmergės miestą Į Širvintų miestą
 Iš Akmenės miesto Iš Skuodo miesto	29,6 – 53,9 km 	
 Iš Anykščių miesto	42,3 – 67,1 km 	

Šaltinis – Valstybės kontrolė

41. Asmenys gali gauti antstolių teikiamas paslaugas ir elektroniniu būdu. Tai ypač svarbu gyventojams tų vietovių, kuriuose nėra antstolių kontorų. Per Antstolių informacinę sistemą (AIS) asmenys gali pateikti prašymą priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti, kreiptis dėl faktinių aplinkybių konstatavimo, gauti informaciją apie viešai paskelbtus raginimus įvykdyti sprendimą, gauti informaciją apie vykdomosios bylos eigą ir kt. Susistemintos informacijos, kiek paslaugų suteikiama elektroniniu būdu, ministerija nevaldo. Lietuvos antstolių rūmų pateiktais duomenimis, 2019 m. šiuo būdu vykdomuosius dokumentus pateikė tik apie 1 proc. fizinių ir 6 proc. privačių juridinių asmenų.
42. Nuo 2021-01-01 įsigaliojus CPK pakeitimams⁴⁷ elektroniniai vykdomieji dokumentai bus pateikiami AIS, rašytiniai – Lietuvos antstolių rūmams, kurie dokumentus proporcingai paskirstys antstoliams pagal jų vykdomųjų bylų skaičių. Taip antstolių paslaugų fizinis prieinamumas gali dar sumažėti. Todėl, siekiant gerinti paslaugų prieinamumą, svarbu numatyti priemones, kurios skatintų proceso šalis elektroninėmis paslaugomis naudotis viso vykdymo proceso metu. Taip pat įvertinti antstoliams pavestų valstybės funkcijų įgyvendinimui reikalingą žmogiškųjų išteklių poreikį ir nustatyti optimalų antstolių skaičių ir jų pasiskirstymą veiklos teritorijose, užtikrinti, kad faktiškai dirbančių antstolių skaičius atitiktų nustatytą poreikį.

2.2. Ne visi gyventojai vienodomis sąlygomis gali gauti notarines paslaugas

43. Skirtingai nei antstolių, Teisingumo ministerija reglamentavo notarų poreikio nustatymą: patvirtino Notarų gyventojams teikiamų teisinių paslaugų poreikių vertinimo metodiką⁴⁸. Pagal ją, nustatant notarų skaičių, jų buveinių vietą ir veiklos teritoriją, turi būti atsižvelgiama į šiuos kriterijus: vieno notaro aptarnaujamų gyventojų skaičių, notaro pajamas už atliktus notarinius veiksmus, parengtus sandorių projektus, konsultacijas ir technines paslaugas⁴⁹.
44. Teisingumo ministras 2007 m. nustatė notarų skaičių (300) valstybės pavestoms funkcijoms atlikti⁵⁰. Dokumentų, pagrindžiančių, kad šis skaičius yra nustatytas, įvertinus

Palangos rūmų veiklos teritorija, Panevėžio apyl. teismo Panevėžio rūmų veiklos teritorija, Telšių apylinkės teismo Akmenės ir Mažeikių rūmų, Plungės apyl. teismo Skuodo rūmų veiklos teritorija, Vilniaus miesto apyl. teismo ir Vilniaus regiono apyl. teismo Vilniaus rajono rūmų veiklos teritorija.

⁴⁷ Civilinio proceso kodekso 604, 605, 609, 610, 611, 620, 650, 654, 679, 682, 727, 728, 733, 737, 744, 750, 753, 754, 766, 767, 769 ir 778 str. pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2721.

⁴⁸ Patvirtinta teisingumo ministro 2006-12-28 įsakymu Nr. 1R-481 (2015-12-30 įsakymo Nr. 1R-390 redakcija).

⁴⁹ Ten pat, 5 p.

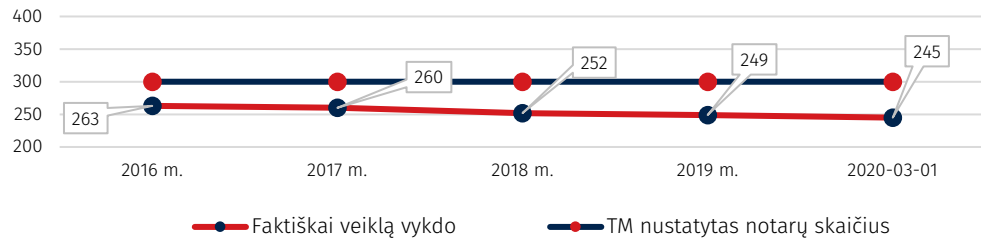
⁵⁰ Teisingumo ministro 2007-10-08 įsakymas Nr. 1R-406.

metodikoje nurodytus kriterijus, ministerija nepateikė. Per 13 m. skaičius nebuvo keistas, nors per šį laikotarpį Lietuvos gyventojų skaičius sumažėjo apie 14 proc.

45. Nuo 2017 m. faktiškai dirbančių notarų skaičius kasmet mažėjo. 2020-03-01 veiklą vykdė 245 notariai, t. y. apie 20 proc. mažesnis jų skaičius, nei nustatyta (7 pav.).

7 pav. Nustatytas ir veiklą vykdančių notarų skaičius 2016–2020 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

46. Pagal nustatytą metodiką:

- savivaldybės teritorijoje turi dirbti bent vienas notaras⁵¹. Nustatėme, kad 4-iose savivaldybėse⁵² jų nėra;
- notarų skaičius savivaldybėje nustatomas pagal gyventojų skaičių (notaro aptarnaujamų gyventojų skaičius savivaldybėje turi būti ne didesnis kaip 15 tūkst. ir ne mažesnis kaip 10 tūkst.)⁵³ ir notarų gaunamas pajamas⁵⁴. Nustatėme, kad (8 pav.):
  - 10-yje savivaldybių⁵⁵ šis skaičius didesnis nei 15 tūkst.;
  - 8-iose savivaldybėse⁵⁶ šis skaičius mažesnis nei 10 tūkst.

⁵¹ Teisingumo ministro 2006-12-28 įsakymu Nr. 1R-481 (2015-12-30 įsakymo Nr. 1R-390 redakcija) patvirtinta Notarų gyventojams teikiamų teisinių paslaugų poreikių vertinimo metodika, 7.1 p.

⁵² Neringos, Pagėgių, Rietavo ir Birštono.

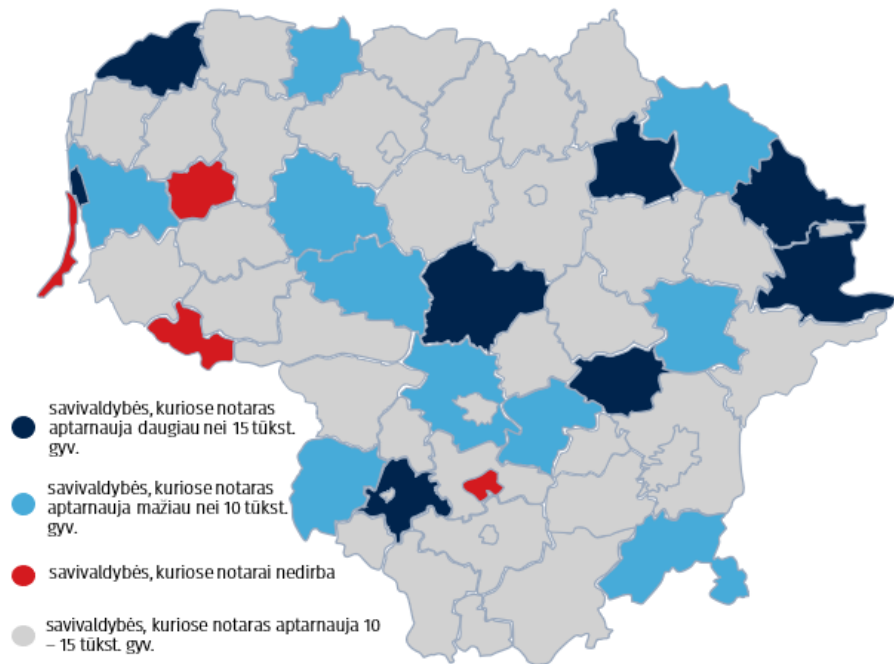
⁵³ Teisingumo ministro 2006-12-28 įsakymu Nr. 1R-481 (2015-12-30 įsakymo Nr. 1R-390 redakcija) patvirtinta Notarų gyventojams teikiamų teisinių paslaugų poreikių vertinimo metodika, 7.2 p.

⁵⁴ Ten pat, 8 ir 9 p.

⁵⁵ Akmenės, Kaišiadorių, Kauno, Kelmės, Klaipėdos, Molėtų, Raseinių, Rokiškio, Šalčininkų ir Vilkaviškio rajonų.

⁵⁶ Palangos m., Ignalinos, Kėdainių, Kupiškio, Skuodo, Širvintų ir Zarasų r. ir Marijampolės.

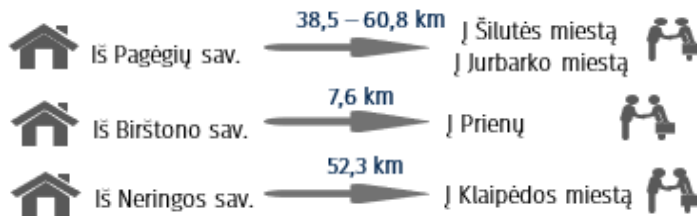
8 pav. Savivaldybės pagal notarų aptarnaujamų gyventojų skaičių

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 2020-03-01 dirbančių notarų skaičių

47. Vienoje (Rietavo) iš keturių savivaldybių, kuriose nedirba notarai, notaras atvyksta iš kitos (Telšių r.) savivaldybės, o kitų trijų (Birštono, Neringos ir Pagėgių) gyventojai patys turi vykti į kitas savivaldybes iki 60 km atstumu (9 pav.).

9 pav. Atstumai tarp miestų, kuriuose įkurti notarų biurai (turto paveldėjimo atvejais)

Šaltinis – Valstybės kontrolė

48. Teisingumo ministerija nevertino, ar savivaldybėse, kuriose notarai neteikia notarinių paslaugų arba vienas notaras aptarnauja daugiau negu 15 tūkst. gyventojų, užtikrinamas notarų paslaugų, teikiamų vykdant valstybės pavestas funkcijas, prieinamumas.
49. Ne visais atvejais, nustatant notarų skaičių, metodikos nuostatas galima pritaikyti (pavyzdys).

Metodikos nuostatų nesuderinamumo pavyzdys

Molėtų r. savivaldybėje yra 19,0 tūkst. gyventojų, veiklą vykdo 1 notaras. Jo aptarnaujamų gyventojų skaičius yra 4,00 tūkst. didesnis, nei turėtų būti pagal metodiką. Jei notarų skaičius būtų didesnis, jis vėl neatitiktų metodikos nuostatų: notarai aptarnautų tik po 9,5 tūkst. gyventojų, o pagal metodiką turėtų aptarnauti po 0,5 tūkst. daugiau.

50. Savivaldybių teritorijose notarinius veiksmus atlieka ne tik notariai, bet ir seniūnai. Seniūnijų skaičių savivaldybėse nustato savivaldybės taryba⁵⁷. Seniūnai notarinius veiksmus atlieka neatlygintinai, tačiau ne visų savivaldybių gyventojai tuo gali pasinaudoti:
- 5 iš 60 savivaldybių⁵⁸ seniūnų nėra, todėl šių savivaldybių gyventojams nesudarytos sąlygos notarines paslaugas gauti neatlygintinai;
  - 9 iš 18 apklaustų savivaldybių⁵⁹ seniūnai atlieka ne visus jų kompetencijai priskirtus notarinius veiksmus: šiose savivaldybėse seniūnai netvirtino oficialiesiems testamentams prilyginamų dokumentų, todėl šios paslaugos savivaldybių gyventojai negalėjo gauti neatlygintinai.
51. Notarinių veiksmų atlikimas nėra perkeltas į elektroninę erdvę, todėl nuotoliniu būdu nėra galimybės gauti šių paslaugų ir užtikrinti didesnį jų prieinamumą. Per LNR sukurtą informacinę sistemą *eNotaras* klientas gali užsisakyti paslaugą, pateikti dokumentus, tačiau notarinis veiksmas atliekamas tik notaro biure. TM priegigos prie šios informacinės sistemos neturi, nevaldo informacijos apie tai, kiek notarinių veiksmų užsakoma el. būdu. Paskelbus šalyje karantiną ir ekstremaliąją situaciją, notarų teikiamų paslaugų skaitmenizavimas tapo dar aktualesnis.
52. Audito metu (2020-03-31) Teisingumo ministerija pateikė Notariato įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo siūloma įteisinti galimybę tam tikrus notarinius veiksmus atlikti nuotoliniu būdu informacinių technologijų priemonėmis⁶⁰. Priėmus įstatymą, būtina numatyti priemones, kurios skatintų elektroninių paslaugų plėtrą, kad kuo daugiau notarų sudarytų galimybes asmenims notarinius veiksmus atlikti nuotoliniu būdu. Turėtų būti įvertintas notarams pavestų valstybės funkcijų įgyvendinimui reikalingas žmogiškųjų išteklių poreikis ir nustatytas optimalus notarų skaičius, užtikrinti, kad faktiškai dirbančių notarų skaičius atitiktų nustatytą poreikį.

2.3. Trūksta informacijos apie antstolių paslaugas ir notarinius veiksmus

53. Asmeniui, kuriam reikalingos antstolio ar notaro paslaugos, svarbu žinoti, kur kreiptis, kokius dokumentus pateikti, kaip jis gali gauti paslaugą, per kiek laiko ir už kokią kainą. Reikalavimų, kokia informacija ir kur turėtų būti viešai skelbiama el. erdvėje, nėra. Teisingumo ministerija yra nustačiusi reikalavimus tik antstolių ir notarų buveinėse skelbiamai informacijai, su kuria galima susipažinti tik nuvykus į vietą.
54. Informacijos apie valstybės ir savivaldybių institucijų teikiamas viešąsias paslaugas skelbimui reikalavimus nustato Viešojo administravimo įstatymas⁶¹. Viešųjų paslaugų teikėjai turi parengti teikiamų paslaugų aprašymus. Jie turi būti skelbiami valstybės ir savivaldybių institucijų interneto svetainėse ir interneto svetainėje www.lietuva.gov.lt.

⁵⁷ Vietos savivaldos įstatymas, 16 str. 13 p.

⁵⁸ Klaipėdos, Panevėžio ir Alytaus m., Visagino ir Neringos.

⁵⁹ Birštono, Biržų r, Kaišiadorių r, Kauno m., Kazlų Rūdos, Pagėgių, Prienų r, Šiaulių m., Vilniaus m.

⁶⁰ Notariato įstatymo Nr. I-2882 28, 36, 37, ir 50 str. pakeitimo ir įstatymo papildymo 281 str. įstatymo projektas.

⁶¹ Viešojo administravimo įstatymas, 20 str. 6 d., vidaus reikalų ministro 2017-07-11 įsakymas Nr. 1V-497 (2020-04-30 įsakymo Nr. 1V-418 nauja redakcija) „Dėl Viešųjų ir administracinių paslaugų teikimo aprašymų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

55. Interneto svetainėje www.lietuva.gov.lt informacija apie antstolių ir notarų teikiamas paslaugas neskelbiama, nes jiems netaikomas Viešojo administravimo įstatymas. Atkreiptinas dėmesys, kad, nors seniūnai atlieka tik nedidelę dalį notarinių veiksmų, tačiau jų teikiamos paslaugos patenka į šio įstatymo reguliavimo sritį, todėl informacija apie jų atliekamus veiksmus yra skelbiama šioje interneto svetainėje.
56. Audito metu nustatėme, kad tiek antstoliai, tiek notaras taiko skirtingą praktiką, skelbdami informaciją internetinėse svetainėse: 78 proc. (14 iš 18) atsirinktų antstolių kontorų ir 76 proc. (29 iš 38) atsirinktų notarų biurų šių svetainių neturi.
57. Teisingumo ministerija pagal įstatymo reikalavimus savo interneto svetainėje skelbia antstolių sąrašą, Lietuvos notarų rūmai – notarų sąrašą⁶².
58. Išanalizavę antstolių ir notarų savivaldos institucijų interneto svetainėse skelbiamą informaciją nustatėme, kad ji nepakankama: trūksta informacijos apie paslaugos teikimo būdą, nenurodyta, kokius dokumentus asmuo turi pateikti, norėdamas gauti paslaugą. Svetainėse informacija pateikta sudėtingai, vartotojams sunku ją rasti (6 priedas). Audituojamu laikotarpiu TM nevykdė gyventojų apklausos, ar jiems pakanka skelbiamos informacijos apie antstolių ir notarines paslaugas.
59. Pagal paskelbtą informaciją asmeniui sudėtinga pačiam apskaičiuoti paslaugų kainą, nes pateikiami tik teisės aktai, kuriais nustatyti antstolio vykdymo išlaidų dydžiai ir notaro atlyginimo įkainiai (detaliau ataskaitos 3.2 ir 3.3 poskyriuose). Lietuvos antstolių rūmai pateikė informaciją, kad kuria mobiliąją aplikaciją „Mano skolos“, per kurią asmenys galės gauti informaciją apie turimus įsiskolinimus, grąžinimo terminus, įsiskolinimo sumą, apsiskaičiuoti antstolio vykdymo išlaidų sumą ir kt.
60. TM ir LNR interneto svetainėse neskelbiama informacija apie kitų subjektų – seniūnų ir konsulinių pareigūnų – atliekamus notarinius veiksmus, todėl asmuo, norintis gauti paslaugą, negauna informacijos, kad tai atlikti gali ne tik notaras, pas kurį už šio veiksmo atlikimą reikia mokėti, bet ir seniūnas neatlygintinai, o esant užsienio valstybėje – konsulinis pareigūnas už nustatytą mokestį.
61. TM, LAR ir LNR interneto svetainėse nepateikiama informacija apie antstolių ir notarų atliktų veiksmų apskundimo tvarką. Tai, kad tokios informacijos asmenims trūksta, rodo faktas, kad daugiau kaip 90 proc. TM, LAR ir LNR gautų skundų buvo pateikti ne pagal kompetenciją, t. y. skundai dėl notarų ir antstolių veiksmų teisėtumo, nors tokių skundų nagrinėjimas yra teismo kompetencija.
62. Turėtų būti nustatyti reikalavimai, kur ir kokia informacija apie antstolių paslaugas ir notarinius veiksmus turėtų būti paskelbta, ir reikėtų užtikrinti jos paskelbimą.

---

⁶² Notariato įstatymas, 6 str. 4 d.

3. AR UŽTIKRINAMA, KAD UŽ ANTSTOLIŲ VEIKSMUS BŪTŲ MOKAMA PAGRĮSTA KAINA IR TINKAMAI NUSTATYTI NOTARO ATLYGINIMO ĮKAINIAI

63. Atlygio už antstolių ir notarų atliekamus veiksmus, vykdant valstybės pavestas funkcijas, dydžius reguliuoja valstybė, nustatydamą jų teikiamų paslaugų įkainius. Pagal valstybės patvirtintus įkainius turi būti skaičiuojama antstolių ir notarų veiksmų kaina.
64. Nuo nustatytų įkainių dydžių ir nuo atliekamų veiksmų apimčių priklauso antstolių bei notarų gaunamos pajamos. Antstoliams kasmet pateikiama apie 225 tūkst. vykdomųjų dokumentų (2018 m. – 238 tūkst., 2019 m. – 217 tūkst.). Proceso šalys už vykdomųjų dokumentų vykdymą antstoliams sumoka apie 30 mln. Eur (2018 m. – 30,5 mln. Eur, 2019 m. – 26,5 mln. Eur), notarai atlieka 1,6 mln. notarinių veiksmų (2018, 2019 m. tą patį skaičių), gauna apie 45 mln. Eur pajamų (2018 m. – 45 mln. Eur, 2019 m. – 44,8 mln. Eur pajamų)⁶³.
65. Atlygio už antstolių ir notarų veiksmus dydžiai, kaip ir kitų valstybės reguliuojamų kainų dydžiai, turėtų priklausyti nuo valstybės socialinės bei ekonominės politikos ir siekiamų tikslų. Valstybės politika šiose srityse apibrėžta įstatymais⁶⁴, kuriuose nustatyti antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo kriterijai.
66. Pagal įstatymuose⁶⁵ įtvirtintus kriterijus antstolio vykdymo išlaidų dydžiai ir notaro atlyginimo įkainiai turi būti nustatyti taip, kad antstolių ir notarų gaunamos pajamos užtikrintų jų ekonominį nepriklausomumą ir sudarytų galimybes sukurti tinkamas klientų aptarnavimo sąlygas bei įdarbinti reikalingos kvalifikacijos darbuotojus. Nustatant antstolio vykdymo išlaidų dydžius ir notaro atlyginimo įkainius, turi būti atsižvelgiama į antstolių ir notarų veiklos pobūdį ir vertę, kryžminį subsidijavimą, profesinės veiklos ir civilinės atsakomybės riziką bei antstolių ir notarų patiriamas sąnaudas.
67. Laikysime, kad užtikrinama, jog už antstolių ir notarų veiksmus mokama pagrįsta kaina, kai:
- nustatytos antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių apskaičiavimo tvarkos, užtikrinančios įstatyme numatytų kriterijų taikymą⁶⁶;
  - nustatyti antstolio vykdymo išlaidų dydžiai ir notaro atlyginimo įkainiai pagrįsti ekonominiais skaičiavimais⁶⁷.

⁶³ 2020-09-02 el. paštu iš TM gauti duomenys apie 2019 m. pajamas, išlaidas.

⁶⁴ Civilinio proceso kodeksas, 609 str., Notariato įstatymas, 19¹ str.

⁶⁵ Ten pat.

⁶⁶ Teisėkūros pagrindų įstatymas, 3 str. 1 d. 6 p.

⁶⁷ Civilinio proceso kodeksas, 609 str., Notariato įstatymas, 19¹ str.

3.1. Nereglamentuotas antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo kriterijų taikymas

68. Įstatymuose⁶⁸ įtvirtinti antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo kriterijai yra abstraktūs, bendro pobūdžio. Įstatymuose nėra numatyta, kaip kriterijai turi būti taikomi, nustatant dydžius ir įkainius.
69. Sukonkretinti ir aiškinti įstatymų nuostatas, nurodyti įstatymų normų taikymo praktikoje tvarkas tam tikrose veiklos srityse ir konkrečiose situacijose turėtų poįstatyminiai teisės aktai. Paprastai, kai valstybė reguliuoja kainas tam tikrose visuomenės gyvenimo srityse (pvz.: energetikos, valstybės garantuojamos teisinės pagalbos ir kt.), įstatymuose įtvirtintų principų / kriterijų taikymo tvarkas nustato Vyriausybė⁶⁹.
70. Antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo procese Vyriausybė nedalyvauja, juos nustato Teisingumo ministerija, suderinusi su Finansų ministerija. 2020 m. naujų notaro atlyginimo įkainių derinimo protokole nurodyta Finansų ministerijos nuomonė, kad tikslinga svarstyti galimybę keisti notarų atlyginimo įkainių teisinį reguliavimą, nustatant, kad juos tvirtintų Vyriausybė.
71. Antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių apskaičiavimo tvarkos nenustatytos. 2018 m. Teisingumo ministerija sudarė darbo grupę antstolio vykdymo išlaidų apskaičiavimo ir apmokėjimo metodikai parengti⁷⁰, tačiau pagal ministerijos pateiktą informaciją darbo grupė pasiūlymų nepateikė.
72. Ministerija taip pat nustato asmenų grupes, kurios atleidžiamos nuo notaro atlyginimo mokėjimo, kad būtų užtikrintas paslaugų ekonominis prieinamumas skurdžiausioms ir pažeidžiamiausioms visuomenės grupėms. Tai yra valstybės socialinio teisingumo politikos dalis, bet nėra reikalavimo šias nuostatas derinti su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, formuojančia valstybės politiką socialinės apsaugos srityje. Teisingumo ministerija su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija derino tik vienos asmenų grupės – globojamų nepilnamečių, paveldinčių po tėvų (senelių) mirties turtą, atleidimą nuo mokėjimo už notarinio veiksmo atlikimą⁷¹.
73. Atkreipiame dėmesį, kad konsulinių pareigūnų atliekamų notarinių veiksmų įkainius nustato Vyriausybė, nors jie atlieka daug mažiau notarinių veiksmų negu notariai.
74. Lietuvoje nėra bendros praktikos, kas ir kaip nustato valstybės reguliuojamas kainas ir asmenų grupes, kurios atleidžiamos nuo mokėjimo arba joms kainos mažinamos; dažniausiai tai nustatoma įstatymu ar Vyriausybės nutarimu (pavyzdys).

⁶⁸ Civilinio proceso kodeksas, 609 str., Notariato įstatymas, 19¹ str.

⁶⁹ Vyriausybės nutarimai: 2011-07-13 Nr. 889 „Dėl Šilumos kainų nustatymo metodikos principų aprašo patvirtinimo“, 2016-04-13 Nr. 364 „Dėl Už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“.

⁷⁰ Teisingumo ministro 2018-09-10 įsakymas Nr. 1R-172.

⁷¹ 2019 m. spalio mėn. raštas (lydraštis) „Dėl įsakymo projekto“ Finansų ministerijai ir Lietuvos notarų rūmams.

Valstybės reguliuojamų kainų ir atleidimo nuo jų mokėjimo nustatymo pavyzdžiai

- Užmokesčio, mokamo už antrinę teisinę pagalbą, dydžius nustato Vyriausybė. Asmenų, kurie turi teisę gauti nemokamą antrinę teisinę pagalbą ir galimybę taikyti išimtis, grupes nustato įstatymas⁷².
  - Atlyginimo už registro objekto registravimą, registro duomenų ir informacijos, pateiktų dokumentų ir (arba) jų kopijų teikimą dydžius nustato Vyriausybė. Įstatymas įtvirtina atvejus, kai registro duomenys, jo informacija ir pan. teikiama ar perduodama neatlygintinai.⁷³
  - Įstatymas nustato asmenų grupes, kurios turi teisę gauti būsto šildymo kompensacijas⁷⁴.
-

75. Kitose šalyse, pvz., Estijoje, antstolio vykdymo išlaidų dydžiai ir notarinių veiksmų įkainiai nustatyti įstatymu, Latvijoje šiuos dydžius nustato Vyriausybė.
76. Siekiant, kad antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo teisinis reguliavimas atitiktų Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintus aiškumo ir sistemiškumo principus⁷⁵, reikėtų priimti sprendimus dėl Vyriausybės dalyvavimo šiame procese tikslingumo ir nustatyti šių dydžių ir įkainių nustatymo tvarkas.

3.2. Nepagrįsti antstolio vykdymo išlaidų dydžiai

77. Audito metu vertinome nustatytus vykdymo išlaidų dydžius už priverstinį skolos išieškojimą pagal vykdomuosius dokumentus, nes jie sudaro apie 97 proc. visų antstolių gautų vykdomųjų dokumentų.
78. Teisingumo ministerija patvirtino vykdymo išlaidų dydžius, pagal kuriuos už priverstinį skolos išieškojimą antstoliui turi būti sumokama:
- vykdomosios bylos administravimo išlaidos⁷⁶, t. y. atlyginamos antstolio ir jo darbuotojų patirtos sąnaudos vykdymo veiksmams atlikti. Taip pat sumokamos išlaidos, kurias antstolis apmoka tretiesiems asmenims už jų suteiktas paslaugas konkrečioje vykdomojoje byloje (pvz., pašto paslaugų, bankinių pavedimų, turto ekspertizės ir kt.)⁷⁷;
  - atlygis antstoliui⁷⁸.

Vykdamosios bylos administravimo išlaidų dydžiai nepagrįsti atliekamų veiksmų sąnaudomis

79. Pagal įstatymą vykdomosios bylos administravimo išlaidos turi atitikti antstolio bei jo darbuotojų patiriamas sąnaudas (laiko ir materialines)⁷⁹.
80. Vykdomosios bylos administravimo išlaidas sudaro kiekvienoje byloje privalomiems veiksmams atlikti būtinos ir papildomos vykdymo išlaidos, kurios patiriamos atliekant tam

---

⁷² Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas.

⁷³ Valstybės informacinių išteklių įstatymas.

⁷⁴ Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas.

⁷⁵ Teisėkūros pagrindų įstatymas, 3 str. 2 d. 6 ir 7 p.

⁷⁶ Teisingumo ministro 2002-10-27 įsakymu Nr. 1R-352 patvirtinta Sprendimų vykdymo instrukcija.

⁷⁷ Ten pat, 134 p.

⁷⁸ Ten pat.

⁷⁹ Civilinio proceso kodeksas, 609 str.

tikrus veiksmus konkrečioje vykdomojoje byloje⁸⁰, nuo 2020-07-01⁸¹ jos vadinamos administravimo išlaidomis.

81. Pagal Sprendimų vykdymo instrukcijos nuostatas (galiojusias iki 2019-08-01):
- Nustatyti būtinų vykdymo išlaidų dydžiai turėjo padengti 5 antstolio atliekamų veiksmų (patvarkymo priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti parengimas, vykdomosios bylos užvedimas, vykdymo išlaidų apskaičiavimas, patvarkymo dėl vykdomosios bylos užbaigimo parengimas, vykdomosios bylos archyvavimas, saugojimas ir sunaikinimas), kurie atliekami kiekvienoje vykdomojoje byloje, sąnaudas. Ministerijos nustatyti būtinų vykdymo išlaidų dydžiai nesiejami su minėtomis sąnaudomis, o priklausomai nuo išieškotinos sumos dydžio nustatyti nuo 12 iki 220 Eur, t. y. skiriasi net 18 kartų (7 priedas).
  - Kitų antstolio atliekamų veiksmų (pvz.: raginimo įvykdyti sprendimą, patvarkymo dėl skolos išieškojimo, nurodymo priverstinai nurašyti pinigines lėšas parengimas) sąnaudoms padengti buvo nustatyti 33 papildomų vykdymo išlaidų fiksuoti dydžiai (8 priedas).
82. Audito metu išanalizavę 174 iš 450 antstolių pateiktų vykdomųjų bylų, nustatėme, kad iki 2019-08-01 papildomos vykdymo išlaidos 55 iš 174 (32 proc.) vykdomųjų bylų buvo apskaičiuotos didesnės už būtiną vykdymo išlaidą (1 lentelė). Nuo 2019-08-01 Teisingumo ministerija motyvuodama tuo, kad siekia užtikrinti vykdymo proceso ekonomiškumą, skaidrumą, paprastesnį ir aiškesnį vykdymo išlaidų procesą, apriboti antstoliams galimybę didinti vykdymo išlaidas, atliekant perteklinius ar ekonomiškai nepagrįstus vykdymo veiksmus⁸², panaikino 31 (iš 33) papildomų vykdymo išlaidų dydį. Šios išlaidos gali būti skaičiuojamos tik už patvarkymo dėl vykdymo proceso šalies pakeitimo parengimą, taip pat kaip atlygis skolininko turto administratoriui ir atlygis kuratoriui. Kitos Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos papildomos išlaidos gali būti skaičiuojamos tik už tuos veiksmus, kurie atliekami ne antstolio iniciatyva, o paprašius vykdymo proceso šalims (išieškotojui, skolininkui), pvz., išskaitų iš skolininko darbo užmokesčio ir kitų jam prilygintų išmokų teisingumo patikrinimas, pažymos apie vykdymo eigą išdavimas ir kt.
83. Išieškojimo procesas supaprastintas nebuvo, antstolių atliekami išieškojimo veiksmai nebuvo peržiūrėti, jų skaičius nesumažėjo. Būtinų vykdymo išlaidų dydžiai taip pat nebuvo pakeisti. Įrodymų, pagrindžiančių, kad būtų vertinta, ar nustatyti vykdomosios bylos administravimo išlaidų dydžiai atitinka antstolio ir jo darbuotojų patiriamas sąnaudas, kaip to reikalauja įstatymas, ministerija nepateikė.
84. Pagal mūsų atliktus skaičiavimus vykdomosios bylos administravimo išlaidos nuo 2019-08-01 mažėja (1 lentelė).

⁸⁰ Antstolių įstatymas, 21 str. 4 d.(redakcija, galiojusi iki 2020-07-01).

⁸¹ Civilinio proceso kodeksas 609 str. (nuo 2020-07-01) ir teisingumo ministro 2020-07-16 įsakymu Nr. 1R-219 patvirtinta Sprendimų vykdymo instrukcija.

⁸² Teisingumo ministerijos 2018-02-11 raštas.

1 lentelė. Vykdomosios bylos administravimo išlaidų, sumokėtų antstoliui, pavyzdžiai* (Eur)

Išieškotina suma, Eur	Iki 2019-08-01 vykdomosios bylos administravimo išlaidos, Eur			Po 2019-08-01 vykdomosios bylos administravimo išlaidos (Eur) / jų sumažėjimas (proc.), lyginant su ankstesniu laikotarpiu			
	Būtinų vykdymo išlaidos	Papildomos vykdymo išlaidos	Iš viso	jeigu jos sumokamos per 6 mėn.	jeigu jos sumokamos per 1 metus	jeigu jos sumokamos per 2 metus	jeigu jos sumokamos per 3 metus
3,17	16,00	27,54	43,54	16/ 63	24/ 45	24/ 45	24/ 45
70,00	24,00	148,48	172,48	24/ 86	36/ 79	48/ 72	60/ 65
72,00	24,00	161,17	185,17	24/ 87	36/ 80	48/ 74	60/ 68
576,51	28,00	412,04	440,04	28/ 93	42/ 90	56/ 87	70/ 84

* Kadangi vykdomojoje byloje papildomas vykdymo išlaidas kiekvienas antstolis apskaičiuodavo pagal konkrečiai jo atliktus veiksmus, palyginome iki 2019-08-01 faktiškai apskaičiuotas administravimo išlaidas ir apskaičiavome, kokias šias išlaidas skolininkas turėtų sumokėti, išieškant tokią pačią skolą po 2019-08-01, jeigu skolininkas ją sumokėtų per 6 mėn., per 1–3 metus

Šaltinis – Valstybės kontrolė

85. Kadangi nustatyti būtinų vykdymo išlaidų dydžiai ir po pakeitimų išliko priklausomi nuo išieškotinos sumos dydžio, palyginome antstolių atliekamų veiksmų skaičių, išieškant panašaus dydžio skolas. Išnagrinėję 80 vykdomųjų bylų, nustatėme, kad bylose, kuriose buvo apskaičiuotos vienodos būtinų vykdymo išlaidos, visais atvejais antstoliai atliko skirtingą skaičių veiksmų. Jų skaičius priklauso ne nuo išieškotinos sumos dydžio, o nuo išieškojimo galimybių, pvz., ar išieškojimas vykdomas iš piniginių lėšų, esančių kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje, ar iš pajamų, susijusių su darbo santykiais, ar iš nekilnojamojo turto ir kt. (pavyzdys).

Būtinų vykdymo išlaidų dydžių pavyzdžiai

- Būtinų vykdymo išlaidų dydis 32 Eur: vienoje vykdomojoje byloje atlikti 34, kitoje – 17 veiksmų.
- Būtinų vykdymo išlaidų dydis 56 Eur: vienoje vykdomojoje byloje atlikti 35, kitoje – 14 veiksmų.
- Būtinų vykdymo išlaidų dydis 20 Eur: vienoje vykdomojoje byloje atliktas 21, kitoje – 10 veiksmų.

86. Vykdomosios išlaidos, kurias antstolis apmoka tretiesiems asmenims už jų suteiktas paslaugas konkrečioje vykdomojoje byloje, apmokamos pagal faktines sumas, kurias šiems asmenims apmokėjo antstolis. Audito metu analizuotose vykdomosiose bylose tai buvo pašto, kurjerio paslaugų, bankinių pavedimų ir kt. išlaidos (pavyzdys).

Išlaidų, kurias antstolis apmoka tretiesiems asmenims, pavyzdžiai

- 6 (iš 9) analizuoti antstoliai apskaičiavo bankinių pavedimų išlaidas, nes mokėjo bankams mokėstį už juos, 3 antstoliai už pavedimus bankams nemokėjo, todėl skolininkams tokių išlaidų apmokėti nereikėjo;
- antstoliai analizuotais atvejais skolininkams apskaičiavo skirtingas išlaidas už pašto ir kurjerio paslaugas, nes mokėjo skirtingą kainą – nuo 1,00 iki 1,75 Eur už vieną paslaugą.

87. Šių išlaidų dydis priklauso nuo to, kokias sutartis su trečiaisiais asmenimis yra sudarę antstoliai. Nustatėme, kad sutartys skirtingos, todėl skolininkams apskaičiuojant kainą už paslaugą, apskaičiuojamos skirtingos išlaidos.

Atlygio antstoliui dydžiai nepagrįsti ekonominiais skaičiavimais

88. Teisingumo ministerija nustatė atlygio antstoliui dydžius⁸³, kurie kaip ir vykdomosios bylos administravimo išlaidos priklauso nuo išieškotinos sumos dydžio. Atlygio antstoliui dydžiai nustatyti fiksuotomis sumomis (išieškant skolas iki 300 Eur) ir procentais (nuo 19 iki 4) nuo išieškotinos sumos. Taip pat nustatyti minimalūs antstolio atlygio dydžiai, apsaugantys antstolio interesus, bet nenustatyti maksimalūs, kurie apsaugotų skolininko interesus: išieškant skolą nuo 29 000 Eur ir daugiau, nustatytas minimalus atlygis antstoliui – 1 740 Eur, bet nenustatytas maksimalus, todėl, pvz., išieškant 1,5 mln. Eur skolą, atlygis antstoliui būtų 60 tūkst. Eur. Taip neišlaikoma antstolio ir skolininko interesų pusiausvyra (9 priedas).
89. Ekonomiškai pagrįsti atlygio antstoliui dydžiai turėtų užtikrinti efektyvų skolų išieškojimą ir kreditorių interesus bei apsaugotų skolininkus nuo nepagrįstai skolos išieškojimo proceso metu didėjančių finansinių įsipareigojimų.
90. Ministerija įrodymų, pagrindžiančių nustatytus antstolio atlygio dydžius, nepateikė, todėl negalime patvirtinti, kad jie nustatyti, atsižvelgiant į teisės aktuose nustatytus kriterijus⁸⁴:
- Nenurodyta, kokią atlygio antstoliui dydžio dalį sudaro sąnaudos, reikalingos sukurti tinkamas klientų aptarnavimo sąlygas ir įdarbinti reikalingos kvalifikacijos darbuotojus. Pagal antstolių ministerijai teikiamų ataskaitų duomenis nustatėme, kad 2018 m. jie gavo 30,5 mln. Eur pajamų ir patyrė 17,7 mln. Eur išlaidų. Vidutinės vieno antstolio išlaidos sudarė apie 57 proc. vidutinių vieno antstolio pajamų. 2018 m. kai kurių antstolių pajamos skyrėsi 26 kartus, išlaidos – 50 kartų (10 pav.).

10 pav. Antstolių pajamų ir išlaidų skirtumai (2018 m.)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal antstolių ataskaitų duomenis

- Nenustatyta, kaip apskaičiuojant atlygio antstoliui dydį buvo įvertintas antstolio ekonominio nepriklausomumo principas: kiek grynųjų pajamų (antstolio atlyginimas) turi gauti antstolis, kad būtų užtikrintas jo ekonominis nepriklausomumas. Vidutinės vieno antstolio grynosios pajamos per mėnesį – 9,2 tūkst. Eur. Kai kurių antstolių grynosios mėnesio pajamos 2018 m. skyrėsi net 43 kartus (11 pav.).

⁸³ Sprendimų vykdymo instrukcija, VII sk. „Vykdomo išlaidų rūšys ir dydžiai“.

⁸⁴ Antstolių įstatymas, 21 str. 5 d. (neteko galios nuo 2020-07-20), Civilinio proceso kodeksas, 609 str.

11 pav. Antstolių grynųjų pajamų skirtumai (2018 m.)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal antstolių ataskaitų duomenis

91. Nenustatyta, kaip įvertinta antstolio profesinės veiklos ir civilinės atsakomybės rizika. Ši rizika yra draudžiama. 2019 m. vieno antstolio metinė civilinės atsakomybės draudimo įmoka sudarė 796,46 Eur (jeigu neturėjo teisminių ginčų, draudikas nepatyrė išmokų, jeigu civilinė byla teisme buvo baigta be realių išmokų). Visų antstolių draudimo įmokų išlaidos sudarė tik 0,5 proc. visų jų išlaidų (93,2 tūkst. Eur per metus). Antstolių rūmų pateiktais duomenis, 2016–2019 m. antstoliai nepatyrė žalos, kuri būtų nepadengta draudimo išmokomis.
92. Nenustatyta, kaip įvertintas vykdymo išlaidų perskirstymas (kryžminis subsidijavimas) tarp skirtingų vykdymo proceso dalyvių ir kaip skatinamas efektyvus išieškojimas. Susistemintų duomenų, kiek antstoliai išieškojo iš skolininkų vykdomosios bylos administravimo išlaidų, nuo kurių mokėjimo išieškotojai buvo atleisti, neturi nei Teisingumo ministerija, nei Antstolių rūmai.
93. Audito metu peržiūrėję 237 vykdomąsias bylas nustatėme, kad antstolių apskaičiuotos vykdymo išlaidos atitinka teisingumo ministro patvirtintus dydžius, tačiau teigti, kad už antstolių veiksmus mokama pagrįsta kaina, nėra galimybės, nes patvirtinti vykdymo išlaidų dydžiai, pagal kuriuos skaičiuojama kaina, nėra pagrįsti ekonominiais skaičiavimais.
94. Apskaičiavome, kokią įtaką nustatyti vykdymo išlaidų dydžiai turi išieškomos skolos padidėjimui. Skaičiavimams pasirinkome išieškotinos sumos dydžius, kurie atitinka kiekvieno nustatyto išieškotinos sumos intervalo vidurkį (2 lentelė).

2 lentelė. Išieškosios skolos padidėjimas apskaičiuojant antstolio vykdymo išlaidas*, Eur

Išieškosios skolos dydis	Vykdamosios bylos išlaidos			Skolininko sumokama suma, įvykdžius išieškojimą	Išieškosios skolos padidėjimas, proc.
	Administravimo išlaidos	Atlygis antstoliui	Iš viso		
2	12	8	20	22	1 000
9	16	20	36	45	400
33	20	40	60	93	182
175	24	80	104	279	59
450	28	86	114	564	25
725	32	131	163	888	22
1 000	36	170	206	1 206	21
1 325	40	212	252	1 577	19
1 750	48	263	311	2 061	18
2 300	56	322	378	2 678	16
2 900	64	377	441	3 341	15
3 800	80	456	536	4 336	14
6 550	100	655	755	7 305	12
11 600	140	928	1 068	12 668	9
21 750	180	1 305	1 485	23 235	7

* Jeigu skolininkas skolos nesumoka per 6 mėn., administravimo išlaidos didėja. Į lentelėje nurodytas sumas neįtrauktos išlaidos tretiesiems asmenims ir papildomos išlaidos, jei tokių būtų.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

95. Lentelėje pateikti duomenys rodo, kad, išieškant skolas iki 60 Eur, antstolio apskaičiuotos vykdymo išlaidos viršija skolos dydį nuo 1,8 iki 10 kartų, o tokios skolos kasmet sudaro apie trečdalį visų skolų, dėl kurių antstoliams pateikiami vykdomieji dokumentai.
96. Antstolio vykdymo išlaidų dydžiai turėtų būti pagrįsti ekonominiais skaičiavimais, kad atitiktų antstolių ir jų darbuotojų patiriamas sąnaudas vykdymo veiksmams atlikti, o atlygis antstoliui nustatytas pagal įstatyme įtvirtintus kriterijus.

3.3. Neefektyvus skolų išieškojimo procesas nepagrįstai didina vykdymo išlaidas

97. Didėjant elektroninių vykdomųjų bylų skaičiui, keičiasi informacijos pateikimo ir veiksmų atlikimo būdai, todėl teisės aktuose nustatyti išieškojimo veiksmai gali tapti nebereikalingi, didinantys administracinę naštą ir antstolio patiriamas vykdymo sąnaudas.
98. Audituojamu laikotarpiu buvo keičiamos kai kurios CPK ir SVI nuostatos, tačiau Teisingumo ministerija 2016–2019 m. neatliko sisteminės išieškojimo proceso teisinio reguliavimo stebėsenos (nuo 2020-09-01 *ex post* vertinimas), todėl neįsitikino, ar visi teisės aktuose nustatyti išieškojimo veiksmai yra reikalingi, gal yra perteklinių, kurių būtų galima atsakyti ir taip sumažinti sąnaudas jiems atlikti ir kainą, mokamą už antstolio atliekamus veiksmus.
99. Atkreipiame dėmesį, kad ne retai išsiskiria Teisingumo ministerijos ir Lietuvos antstolių rūmų nuomonė dėl išieškojimo veiksmų ir jų atlikimo būdo (pavyzdys).

Teisingumo ministerijos ir Lietuvos antstolių rūmų skirtingos nuomonės pavyzdys

Antstolių rūmai 2017–2019 m. ministerijai teikė raštus, siūlydami tikslinti SVI nustatytas vykdymo proceso dokumentų formas, pagal kurias antstolis, pradėjęs vykdymo procesą, privalo skolininkui siųsti 3 procesinius dokumentus, užuot visą informaciją pateikęs viename. Rūmų teigimu, tai neduoda pridėtinės vertės, dokumentuose informacija kartojasi, ji skolininkui sunkiai suprantama (pvz., cituojamos CPK nuostatos).

Ministerijos paaiškinimu, Antstolių rūmų pasiūlymai keisti procesinių dokumentų formas yra neracionalūs, nes vienu dokumentu pateikta informacija skolininkui būtų dar sudėtingiau naudotis. Sistemine teisinio reguliavimo peržiūra sudarytų sąlygas objektyviai įvertinti teisės aktuose nustatytų reikalavimų tinkamumą, veiksmingumą, efektyvumą ir priimti geriausius sprendimus išieškojimo procesui optimizuoti.

100. Vykdomo išlaidas didina ir neefektyvus paskirtų baudų už administracinius nusižengimus išieškojimo procesas. Išanalizavę 122 (iš 450) antstolių pateiktas vykdomąsias bylas, nustatėme 35 skolininkus, kuriems pradėta vykdyti iki 235 bylų dėl baudų išieškojimo (pavyzdys).

Skolininkų, turinčių pas antstolius skolų dėl baudų už administracinius nusižengimus, pavyzdžiai

- Skolininkas A: vykdomos 235 bylos (nuo 2011-05-09 iki 2020-01-16), bendra išieškotina suma – 6 695,32 Eur, per 9 metus išieškota 74,31 Eur.
- Skolininkas B: vykdomos 199 bylos (nuo 2013-10-23 iki 2020-01-13), bendra išieškotina suma – 21 420,21 Eur, per 7 metus išieškota 250,11 Eur.

101. Ministerijos duomenimis⁸⁵, 100 daugiausiai vykdomųjų bylų turinčių skolininkų bendrai jų turi 24 229 (daugiausiai bylų, paskirtų vienam asmeniui – 920), kurių bendra išieškotina suma – 2 444,9 tūkst. Eur.

102. Šie skolininkai ilgą laiką negauna pajamų, iš kurių galimas išieškojimas, neturi registruoto turto, tačiau antstoliai kiekvieną kartą gavę vykdomuosius dokumentus turi atlikti išieškojimo veiksmus, patiria vykdymo išlaidas, kurios vis didina skolininkui finansinę našta, tačiau išieškoti skolas ir vykdymo išlaidas faktiškai neturi galimybių.

103. Nuo 2018-12-01 įsigalioję CPK pakeitimai⁸⁶ pailgino skolos išieškojimą, nes joms dengti išskaitoma mažesnė skolininkų pajamų dalis. Tais atvejais, kai išieškoma keletas to paties skolininko skolų, buvo galima išieškoti 50 proc. jo darbo pajamų, neviršijančių minimaliosios mėnesinės algos, po pakeitimų – tik 30 proc. Ši nuostata taikoma be išimčių ir vykdamas skolos, kuri susidaro dėl baudų, paskirtų už administracinius nusižengimus, išieškojimą iš skolininkų, kurių atžvilgiu vykdomas didelis skaičius bylų ir jie baudų nesumoka.

104. Būtina priimti sprendimus, kuriais būtų išspręstos problemos, išieškant skolas valstybės naudai iš skolininkų, kurių atžvilgiu vykdomas didelis skaičius bylų, o jie baudų nesumoka. Nepriėmus sprendimų, antstoliai ir toliau vykdytų veiksmus, didinančius išieškojimo sąnaudas, o skolos liks neišieškotos. Antstolių patiriamos sąnaudos ir toliau bus dengiamos pajamomis, kurias antstoliai gauna iš tų skolininkų, kurie sumoka skolas.

3.4. Netinkamai reguliuojamas notaro atlyginimo įkainių nustatymas

105. Teisingumo ministerija tvirtina notaro atlyginimo įkainius už notarinius veiksmus, kurie numatyti Civiliniame kodekse, Notariato ir kituose įstatymuose. Vienais atvejais įstatymuose įtvirtinti notariniai veiksmai yra privalomi (pvz., nekilnojamojo daikto perleidimo, perdavimo sutartis turi būti būtinai patvirtinta notariškai), kitais atvejais – ne

⁸⁵ Teisingumo ministerijos pateikta statistika: 2020-01-08 skolininkų TOP 100.

⁸⁶ Civilinio proceso kodekso 570, 629, 631, 663, 668, 688, 689, 736, 739, 746 ir 749 str. pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1460.

(pvz.: įgaliojimus korespondencijai gauti, darbo užmokesčio ir kitoms su darbo santykiais susijusiomis išmokomis, pensijomis, pašalpomis, stipendijomis gauti asmuo gali sudaryti ir užregistruoti įgaliojimų registre pats arba pasirinkti įgaliojimus sudaryti, tvirtinti ir užregistruoti pas notarą).

Sistemiškai nevertinamas notarinių veiksmų reikalingumas, todėl nemažinamos asmenų išlaidos notarinių veiksmų atlikimui

106. Notarinio veiksmo atlikimo tikslas – užtikrinti sandorio ar dokumento teisėtumą. Notaras tvirtina sandorius, kuriems Civilinis kodeksas ar jo numatytais atvejais kiti įstatymai nustato privalomą notarinę formą. Civilinis kodeksas įsigaliojo nuo 2001 m. liepos 1 d., o apie 80 proc. notarinių veiksmų nustatyti 1992 m. priimtame Notariato įstatyme. Per šį laikotarpį keitėsi teisinių santykių reguliavimas, padidėjo informacinių technologijų galimybės, atsirado elektroninis parašas. Todėl būtina įvertinti, ar visi įstatymuose nustatyti reikalavimai sandorius ir dokumentus tvirtinti notariškai tebėra reikalingi, ar neatsirado kitų būdų užtikrinti jų teisėtumą.
107. 2009 m. buvo sudaryta darbo grupė NĮ nustatytiems notariniams veiksams peržiūrėti. Jos pasiūlymu, valstybės institucijoms buvo nurodyta peržiūrėti specialiuosius teisės aktus ir, identifikavus nebeaktualius notarinius veiksmus, atsisakyti perteklinio dokumentų notarinio tvirtinimo. Darbo grupė išvadų nepateikė.
108. Tam tikrų notarinių veiksmų reikalingumas kelia abejonių, pvz., dokumento vertimo iš vienos kalbos į kitą tikrumo paliudijimas. Toks veiksmas įtvirtintas įstatyme, teisingumo ministro nustatytas įkainis – 4 Eur už vieną puslapį, nors už vertimo teisingumą pagal teisės aktus atsako vertėjas⁸⁷. Pagal viešai skelbiamą Lietuvos vertėjų asociacijos informaciją, kai kurios institucijos reikalauja, kad vertimo tikrumą paliudytų ir notaras. Reikalavimai mokėti užsienio kalbas notarui nėra keliami. Ar notarai atlieka šį veiksmą, įsitikinti negalėjome, nes neturėjome galimybės susipažinti su notarų Notarinio registro įrašais, kurie saugomi jų biuruose.
109. 2019 m. Seime registruotas teisės aktų pakeitimo projektų paketas⁸⁸, kuriuo siūloma atsisakyti privalomo notaro dalyvavimo įkeitimo sandorių sudarymo, tvirtinimo ir duomenų perdavimo registrai procesuose: šalys, sudariusios įkeitimo sandorį, apie jo sudarymą registrai galėtų pranešti pačios ar, šalims pageidaujant, dėl sandorio patvirtinimo ir pranešimo viešam registrai apie sudarytą įkeitimo sandorį, kreiptis į notarą. Seime buvo priimtas sprendimas⁸⁹ nuo 2022 m. panaikinti tik privalomą notaro dalyvavimą išregistruojant įkeitimo sandorį, už kurio atlikimą nustatytas 5 Eur notaro atlyginimo įkainis, tačiau paliktas privalomas notaro dalyvavimas įregistruojant sandorį. Palikta ir prievolė notariškai tvirtinti įkeitimo sandorį, todėl ir toliau klientas turės mokėti notaro atlyginimą už įkeitimo sandorio patvirtinimą (nuo 0,17 iki 0,25 proc. įkeičiamo objekto vertės) ir šio sandorio įregistravimą (įkainis 5 Eur).
110. Pagal kokius principus turėtų būti nustatoma, kad neginčijamas subjektines teises ir juridinius faktus juridškai įtvirtinti privalo notarai, nėra. Nesant Teisingumo ministerijos kaip valstybės politiką notariato srityje formuojančios institucijos ir kitų teisėkūros procese

⁸⁷ Baudžiamasis kodeksas, 235 str.

⁸⁸ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/3c7689d09d6511e9aab6d8dd69c6da66?jfwid=-1819ordrtu>.

⁸⁹ Civilinis kodeksas, Hipotekos įstatymas ir kiti su šiais įstatymais susiję teisės aktai.

dalyvaujančių institucijų bendro požiūrio, kokie notariniai veiksmai būtini teisėtumui užtikrinti, jų peržiūros procesas gali būti nerezultatyvus ir neužtikrinti, kad būtų įvertintos visos galimybės sandorių ir dokumentų teisėtumą užtikrinti greičiau ir pigiau.

111. Teisingumo ministerija 2016–2019 m. neatliko notarinių veiksmų teisinio reguliavimo sisteminės stebėsenos (nuo 2020-09-01 *ex post* vertinimas) dėl privalomumo sandorius ir dokumentus tvirtinti notarine forma, todėl sistemiskai neįvertino, ar visi nustatyti reikalavimai reikalingi, gal yra perteklinių ir nepagrįstai didinančių administracinę ir finansinę naštą.

Notaro atlyginimo įkainių dydžiai nepagrįsti ekonominiais skaičiavimais

112. Teisingumo ministerija nustatė notaro atlyginimo įkainius⁹⁰ už:

- notarinio veiksmo atlikimą,
- sandorio projekto parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas.

113. Klientas turi kompensuoti ir notaro išlaidas, patirtas už paslaugas, kurias notarui suteikė tretieji asmenys⁹¹.

114. Notaro atlyginimo įkainiai nustatyti dviem būdais: intervalais ir fiksuotais dydžiais. Pagal iki 2020-06-01 galiojusius ministerijos patvirtintus įkainius, intervalais nustatyta 71 proc. (63 iš 89) šių dydžių. Minimalus ir maksimalus dydis kai kuriais atvejais skiriasi iki 3,5 karto (10 priedas). Taisyklės, pagal kurias turi būti intervalo ribose skaičiuojama konkretaus notarinio veiksmo kaina, nenustatytos. Nesant taisyklių, notarui paliekama teisė individualiai spręsti dėl atlyginimo dydžio, todėl sudaromos galimybės jam taikyti skirtingą įkainį už tokį patį notarinį veiksma (pavyzdys).

Notaro atlyginimo įkainių minimalių ir maksimalių ribų pavyzdžiai

- Už asociacijos steigimo dokumentų atitikties įstatymų reikalavimams patvirtinimą nuo 43,44 iki 130,33 Eur.
- Už mažosios bendrijos steigimą nuo 57,92 iki 202,73 Eur.
- Už 150 000 Eur vertės nekilnojamojo daikto panaudos sutarties patvirtinimą nuo 300 iki 900 Eur.
- Už 300 000 Eur dovanojimo sutarties patvirtinimą nuo 900 iki 1 500 Eur.
- Už sandorio projekto parengimą nuo 14,48 iki 28,96 Eur.

115. Kitose ES valstybėse (pvz.: Prancūzijoje, Austrijoje, Vokietijoje, Čekijoje, Estijoje) nėra taikomi įkainių dydžių intervalai, įkainiai yra fiksuoti⁹² (pavyzdys).

Notaro atlyginimo įkainių nustatymo pavyzdys

Sandorių tvirtinimui Estijoje nustatytos fiksuotos kainos. Kai sandorio vertė viršija 639 120 EUR, pridama 0,14 proc. jo vertės. Kai vertė viršija 6 391 165 EUR, pridama 0,02 proc. sandorio vertės. Kitiems notariniams veiksams nustatytos fiksuotos kainos.

116. Notarai rengti sandorio projektą, teikti konsultacijas ir technines paslaugas gali atlikdami notarinį veiksma arba kai jis neatliekamas. Pagal iki 2020-06-01 galiojusią tvarką

⁹⁰ Teisingumo ministro 1996-09-12 įsakymu Nr. 57 patvirtintas įkainių už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas sąrašas.

⁹¹ Teisingumo ministro 1996-09-12 įsakymu Nr. 57 patvirtintas įkainių už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas sąrašas.

⁹² Notarų rūmų 2018-09-10 raštas Nr. S-523 „Dėl NJ 191 str. papildymo“.

nereglamentuota, ar, tvirtinant sandorį, sandorio projekto parengimas ir techninės paslaugos įskaičiuotos į įkainį, ar už tai reikia mokėti papildomai.

117. Ministerija neanalizavo, kaip notarai faktiškai taiko intervalais nustatytus įkainius už notarinį veiksma, už sandorio projekto parengimą ir teises konsultacijas. Audito metu negalėjome įvertinti šių įkainių taikymo, nes neturėjome galimybės susipažinti su Notarinio registro įrašais, kurie saugomi notarų biuruose.
118. Pagal Teisingumo ministerijai notarų pateiktas ataskaitas nustatėme, kad 2018 m. esant panašiam atliktų notarinių veiksmy skaičiui, jų gautos pajamos skyrėsi iki 15 kartų (pavyzdys).

Veiksmy skaičiaus ir už jų atlikimą gautų pajamy pavyzdžiai

- Notaras X atliko 3 734 veiksmus – gavo 43,9 tūkst. Eur pajamy, notaras XX atliko 3 740 veiksmų – gavo 172,7 tūkst. Eur pajamy (4 kartus daugiau).
  - Notaras Y atliko 5 526 veiksmus – gavo 48,8 tūkst. Eur pajamy, notaras YY atliko 5 692 veiksmus – gavo 532,7 tūkst. Eur pajamy (11 kartų daugiau).
  - Notaras Z atliko 9 239 veiksmus – gavo 55,1 tūkst. Eur pajamy, notaras ZZ atliko 9 406 veiksmus – gavo 830,7 tūkst. Eur pajamy (15 kartų daugiau).
-

119. Tokius skirtumus gali lemti nevienodas intervalais nustatytų įkainių taikymas ir tai, kad vieni notarai, tvirtindami sandorį, papildomai ima mokestį už jo projekto parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas, o kiti neima. Skirtumų priežasčių negalėjome įvertinti, nes Notarų rūmai nesudarė galimybės susipažinti su notariniais įrašais, saugomais notarų biuruose.
120. Ekonomiškai pagrįsti notaro atlyginimo įkainiai turėtų užtikrinti notarinių veiksmy ekonominį prieinamumą visiems asmenims, besikreipiantiems dėl notarinių paslaugų, ir suderinti notarų ir jų klientų interesus.
121. Teisingumo ministerija įrodymų, pagrindžiančių nustatytų notaro atlyginimo įkainių dydžius, nepateikė, todėl neturėjome galimybės įvertinti, ar jie nustatyti pagal įstatyme įtvirtintus kriterijus:
- Nenustatyta, kokią įkainio dalį sudaro sąnaudos, kokią įtaką įkainių dydžiui turi tvirtinamo sandorio ar kito notarinio veiksmo vertė, atliekamo notarinio veiksmo ar teikiamos paslaugos pobūdis, kaip įvertintas kryžminio subsidijavimo kriterijus (2018 m. nuo notaro atlyginimo ar jo dalies apmokėjimo buvo atleisti 4 722 asmenys).
  - Nenustatyta, kaip užtikrinta, kad notaras galėtų sukurti geras klientų aptarnavimo sąlygas, įdarbinti reikalingos kvalifikacijos darbuotojus, turėti gerai techniškai aprūpintą biurą. Pagal notarų teikiamų ataskaitų duomenis nustatėme, kad 2018 m. notarai gavo 45 mln. Eur pajamy ir patyrė 17,7 mln. Eur išlaidų. Vidutinės vieno notaro išlaidos sudarė apie 47 proc. vidutinių jo pajamy. Kai kurių notarų pajamos ir išlaidos 2018 m. skyrėsi daugiau nei 80 kartų (12 pav.).

12 pav. Notarų pajamų ir išlaidų skirtumai (2018 m.)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal notarų ataskaitų duomenis

- Nenustatyta, kaip užtikrintas notaro ekonominis nepriklausomumas. Pagal Teisingumo ministerijos pateiktas 2018 m. pajamų ir išlaidų ataskaitas vidutinės vieno notaro grynosios pajamos (notaro atlyginimas) per mėnesį – 6,6 tūkst. Eur. Kai kurių notarų grynosios pajamos skiriasi iki 26 kartų (13 pav.).

13 pav. Notarų grynyjų pajamų skirtumai (2018 m.)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal notarų ataskaitų duomenis

- Nenustatyta, kaip įvertinta notaro profesinės veiklos ir civilinės atsakomybės rizika. Ši rizika yra draudžiama. Notarų rūmų duomenimis, 2016–2019 m. I pusm. notarų patirta žala, kurios nepadengė draudimo išmokos, sudarė 46 tūkst. Eur. 2018 m. notarų ataskaitų duomenimis, visų notarų civilinės atsakomybės įmokos sudarė mažą dalį visų išlaidų (1,6 proc.).

122. Teisingumo ministerija motyvuodama⁹³ tuo, kad įkainiai buvo nustatyti 2001 ir 2007 m., o per šį laikotarpį išaugo vartojimo prekių kainos, padidėjo šalies vidutinis darbo užmokestis, padidėjo notarų išlaidos, susijusios su biuro išlaikymu ir profesinės veiklos dokumentų archyvo saugojimu, nustatė naujus notaro atlyginimo įkainius⁹⁴ (įsigaliojo 2020-06-01), kuriais:

- pakeitė anksčiau galiojusių notaro atlyginimo įkainių dydžius;
- nustatė įkainius notarinių veiksmų, už kurių atlikimą nebuvo nustatyti įkainiai;
- nustatė, kada į notarinio veiksmo įkainį yra įskaičiuota sandorio projekto parengimas, teisinės konsultacijos ir techninės paslaugos.

123. Į anksčiau galiojusius notaro atlyginimo įkainius buvo įskaičiuotas PVM. Nauji įkainiai nustatyti be PVM, todėl, jei notarinį veiksmą atlieka notaras, kuris yra PVM mokėtojas (iš 245 notarų 232 (94,7 proc.) yra PVM mokėtojai), notarinio veiksmo kaina padidėja priskaičiuotu 21 proc. PVM.

⁹³ 2019 m. spalio mėn. raštas (lydraštis) Finansų ministerijai ir Lietuvos notarų rūmams „Dėl įsakymo projekto“.

⁹⁴ Teisingumo ministro 2020-03-31 įsakymu Nr. 1R-96 patvirtintas įkainių už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas sąrašas.

124. Teisingumo ministerijos nurodytos įkainių keitimo aplinkybės turėtų daryti vienodą įtaką visiems įkainių dydžiams, bet nustatėme, kad jie pakeisti nevienodai: padidinta 60 proc. (12 iš 20) fiksuotų įkainių, 88 proc. (35 iš 40) padidintos maksimalios fiksuotų intervalų įkainių ribos, 100 proc. (23 iš 23) padidinta procentinių intervalų minimali riba. Kiti (19 iš 89) įkainiai sumažinti arba liko panašūs. Pagrindimo, kodėl jie taip pakeisti, nėra (pavyzdys).

Notarinių veiksmų įkainių pokyčių pavyzdžiai

- Nekilnojamojo daikto panaudos 200 000 Eur sutarties patvirtinimo įkainis padidėjo. Iki 2020-06-01 turėjo mokėti nuo 400 iki 1 200 Eur, po 2020-06-01 – nuo 411,40 iki 1 210 Eur (su PVM).
- Daikto mainų 10 000 Eur sutarties patvirtinimo įkainis išliko panašus. Iki 2020-06-01 turėjo mokėti nuo 40 iki 50 Eur, po 2020-06-01 – nuo 39,93 iki 49,61 Eur (su PVM).
- Dokumento patvirtinimo pažymos (Apostille) įkainis sumažėjo. Iki 2020-06-01-01 turėjo mokėti 15 Eur, po 2020-06-01 – 14,52 Eur (su PVM).

125. Kokią įtaką įkainių pokyčiai faktiškai turi kainai, kurią klientas turi sumokėti už notarinio veiksmo atlikimą, negalėjome įsitikinti, nes neturėjome galimybės susipažinti su Notarinio registro įrašais, kurie saugomi notarų biuruose.

126. Nustačius įkainius notarinių veiksmų, už kurių atlikimą anksčiau jie nebuvo nustatyti, intervalais nustatytųjų dalis išliko ta pati – 71 proc. (80 iš 113) visų įkainių. Ministerija nustatė, kad notaras ima atlyginimą, atsižvelgdamas į atlikto notarinio veiksmo sudėtingumą ir apimtį, bet nenustatė kriterijų, kada jis laikomas sudėtingu, todėl išlieka galimybė notarui subjektyviai vertinti sandorio sudėtingumą. Įkainių minimalus ir maksimalus dydis kaip ir anksčiau kai kuriais atvejais skiriasi iki 3,5 karto, todėl tiek kartų gali skirtis kaina, apskaičiuota už to paties notarinio veiksmo atlikimą.

127. Ekonominio pagrindimo, kaip nustatyti įkainiai notariniams veiksams, už kurių atlikimą anksčiau nebuvo nustatyti, nepateikta. Rašte (lydraštyje)⁹⁵ nurodyta, kad įkainių dydžiai buvo nustatomi remiantis kai kuriais įstatyme įtvirtintais kriterijais, pvz.: vertinta civilinės atsakomybės rizika, kryžminio subsidijavimo principas, bet nenurodyta, kokią konkrečiai įtaką įkainiui turėjo šių principų pritaikymas.

128. Ministerija nustatė, kada į notarinio veiksmo įkainį įskaičiuotas sandorio projekto parengimas, teisinės konsultacijos ir techninės paslaugos:

- tvirtinant sandorį, į jo įkainį įskaičiuota: notaro pateikti išaiškinimai dėl notarinio veiksmo prasmės, pasekmių; sandorio projekto parengimas, kai numatomos standartinės, paprastai taikomos sąlygos, įprastai notarinėje praktikoje naudojamos sandorio formos; techninės paslaugos, kai imamas atlyginimas už sandorio projekto parengimą;
- klientui reikia mokėti papildomai už konsultaciją, kai sandoris sudėtingas, reikalaujantis papildomo notaro darbo, laiko, užsienio valstybės teisės aktų analizės ir panašiai; už sandorio projekto parengimą, kai jis yra sudėtingas ir reikalaujantis daug notaro darbo; už technines paslaugas, kai neimamas atlyginimas už sandorio projekto parengimą.

129. Papildomas mokėjimas už paslaugas siejamas su sandorio sudėtingumu, tačiau nėra nustatyti kriterijai, kada jis laikomas sudėtingu, todėl išlieka galimybė notarui subjektyviai vertinti sandorio sudėtingumą ir imti papildomą atlyginimą.

130. Kadangi, tvirtinant nesudėtingą sandorį, jo projekto parengimas ir konsultacijos dėl veiksmo prasmės ir pasekmių įskaičiuotos į notarinio veiksmo įkainį, o tvirtinant sandorį, kuris laikomas sudėtingu, turės būti mokama papildomai, matome riziką, kad, tvirtinant

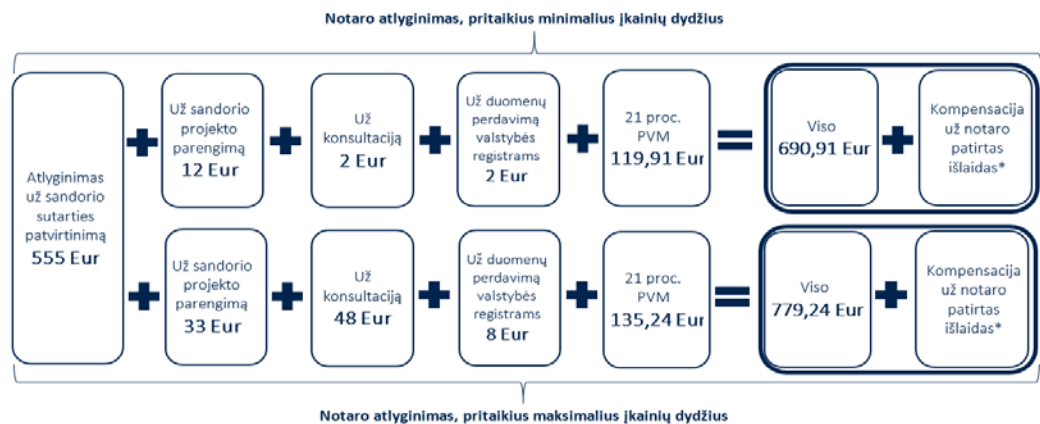
⁹⁵ 2019 m. spalio mėn. raštas (lydraštis) Finansų ministerijai ir Lietuvos notarų rūmams „Dėl įsakymo projekto“.

sudėtingąjį, už jo parengimą ir konsultacijas klientas gali sumokėti du kartus: už nesudėtingo sandorio projekto parengimą ir konsultaciją, mokėdamas už notarinio veiksmo atlikimą, ir papildomai už sudėtingo sandorio parengimą ir konsultacijas.

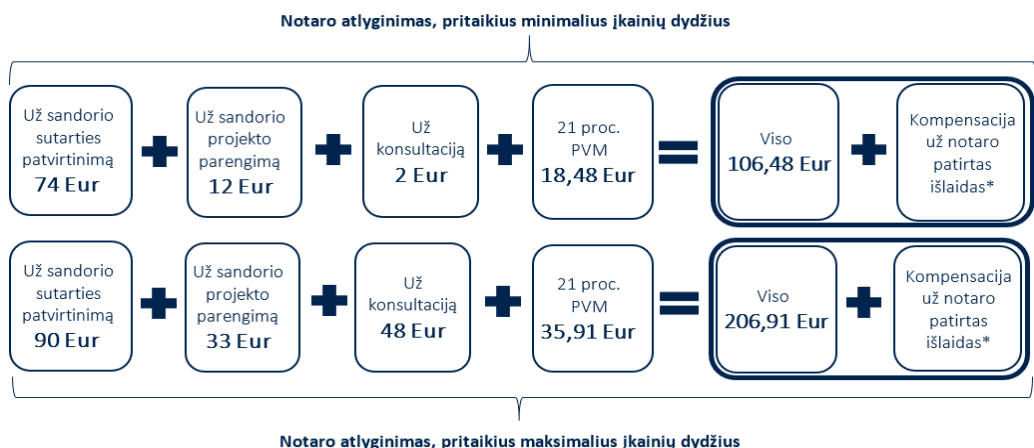
131. Ir iki 2020-06-01, ir po 2020-06-01 klientai kompensuoja notaro patirtas išlaidas, kurias jis apmoka trečiosioms šalims. Teisingumo ministerija nustatė, kokios išlaidos gali būti kompensuojamos ⁹⁶, pvz.: valstybės registrų duomenų tikrinimas, klientų prašymu dokumentų persiuntimas ir kt., tačiau neskelbiama, kokio tai dydžio išlaidos.
132. Kadangi neturėjome galimybės susipažinti su notarinio registro įrašais, kurie saugomi notarų biuruose, ir nustatyti, kokią konkrečią kainą klientas moka notarui, o ministerija neturi tokios informacijos, apskaičiavome, kiek ir už ką konkrečiu atveju, tvirtinant sandorius pagal Teisingumo ministerijos nustatytus įkainių dydžius, klientas turėtų sumokėti notarui (pavyzdys).

Kainų už sandorių patvirtinimą pavyzdžiai

- Už 150 000 Eur nekilnojamojo daikto perleidimo, pardavimo sutarties patvirtinimą, kai, notaro vertinimu, sandoris yra sudėtingas**

- Už 20 000 Eur vertės kilnojamojo daikto dovanojimo tarp kitų asmenų sutarties patvirtinimą, kai, notaro vertinimu, sandoris yra sudėtingas**

* Nėra skelbiama, kokio dydžio išlaidas klientas turi kompensuoti notarui, kurias notaras sumoka tretiesiems asmenims už valstybės registrų duomenų tikrinimą, duomenų ir (ar) dokumentų išsireikalavimą ir kt.

** Kai sandoris nesudėtingas, už jo projekto parengimą ir konsultacijas notaro atlyginimas neimamas.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal teisės aktus

⁹⁶ Teisingumo ministro 2020-03-31 įsakymu Nr. 1R-96 patvirtintas įkainių už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas sąrašas, 42 p.

133. Turėtų būti priimti sprendimai dėl notarinių veiksmų tikslingumo, o notaro atlyginimo įkainiai pagrįsti ekonominiais skaičiavimais.

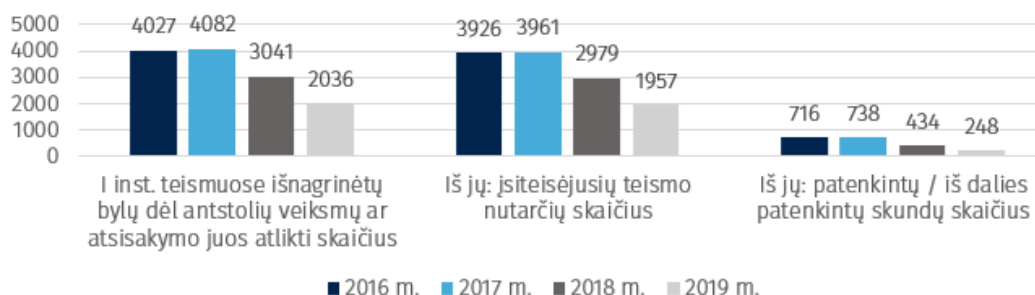
4. AR PAKANKAMA ANTSTOLIŲ VEIKLOS KONTROLĖ IR NOTARŲ VEIKLOS TARNYBINĖ PRIEŽIŪRA

134. Valstybė antstoliams ir notarams perdavė funkcijų vykdymą ir kontroliuoja, kaip jos vykdomos: antstolių veiklos kontrolę ir notarų veiklos tarnybinę priežiūrą pavesta atlikti Teisingumo ministerijai⁹⁷ ir atitinkamoms savivaldos institucijoms – Antstolių⁹⁸ ir Notarų rūmams⁹⁹.

135. Antstolio procesinių veiksmų teisėtumą kontroliuoja ir notarinių veiksmų teisėtumo priežiūrą vykdo teismai¹⁰⁰.

136. 2016–2019 m. pirmosios instancijos teismuose išnagrinėta 13,2 tūkst. bylų dėl antstolių veiksmų, iš jų 16,2 proc. patenkinti arba iš dalies patenkinti skundai (14 pav.).

14 pav. Pirmosios instancijos teismuose išnagrinėtų bylų dėl antstolių veiksmų skaičius (2016–2019 m.), vnt.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės teismų administracijos duomenis

137. 2016–2019 m. pirmosios instancijos teismuose išnagrinėta 312 bylų dėl notarinių veiksmų, iš jų 26 proc. skundų patenkinta arba iš dalies patenkinta (15 pav.)

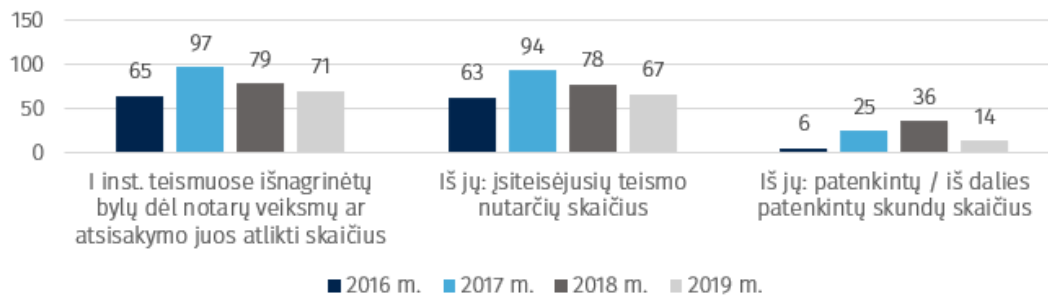
⁹⁷ Vyriausybės 1998-07-09 nutarimu Nr. 851 (2010-10-13 nutarimo Nr. 1464 redakcija) patvirtinti Teisingumo ministerijos nuostatai, 8.13–8.14 p.

⁹⁸ Antstolių įstatymas, 46 str. 1 d. 4 p.

⁹⁹ Notariato įstatymas, 9 str. 6 p.

¹⁰⁰ Antstolių įstatymas, 27 str. 1 d.; Notariato įstatymas, 7 str.

15 pav. Pirmosios instancijos teismuose išnagrinėtų bylų dėl notarų veiksmų skaičius (2016–2019 m.), vnt.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės teismų administracijos duomenis

138. Ministerija antstolių veiklos kontrolę ir notarų veiklos tarnybinę priežiūrą vykdo atlikdama jų veiklos patikrinimus ir užtikrindama jų atsiskaitymą už valstybės pavestų funkcijų vykdymą. Ministerija organizuoja ir atlieka antstolių kvalifikacijos vertinimą. Notarų kvalifikacijos vertinimą pagal ministerijos nustatytą tvarką vykdo Notarų rūmai.
139. Pagal atliktų veiklos patikrinimų rezultatus ir (ar) gautus skundus teisingumo ministras antstoliams (antstolių padėjėjams) ir notarams gali iškelti drausmės bylas, kurias svarsto antstolių ir notarų garbės teismai. Šias bylas gali iškelti ir Antstolių ar Notarų rūmai.
140. Laikysime, kad antstolių (antstolių padėjėjų) ir notarų atliekamų funkcijų priežiūra vykdoma tinkamai, kai:
- jų veiklos patikrinimai atlikti nustatytais terminais¹⁰¹;
  - visi veiklos patikrinimų metu identifikuoti trūkumai ištaisomi¹⁰²;
  - nustatyti neeilinių veiklos patikrinimų kriterijai¹⁰³;
  - nustatyti antstolių (antstolių padėjėjų) ir notarų patraukimo drausminėn atsakomybėn kriterijai¹⁰⁴;
  - antstoliai ir notarai atestuoti nustatytu periodiškumu¹⁰⁵;
  - nustatyti jų kvalifikacijos vertinimo kriterijai¹⁰⁶;
  - Teisingumo ministerija gauna tikslus duomenis apie antstolių ir notarų veiklą, vykdant valstybės pavestas funkcijas¹⁰⁷.

¹⁰¹ Antstolių įstatymas, 27 str.; Notariato įstatymas, 7 str.; teisingumo ministro 2002-12-30 įsakymu Nr. 400 patvirtintas Antstolių veiklos tikrinimo tvarkos aprašas ir 2004-11-15 įsakymu Nr. 1R-282 patvirtintos Notarų veiklos tarnybinės priežiūros taisyklės.

¹⁰² Teisingumo ministro 2002-12-30 įsakymu Nr. 400 patvirtintas Antstolių veiklos tikrinimo tvarkos aprašas ir 2004-11-15 įsakymu Nr. 1R-282 patvirtintos Notarų veiklos tarnybinės priežiūros taisyklės.

¹⁰³ Antstolių įstatymas, 27 str.; Notariato įstatymas, 7 str.

¹⁰⁴ Antstolių įstatymas, 11, 12, 13, 14, 15, 31, 49 str.; Notariato įstatymas, 101, 102, 16, 221 str.

¹⁰⁵ Antstolių įstatymas, 39 str.; Notariato įstatymas, 4 str.; teisingumo ministro 2002-12-30 įsakymu Nr. 400 patvirtintos Antstolių atestavimo taisyklės; teisingumo ministro 2018-10-30 įsakymu Nr. 1R-226 patvirtinti Notarų atestavimo nuostatai.

¹⁰⁶ Teisėkūros pagrindų įstatymas, 3 str. 2 d.

¹⁰⁷ Vyriausybės 1998-07-09 nutarimu Nr. 851 patvirtinti Teisingumo ministerijos nuostatai, 7 ir 8.14 p.

4.1. Veiklos patikrinimų organizavimas nesudaro pakankamų sąlygų identifikuoti trūkumus ir užtikrinti, kad jie būtų ištaisyti

141. Įstatymai¹⁰⁸ apibrėžia, kokių teisės aktų reikalavimų laikymąsi turi kontroliuoti Teisingumo ministerija ir Antstolių rūmai, vykdydami antstolių (antstolių padėjėjų) veiklos kontrolę, ir ministerija, vykdydama notarų veiklos tarnybinę priežiūrą. Notariato įstatymas nustato, kad Notarų rūmai turi kontroliuoti, ar notarai sąžiningai atlieka funkcijas, kaip jie organizuoja notarų biurų darbą, laikosi profesinės etikos reikalavimų, kaip tvarko ir saugo savo profesinės veiklos metu sudaromus dokumentus¹⁰⁹.
142. Antstolių (antstolių padėjėjų) veiklos kontrolės ir notarų veiklos tarnybinės priežiūros tvarką nustato Teisingumo ministerija. Jos nustatyta tvarka galioja ir Antstolių rūmų vykdomai antstolių veiklos kontrolei, o Notarų rūmų vykdomos notarų tarnybinės priežiūros tvarka nėra nustatyta.
143. Pagal ministerijos nustatytą tvarką antstolių ir notarų veiklos eilinių patikrinimų planavimas pagrįstas tik periodiškumo kriterijumi: antstolių (antstolių padėjėjų) veikla turi būti patikrinta vieną kartą per 5 metus¹¹⁰ (iki 2019-12-17 ne rečiau kaip kartą per 5 metus), notarų – ne rečiau kaip kartą per 6 metus¹¹¹. Skirtingą periodiškumą ministerija argumentuoja tuo, kad patikrinimus atlieka po tris ministerijos Teisinių institucijų grupės specialistus (vieną patikrinimą du specialistai), notarų yra daugiau negu antstolių, todėl jų patikrinimai atliekami rečiau.
144. Audito metu vertinę, ar laikomasi nustatyto veiklos patikrinimų periodiškumo, nustatėme, kad per 5 metus ministerija patikrino visų antstolių (antstolių padėjėjų) veiklą, per 6 metus – visų notarų veiklą.
145. Antstolių veiklos patikrinimo tvarkoje nustatytas teisės aktų, kurių laikymasis tikrinamas, sąrašas¹¹². Tikrinama, kaip laikomasi Antstolių įstatymo, Sprendimų vykdymo instrukcijos, Antstolių profesinės etikos kodekso, vykdymo išlaidų išieškojimo tvarkos, nesusijusios su vykdymo išlaidų dydžio apskaičiavimu, kitų Teisingumo ministerijos teisės aktų, reguliuojančių antstolių veiklą ir atliekant antstolio funkcijas gautų piniginių lėšų tvarkymą, nuostatų.
146. Kaip pasirenkama, kokių konkrečiai teisės aktų nuostatų laikymasis tikrinamas, ministerijos nustatytoje tvarkoje nėra apibrėžta. Išanalizavę 2017–2019 m. atlikto 41 (iš 73) antstolio eilinio patikrinimo aktą nustatėme, kad nenurodyta, kodėl pasirinktos tikrinti būtent tokios teisės aktų nuostatos (pavyzdys).

¹⁰⁸ Antstolių įstatymas, 27 str.; Notariato įstatymas, 7 str.

¹⁰⁹ Notariato įstatymas, 10 str.

¹¹⁰ Teisingumo ministro 2002-12-30 įsakymu Nr. 400 (2019-12-17 įsakymo Nr. 1R-338 redakcija) patvirtintas Antstolių veiklos tikrinimo tvarkos aprašas.

¹¹¹ Teisingumo ministro 2004-11-15 įsakymu Nr. 1R-282 patvirtintos Notarų veiklos tarnybinės priežiūros taisyklės.

¹¹² Antstolių veiklos tikrinimo tvarkos aprašas, 6 p.

Antstolio veiklos patikrinimo metu tikrintų teisės aktų pavyzdys

Pagal patikrinimo akte pateiktą informaciją, tikrinta:

- ar prie įėjimo į antstolio kontorą pastatą aiškiai matomoje vietoje pakabinta nustatytos formos antstolio kontoros iškaba, ar antstolis turi atskirą kabinetą, ar kontoros laukiamajame kabo informacinė lenta su privaloma nurodyti informacija, ar yra funkcijoms vykdyti būtina įranga (Reikalavimų antstolio (antstolių) darbo vietai bei darbo laikui 11, 13.3, 14.4, 16 p.);
  - ar gaunamuose dokumentuose įrašoma registravimo data ir numeris, ar antstolis yra patvirtinęs dokumentacijos planą (Antstolių veiklos dokumentų tvarkymo ir saugojimo taisyklių 9.4, 13 p.);
  - ar tinkamai tvirtinami el. dokumentų nuorašai (Elektroninių dokumentų nuorašų ir išrašų spausdinimo rekomendacijų 7 p.);
  - ar vadovaujama iki 100 Eur dydžio išieškamos skolos išieškojimo tvarka, ar išieškotojas, pateikdamas vykdyti vykdomąjį dokumentą, sumokėjo antstoliui būtinas vykdymo išlaidas, ar laikomasi nustatytų lėšų išmokėjimo išieškotojams terminų (SVI 5, 44, 88 p.);
  - ar yra patvirtinti darbuotojų pareigybės aprašymai;
  - ar periodiškai atliekami vykdymo veiksmai, siekiant išieškoti į valstybės biudžetą išieškotinas pinigų sumas.
-

147. Teisingumo ministerijos nustatytoje tvarkoje neapibrėžta ir tai, kokio laikotarpio antstolių dokumentai turi būti tikrinami, kokios tikrinimo apimtys ir kaip atrenkami dokumentai tikrinimui. Nustatėme, kad 19 (iš 41) patikrinimo aktų nenurodyta, kokio laikotarpio dokumentai tikrinti, 22 nurodyta, kad atranka vykdyta iš paskutiniaisiais metais pradėtų vykdyti vykdomųjų bylų (17 – per pastaruosius dvejus metus, 5 – per pastaruosius vienerius metus). Didžiojoje dalyje (39 iš 41) patikrinimo aktų nenurodyta, kiek vykdomųjų bylų patikrinta.
148. Notariato įstatymas apibrėžta, kad ministerija tikrina, kaip notarai laikosi notarų biurams ir jų darbo laikui keliamų reikalavimų, organizuoja asmenų priėmimą, laikosi notarinio registro, tvirtinamųjų įrašų ir notarinių liudijimų formų pildymo taisyklių, parengia, tvarko, saugo ir naudoja savo veikloje sudarytus dokumentus, laikosi kitų teisingumo ministro patvirtintais teisės aktais nustatytų notaro profesinės veiklos reikalavimų¹¹³.
149. Ir antstolių veiklos patikrinimų tvarkoje, ir notarų patikrinimų tvarkoje nenustatyta, kaip pasirenkama, ką konkrečiai tikrinti, neapibrėžta, kokio laikotarpio notarinio registro įrašai tikrinami, kokia patikrinimų apimtis ir atranka.
150. Išanalizavę 2017–2019 m. 37 (iš 133) notarų eilinių patikrinimų aktus nustatėme, kad visuose nėra nurodyta, kiek patikrinta notarinio registro įrašų, kaip jie atrinkti.
151. Notarų veiklos patikrinimų aktuose nenurodoma, kaip pasirenkami tikrinti konkretūs dalykai (pavyzdys).

Notarų veiklos patikrinimų metu tikrintų teisės aktų nuostatų pavyzdys

Pagal patikrinimų aktuose pateiktus duomenis, tikrinant notarų atlyginimo įkainių taikymą, visais nagrinėtais 37 atvejais Teisingumo ministerija tikrino tik vieno notaro atlyginimo įkainio – atlyginimo už sandorių projektų parengimą, taikymą, nors ministerija buvo nustačiusi 89-is notaro atlyginimo įkainius.

---

152. Pagal antstolių ir notarų veiklos patikrinimų aktuose pateiktą informaciją matome, kad pasirenkant, kokių teisės aktų nuostatų laikymasis bus tikrinamas, nevertinama, ar dėl antstolio ir notaro veiklos nuo ankstesnio patikrinimo yra gauta skundų ir koks jų pobūdis, ar buvo teismo patenkintų skundų dėl antstolio ir notaro veiksmų ir koks jų pobūdis, kokie trūkumai buvo nustatyti ankstesnio patikrinimo metu ir kt.
153. Antstolių (antstolių padėjėjų) ir notarų veiklos patikrinimai atliekami atitinkamai kas penkerius ir šešerius metus, tačiau tikrinami tik pastarųjų dvejų metų dokumentai.

---

¹¹³ Notariato įstatymas, 7 str.

Neapibrėžtos patikrinimų apimtys ir tikrinamų dokumentų atranka didina riziką, kad per patikrinimus gali būti neidentifikuoti esminiai antstolių ir notarų veiklos trūkumai.

154. Pagal teisingumo ministro nustatytą tvarką neeilinius antstolių veiklos patikrinimus atlieka ministerija ir Antstolių rūmai, gavus skundą, pareiškimą, prašymą ar kitą informaciją, kur nurodomi faktai ir aplinkybės, kad antstolis nesilaiko teisės aktuose nustatytų reikalavimų, remiantis įsiteisėjusiu teismo sprendimu, kuriuo nustatyti neteisėti antstolio veiksmai, ir nuo 2019-12-17 – Antstolių atestavimo komisijos sprendimu¹¹⁴. Ministerijos nustatytoje tvarkoje nėra apibrėžta, kokiais kriterijais vadovaujantis nusprendžiama atlikti neeilinius antstolių veiklos patikrinimus.
155. Vienas iš teisės aktuose įtvirtintų pagrindų pradėti neeilinį antstolio veiklos patikrinimą yra gautas skundas. 2016–2019 m. ministerija gavo 784 skundus (kiek iš jų pagrįstų, ministerija apibendrintos informacijos nevaldo). Per šį laikotarpį ministerija atliko tik 8 neeilinius patikrinimus. Antstolių rūmai gavo 929 skundus, tačiau atliko tik 13 neeilinių antstolių veiklos patikrinimų. Nesant kriterijų, neaišku, kaip buvo nuspręsta, pagal kurias iš gautų skundų atlikti patikrinimus.
156. Neeilinis antstolio veiklos patikrinimas gali būti atliekamas tuo atveju, kai yra įsiteisėjęs teismo sprendimas, kuriuo nustatyti neteisėti antstolio veiksmai¹¹⁵. 2016–2019 m. laikotarpiu teismas patenkino 2 136 skundų dėl antstolių veiksmų. Teisingumo ministerija neturi informacijos, kiek iš jų yra teismo sprendimai, kuriais nustatyti neteisėti antstolio veiksmai. Šiuo pagrindu ministerija neeilinių veiklos patikrinimų neatliko.
157. Pagal nustatytą tvarką neeilinius notarų veiklos patikrinimus atlieka Teisingumo ministerija, esant fizinio ar juridinio asmens skundai, pareiškimui ar prašymui, kuriame nurodomi faktai ar aplinkybės, jog notaras nesilaiko Notariato įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytų reikalavimų, notaro, kuris kviečiamas į neeilinę notarų atestaciją, prašymu, esant kitiems duomenims, leidžiantiems abejoti notaro veiklos, išskyrus notarinius veiksmus, teisėtumu¹¹⁶.
158. Ir Antstolių veiklos tikrinimų tvarkoje, ir Notarų veiklos tarnybinės priežiūros taisyklėse nėra apibrėžta, kokiais kriterijais vadovaujantis nusprendžiama atlikti neeilinius patikrinimus. 2016–2019 m. ministerija gavo 106 skundus dėl notarų veiklos, bet neatliko nė vieno neeilinio patikrinimo.
159. Atlikus antstolių ar notarų veiklos patikrinimą, akte pateikiami nurodymai, pasiūlymai, rekomendacijos ir priemonės pažeidimams ar trūkumams pašalinti, bet nenustatytas patikrinimų metu pateiktų nurodymų ištaisyti trūkumus įgyvendinimo kontrolės mechanizmas.
160. Pagal antstolių veiklos patikrinimų aktuose pateiktus duomenis visų (100 proc.) analizuotų (48) antstolių veiklos patikrinimų metu buvo nustatyta trūkumų, tačiau tik 17 proc. (8 iš 48) aktų nurodyta, kad apie nurodymų įvykdymą antstolis raštu iki tam tikros dienos turi informuoti Teisingumo ministeriją.
161. Pagal notarų veiklos patikrinimų aktų duomenis vidutiniškai trečdalis notarų (2017 m. – 40 proc., 2018 m. – 42 proc., 2019 m. – 27 proc.) veiklos patikrinimų metu nustatyta trūkumų, tačiau nė viename akte nebuvo nurodyta raštu informuoti ministeriją apie šių trūkumų pašalinimą.

¹¹⁴ Antstolių veiklos tikrinimo tvarkos aprašas, 8 p.

¹¹⁵ Ten pat.

¹¹⁶ Teisingumo ministro 2004-11-15 įsakymu Nr. 1R-282 patvirtintos Notarų veiklos tarnybinės priežiūros taisyklės, 5 p.

162. Teisingumo ministerija informacijos apie visų notarų ir didžiosios dalies antstolių veiklos trūkumų ištaisymą negauna, todėl apie tai sužino tik per kitą patikrinimą, t. y. atitinkamai po penkerių ir šešerių metų.
163. Ministerijos paaiškinimu¹¹⁷, viena iš nustatytų trūkumų ištaisymo ir pažeidimų pašalinimo kontrolės priemonių yra neeiliniai antstolių ir notarų veiklos patikrinimai. Jie atliekami retai ir neužtikrina patikrinimų aktuose teiktų nurodymų įgyvendinimo kontrolės: 2018–2019 m. atlikti tik keturi neeiliniai antstolių veiklos patikrinimai dėl eilinių veiklos patikrinimų metu nustatytų trūkumų, nors visų analizuotų eilinių patikrinimų metu buvo nustatyta trūkumų. Notarų neeilinių veiklos patikrinimų ministerija audituojamu laikotarpiu neatliko, nors 2017–2019 m. vidutiniškai trečdalis patikrinimų metu buvo nustatyta trūkumų.
164. Neatliekant patikrinimų metu teiktų nurodymų dėl nustatytų trūkumų ištaisymo kontrolės, nėra galimybių įsitikinti, ar jie ištaisyti ir kokį poveikį turėjo antstolių ir notarų veiklos kokybei, įvertinti jų veiklos priežiūros rezultatyvumo.
165. Antstoliams (antstolių padėjėjams) ir notarams už teisės aktų pažeidimus gali būti taikoma drausminė atsakomybė¹¹⁸. Detaliau įstatymai nereglamentuoja, už kokius pažeidimus gali būti keliamos drausmės bylos. Ministerija neturi nusistačiusi ir kriterijų, pagal kuriuos būtų priimami ministro sprendimai inicijuoti drausmės bylos iškėlimą.
166. Teisingumo ministras teise inicijuoti drausmės bylos iškėlimą naudojami retai: visų 2018–2019 m. atliktų antstolių veiklos patikrinimų metu buvo nustatyta teisės aktų pažeidimų, bet per šį laikotarpį ministerija drausmės bylas iškėlė tik 5 antstoliams. 2017–2019 m. 35 proc. (13 iš 37 pasirinktų vertinti) notarų veiklos eilinių patikrinimų ministerija nustatė teisės aktų nesilaikymo atvejų, tačiau drausmės bylų jiems nekėlė.
167. Turėtų būti reglamentuota patikrinimų apimtis ir atranka, nustatyti kriterijai, pagal kuriuos nusprendžiama atlikti neeilinius antstolių ir notarų veiklos patikrinimus, ir numatytos per patikrinimus pateiktų nurodymų įgyvendinimo kontrolės priemonės. Jei būtų detaliau reglamentuota, už kokius pažeidimus teisingumo ministras inicijuoja drausmės bylos iškėlimą, būtų sudarytos galimybės objektyviau priimti sprendimus dėl drausminės atsakomybės taikymo.

4.2. Nesudarytos tinkamos sąlygos objektyviai įvertinti antstolių ir notarų kvalifikaciją

168. Įstatymais¹¹⁹ nustato, kad antstoliai atestuojami kas ketveri, notarai – kas penkeri metai. Teisingumo ministerija, vadovaudamasi įstatymais¹²⁰, nustatė antstolių ir notarų atestavimo tvarkas.
169. Pagal įstatymą antstolių atestavimą atlieka ministerijos sudaryta atestavimo komisija iš 5 narių, iš kurių du, tarp jų pirmininką, skiria teisingumo ministras, du – Antstolių rūmai, vieną – Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas. Pagal įstatymą¹²¹ notarų atestaciją atlieka Notarų rūmų prezidiumo nutarimu sudaryta komisija tik iš notarų. Taip sudarant

¹¹⁷ Teisinių paslaugų institucijų grupės 2020-01-09 pateikta informacija.

¹¹⁸ Antstolių įstatymas, 13 str. 1 d.; Notariato įstatymas, 10¹ str.

¹¹⁹ Antstolių įstatymas, 39 str. 1 d.; Notariato įstatymas, 4 str.

¹²⁰ Ten pat.

¹²¹ Notariato įstatymas, 4 str.

komisiją, mūsų nuomone, gali būti nepakankamai užtikrinamas kvalifikacijos vertinimo proceso skaidrumas ir objektyvumas.

170. Pagal Notariato įstatymą komisija, įvertinusi notaro kvalifikaciją, gali nuspręsti, kad: jis tinka eiti notaro pareigas arba tinka eiti pareigas su sąlyga, jeigu pašalins komisijos nurodytus veiklos ir profesinės etikos trūkumus ir (ar) papildomai kels kvalifikaciją bei notaras netinka eiti šias pareigas.
171. Notarų kvalifikacijai įvertinti ministerija nustatė¹²² 12 kriterijų, pagal kiekvieną iš jų skiriama nuo 0 iki 2 balų (10 priedas). Nutarimas, kad notaras tinka eiti pareigas, priimamas, jei surenka 12 balų. Surinkus mažiau, priimamas nutarimas, kad notaras tinka eiti pareigas su sąlyga arba netinka jų eiti.
172. Audito metu nustatėme, kad per 5 metus buvo įvertinta visų notarų kvalifikacija. Išanalizavę 70 (iš 252) notarų 2016–2019 m. atestavimo komisijos protokolų nustatėme, kad visais atvejais notarų kvalifikacijai vertinti buvo naudojami nustatyti kriterijai.
173. Pagal Antstolių įstatymą komisija gali priimti sprendimą antstolį atestuoti, atestuoti su sąlyga, jei jis per nustatytą terminą pašalins komisijos nurodytus veiklos trūkumus ir papildomai tobulins profesinę kvalifikaciją, ir jo neatestuoti ir pasiūlyti teisingumo ministrui spręsti klausimą dėl asmens atleidimo iš antstolių.
174. Teisingumo ministerijos nustatytoje Antstolių atestavimo taisyklėse nurodytos 5 aplinkybės jų kvalifikacijai vertinti: turi būti vertinami teismo priimtuose sprendimuose konstatuoti pažeidimai, jų pobūdis ir sistemiškumas; antstolio veiklos patikrinimo aktuose konstatuoti pažeidimai, jų pobūdis ir sistemiškumas; gauti skundai; antstoliui taikyta drausminė atsakomybė; atsakymų į komisijos užduotus klausimus tikslumas, išsamumas¹²³. Tačiau nenustatyti kriterijai, kaip šios aplinkybės turi būti vertinamos.
175. Audito metu nustatėme, kad per 4 metus įvertinta visų antstolių kvalifikacija. Komisijos sprendimu, tik dešimt antstolių atestuoti su sąlyga, trims nurodyta laikyti egzaminą raštu, nors:
- atestuojamų antstolių atžvilgiu buvo priimta nuo 4 iki 26 nepalankių teismo nutarčių;
  - dėl antstolių veiksmų buvo gauta nuo 2 iki 44 skundų;
  - 5 antstoliams buvo iškeltos drausmės bylos;
  - 3 antstoliams skirti papeikimai;
  - 1 antstoliui garbės teismas nusprendė 3 mėn. atimti teisę teikti paslaugas.
176. Antstolių rūmų nuomone¹²⁴, tokia atestavimo tvarka neskaidri, nes nėra vertinimo kriterijų, vertinimo balų skyrimo sistemos.
177. Antstolio padėjėjai, kurių yra 344, turi teisę antstolio vardu atlikti tam tikrus procesinius veiksmus, tačiau jų kvalifikacija nebuvo vertinama. Nuo 2020-07-01 numatyta antstolių padėjėjus atestuoti kas 5 metus. Pagal Antstolių rūmų patvirtintus nuostatus jų kvalifikaciją vertins rūmų sudaryta atestavimo komisija¹²⁵.

¹²² Teisingumo ministro 2018-10-30 įsakymu Nr. 1R-226 patvirtinti Notarų atestavimo nuostatai, 39 p.

¹²³ Teisingumo ministro 2002-12-30 įsakymu Nr. 400 (2019-12-17 įsakymo Nr. 1R-338 redakcija) patvirtintos Antstolių atestavimo taisyklės, 17 p.

¹²⁴ 2020-03-27 pateikti atsakymai į klausimą.

¹²⁵ Antstolių įstatymo 10, 12, 15, 18, 21, 29 ir 33 str. pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2722.

178. Kad būtų sudarytos sąlygos objektyviai įvertinti notarų ir antstolių kvalifikaciją ir priimti pagrįstus sprendimus, tikslinga keisti atestavimo komisijos sudarymo tvarką, kad būtų įtraukti ir ministerijos atstovai, ir nustatyti kvalifikacijos vertinimo kriterijų reikšmės (balus).

4.3. Antstolių ir notarų atsiskaitymo tvarka nesuteikia pakankamos informacijos, reikalingos sprendimams priimti

179. Teisingumo ministerija, kaip valstybės politiką antstolių funkcionavimo ir notariato srityje formuojanti institucija, nėra nustačiusi kriterijų ir rodiklių, pagal kuriuos būtų vertinama antstolių ir notarų veikla ir įsitikinama, kad jiems pavestos valstybės funkcijos vykdomos tinkamai.
180. Pagal įstatymo nuostatas¹²⁶ antstoliai privalo ministerijai pateikti pajamų ir išlaidų, patirtų vykdant funkcijas ir teikiant paslaugas, ataskaitas. Kokius duomenis apie pajamas ir išlaidas bei kokia forma turi pateikti antstoliai, nustato ministerija¹²⁷.
181. Duomenis apie antstolių veiklos apimtį (vykdomųjų bylų skaičių, iš skolininkų išieškotas sumas ir kt.) ministerija gali gauti iš valstybės registro – Antstolių informacinės sistemos (AIS), į kurią antstoliai įveda vykdomųjų bylų duomenis.
182. Pagal įstatymą¹²⁸ ministerija turi analizuoti notarų atliekamų notarinių veiksmų ir už jų atlikimą gaunamų pajamų statistiką. Įgyvendinant šią nuostatą, ministerija nustatė, kokius duomenis apie notarinių veiksmų skaičių, gautas pajamas ir patirtas išlaidas turi pateikti notariai¹²⁹. Atkreipiame dėmesį, kad notariai naudojami¹³⁰ informacinė sistema (*eNotaras*), į kurią įveda duomenis apie atliktus veiksmus, bet ministerija negali jais pasinaudoti, nes Notarų rūmai nėra suteikę jai prieigos. Rūmų duomenimis, *eNotaras* sistema naudojasi tik apie 20 proc. (49 iš 245) notarų, todėl joje kaupiama tik dalis duomenų apie šiuos veiksmus.
183. Antstolių ir notarų teikiamos ataskaitos nėra skaitmenizuotos. Teisingumo ministerija gauna popierines ataskaitas, todėl jas neefektyvu naudoti: sprendimų priėmimui reikalingų duomenų sisteminimas ilgai užtrunka, reikalauja papildomų laiko sąnaudų. Duomenų teikimas sukuria administracinę našta tiek antstoliams ir notarams, tiek ministerijai, tačiau 2016–2018 m. nebuvo sisteminama beveik 60 proc. (13 iš 22) antstolių pateiktų duomenų (pvz., ilgalaikio materialiojo turto eksploatavimo išlaidos, mokesčiai už naudojamą duomenų bazėmis, telefono ir interneto išlaidos, antstolio civilinės atsakomybės draudimo išlaidos ir kt.) ir 66 proc. (65 iš 98) notarų (atskirų notarinių veiksmų skaičius, asmenų, atleistų nuo notaro atlyginimo ar jo dalies sumokėjimo skaičius, ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo išlaidos, notaro civilinės atsakomybės draudimo įmokų išlaidos ir kt.) pateiktų duomenų. Siekiant pateikti pagrįstas audito išvadas, 2018 m. notarų ataskaitose pateiktus duomenis

¹²⁶ Antstolių įstatymas, 21 str. 7 d.

¹²⁷ Teisingumo ministro 2009-06-26 įsakymu Nr. 1R-200 patvirtintas Antstolio gautų pajamų ir patirtų išlaidų atliekant antstolio funkcijas ir teikiant paslaugas ataskaitos pateikimo tvarkos aprašas.

¹²⁸ Notariato įstatymas, 7 str.

¹²⁹ Teisingumo ministro 2011-02-03 įsakymu Nr. 1R-44 patvirtintas Notarinių veiksmų ir notaro pajamų bei išlaidų ataskaitos pateikimo tvarkos aprašas.

¹³⁰ Notarų rūmų duomenimis, *eNotaras* sistema naudojasi tik apie 20 proc. (49 iš 245) notarų, todėl joje kaupiama tik dalis duomenų apie notarinius veiksmus.

susistemino patys. 2019 m. antstolių ir notarų ataskaitų pateikimo terminas buvo atidėtas iki 2020-07-01, audito metu jų duomenys nebuvo susisteminti.

184. Vadovaujantis Teisingumo ministerijos nustatyta tvarka, kiekvienas antstolis ir notaras kasmet iki gegužės 1 d. turi pateikti jai ataskaitas¹³¹. Nustatėme, kad visi antstoliai ir notarai pateikė 2018 m. ataskaitas, tačiau pagal ministerijos reikalavimus pateiktose ataskaitose nurodomi duomenys yra nepakankamai išsamūs.
185. Antstolių ataskaitose nėra duomenų apie patirtas išlaidas, vykdančios pavestas funkcijas, nes jos nurodomos kartu su išlaidomis, patirtomis teikiant paslaugas. Be to, ministerija nustatė galimybę ataskaitose išlaidas nurodyti viena suma, kuri lygi 30 proc. gautų pajamų. Taip pateikti duomenys neparodo faktiškai patirtų išlaidų. Nustatėme, kad 2016–2018 m. laikotarpiu kasmet išlaidas taip nurodė apie 8 proc. antstolių. Jų išlaidos kasmet sudarė apie 5,5 proc. (iš viso 2 829,4 tūkst. iš 51 270,8 tūkst. Eur) visų jų ataskaitose nurodytų išlaidų.
186. Ataskaitose nėra duomenų ir apie antstolių gaunamas pajamas pagal atliekamas funkcijas (pvz.: teismo pavedimu konstatuotas faktines aplinkybes, perduotus ir įteiktus dokumentus ir kt.) bei pagal vykdymo išlaidų rūšis (vykdomosios bylos administravimo išlaidos ir atlygis antstoliui). Tokių susistemintų duomenų ministerija negali gauti ir AIS sistemoje.
187. Nuo 2011 m. antstoliai visus vykdomuosius dokumentus turėjo registruoti AIS¹³². Vertinant antstolių veiklos rezultatyvumą, be vykdomųjų bylų skaičiaus, svarbūs ir tokie duomenys kaip išieškotinos, išieškotos sumos ir kt. Duomenis apie vykdomosiose bylose išieškotas sumas antstoliai iki 2020-07-01 įvesti į AIS galėjo, bet neprivalėjo.
188. Palyginę 97 (iš 450) vykdomųjų bylų (popierinių) ir AIS duomenis nustatėme, kad visi antstolių gauti vykdomieji dokumentai kaip nustatyta įstatyme užregistruoti AIS, bet tik 2 iš analizuotų 97 bylų (popierinių) duomenys apie išieškotinas ir išieškotas sumas sutapo su AIS. Visais kitais atvejais antstoliai nebuvo įvedę duomenų apie tarpines išieškotas sumas, todėl AIS duomenys apie išieškotas ir išieškotinas sumas analizuotose vykdomosiose bylose netikslūs (pavyzdys).

Netikslių AIS duomenų pavyzdžiai

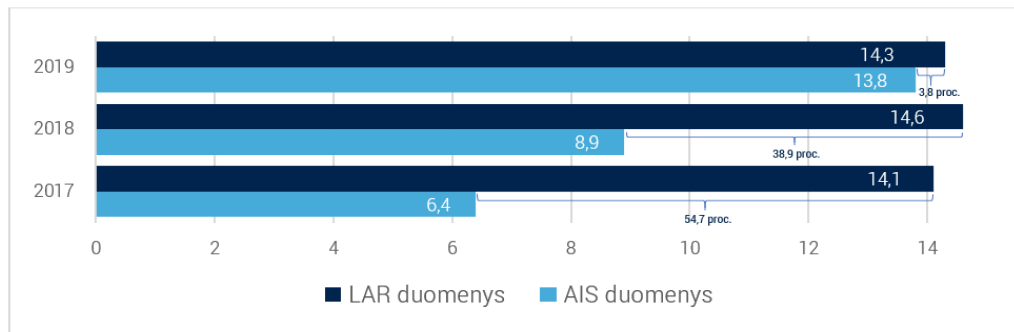
- Vykdomojoje byloje (popierinėje) nurodyta pradinė išieškotina suma 4 089,26 Eur; 2018-03-02–2019-09-17 laikotarpiu išieškota 109,58 Eur, bet AIS apie dalį išieškotos sumos duomenų nėra, išieškotina 4 089,26 Eur suma.
- Vykdomojoje byloje (popierinėje) nurodyta pradinė išieškotina suma 1 327,30 Eur, 2019-09-05–2019-10-09 laikotarpiu išieškota 244,69 Eur, bet AIS duomenų apie išieškotą sumą nėra, išieškotina suma – 1 327,30 Eur.

189. Ministerija, negaudama tikslių duomenų apie antstolių išieškomas sumas, neturi galimybių tinkamai įvertinti jų veiklos rezultatyvumo. Antstolių rūmų pateikti ir AIS duomenys apie 2017–2019 m. laikotarpiu antstolių išieškotas sumas valstybės naudai skiriasi beveik 14 mln. Eur suma (16 pav.).

¹³¹ Antstolio gautų pajamų ir patirtų išlaidų atliekant antstolio funkcijas ir teikiant paslaugas ataskaitos pateikimo tvarkos aprašas, 11 p.; Notarinių veiksmų ir notaro pajamų bei išlaidų ataskaitos pateikimo tvarkos aprašas, 3 p.

¹³² Sprendimų vykdymo instrukcija, 4 p. (iki 2019-07-31 galiojusi redakcija).

16 pav. 2017–2019 m. antstolių išieškotos sumos valstybės naudai, mln. Eur

Šaltinis – Valstybės kontrolė

190. Nuo 2020-07-01 įsigaliojo reikalavimas antstoliams visus vykdomosios bylos duomenis tvarkyti elektronine forma AIS¹³³. Tačiau nenustatytas terminas, iki kada į AIS turi būti įvesti nebaigtose vykdomosiose bylose iki 2020-07-01 atliktų procesinių veiksmų duomenys, todėl išlieka galimybė, kad AIS duomenys bus netikslūs.
191. 2018–2019 m. Antstolių rūmai teikė siūlymus ministerijai dėl AIS tobulinimo ir nurodė šios sistemos problemas, dėl kurių antstoliai neveda duomenų visa apimtimi. Rūmai siūlė atidėti prievolę antstoliams visus bylų duomenis tvarkyti AIS ir nuo 2021 m. nustatyti nuoseklų perėjimą prie jų tvarkymo AIS. Ministerija į šiuos siūlymus neatsižvelgė.
192. Ir antstolių, ir notarų ataskaitose nėra duomenų apie jų patirtas išlaidas, vykdamas valstybės pavestas funkcijas, nes jos nurodomos kartu su išlaidomis, patirtomis teikiant paslaugas. Be to, 25 proc. (63 iš 251) notarų ataskaitose 2018 m. išlaidas nurodė viena suma, lygia 30 proc. gautų pajamų. Todėl ministerija negavo tikslių duomenų apie ketvirtadalio notarų faktiškai patirtas išlaidas. Jų išlaidos sudarė 28 proc. (5 mln. iš 17,7 mln. Eur) visų išlaidų.
193. Pagal ministerijos nustatytus reikalavimus teikiamose ataskaitose notariai nurodo tik dalies atliktų notarinių veiksmų skaičių, visus kitus bendrai eilutėje „Kiti notariniai veiksmai“. Todėl ministerija negavo detalios informacijos apie daugiau kaip 68 proc. 2018 m. atliktų notarinių veiksmų ir už juos gautų 7,8 mln. Eur (18 proc.) pajamų.
194. Atkreipiame dėmesį, kad ataskaitose detalizuojami veiksmai neatitinka nei Notariato įstatyme įtvirtintų notarinių veiksmų (pvz., ataskaitose nedetalizuojamas įstatyme įtvirtinto notarinio veiksmo – parašo dokumentuose tikrumo liudijimas – skaičius), nei veiksmų, už kurių atlikimą nustatyti notaro atlyginimo įkainiai: detalizuojamas tik trečdalis (27 iš 89) jų.
195. Ataskaitose nėra informacijos apie tokius praktikoje dažnai atliekamus notarinius veiksmus kaip nekilnojamojo daikto hipotekos patvirtinimas, tačiau detalizuojama informacija apie rečiau atliekamus, pvz.: jūrinių protestų priėmimas (2018 m. nebuvo atlikta), vekselių ir čekių protestavimas (2018 m. – 37), asmeninių testamentų priėmimas saugoti (2018 m. – 42).
196. Atsiskaitymo tvarka turėtų būti skaitmenizuota ir nustatyti reikalavimai teikiamai informacijai taip, kad ministerija gautų tikslius ir išsamius duomenis apie antstolių ir notarų atliekamas funkcijas. Nustačius jų veiklos vertinimo rodiklius būtų galima įvertinti, ar jiems perduotos valstybės funkcijos atliekamos tinkamai.

¹³³ CPK pakeitimo įstatymas, 2019-12-19 Nr. XIII-2721, 23 str. 6 d.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama)	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Pokyčio rodiklio matavimo data ir periodiškumas pagal poreikį**	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (pokyčio pasiekimo terminas)**
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė			
	rezultatus, kitą su išieškojimu susijusią informaciją.	informacija apie atliktus išieškojimo veiksmus ir kita su išieškojimu susijusia informacija, dalis (proc.).					
		Priemonės**				Subjektas, įgyvendinantis priemones	Priemonių įgyvendinimo ir informavimo apie jį terminas***
		1. Seniūnų atliekamų notarinių veiksmų poreikio bei apimties vertinimas				Vidaus reikalų ministerija Teisingumo ministerija Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2022 m.
		2. Nustačius seniūnų atliekamų notarinių veiksmų poreikį: <ul style="list-style-type: none"> • inicijuoti teisinio reguliavimo pakeitimai, įtvirtinantys kvalifikacinius reikalavimus seniūnams atlikti jiems pavestus notarinius veiksmus bei nustatantys vienodus seniūnų notarinių veiksmų atlikimo reikalavimus (tokio poreikio nenustačius – inicijuoti teisinio reguliavimo pakeitimai, kuriais būtų atsisakyta atitinkamos seniūnų funkcijos). 				Teisingumo ministerija Vidaus reikalų ministerija	2023 m.
		3. Galimybių optimizuoti mokesčių nepriemokų priverstinio išieškojimo procesą taip, kad valstybės institucijos ir antstoliai nedubliuotų priverstinio išieškojimo veiksmų, vertinimas				Finansų ministerija Teisingumo ministerija	2022 m.
		4. Galimybių optimizuoti priverstinio išieškojimo procesą (valstybės institucijoms nustatyti pareigą pateikti visą su skolininko asmeniu susijusią informaciją, skolininkui pritaikytas priverstinio išieškojimo priemones ir kitą su išieškojimu susijusią informaciją, o tais atvejais, kai					2023 m.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama)	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Pokyčio rodiklio matavimo data ir periodiškumas pagal poreikį**	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (pokyčio pasiekimo terminas)**
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė			
<p>3-iasis pagrindinis audito rezultatas: Neužtikrinama, kad už antstolių ir notarų veiksmus būtų mokama pagrįsta kaina:</p> <ul style="list-style-type: none"> nereglamentuotas antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo kriterijų taikymas; nepagrįsti antstolio vykdymo išlaidų dydžiai; netinkamai reguliuojamas notaro atlyginimo įkainių nustatymas. 	<p>3. Atsižvelgiant į valstybės reguliuojamų visuomeninių santykių svarbą ir siekiant, kad nustatant antstolio vykdymo išlaidų dydžius ir notaro atlyginimo įkainius būtų tinkamai įgyvendinama valstybės politika finansų, socialinės apsaugos, teisingumo ir kitose srityse:</p> <p>3.1. priimti sprendimus dėl antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo Vyriausybės lygmeniu tikslingumo;</p> <p>3.2. užtikrinti, kad būtų nustatytos antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių apskaičiavimo tvarkos, kuriose būtų numatytas įstatymuose įtvirtintų kriterijų taikymas, antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo būdai ir notaro atlyginimo įkainių taikymo taisyklės ir pagal nustatytas tvarkas būtų perskaičiuoti antstolio vykdymo išlaidų dydžiai ir notaro atlyginimo įkainiai;</p> <p>3.3. užtikrinti, kad visiems gyventojams būtų sudarytos vienodos galimybės gauti neatlygintinai notarines paslaugas.</p>	<p>1. Antstolio vykdymo išlaidų dydžiai ir notaro atlyginimo įkainiai pagrįsti ekonominiais skaičiavimais pagal įstatymuose įtvirtintus kriterijus (proc.).</p>	0	100	2024 m.	Lietuvos Respublikos Vyriausybė	2024 m.
		Priemonės**				Subjektas, įgyvendinantis priemones	Priemonių įgyvendinimo ir informavimo

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama)	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Pokyčio rodiklio matavimo data ir periodiškumas pagal poreikį**	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (pokyčio pasiekimo terminas)**
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė			
						apie jį terminas***	
		1. Vertinimas, ar antstolio vykdymo išlaidų dydžiai, notaro atlyginimo įkainiai ir šių dydžių bei įkainių nustatymo tvarkos atsižvelgiant į įstatymuose nustatytus kriterijus, turėtų būti tvirtinami Lietuvos Respublikos Vyriausybės.				Teisingumo ministerija, Finansų ministerija	2021 m.
		2. Patvirtinti antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo tvarkas, kuriose būtų numatytas įstatymuose nustatytų kriterijų taikymas.				Subjektas bus žinomas įgyvendinus 1 priemonę	2023 m.
		3. Patvirtinti antstolio vykdymo išlaidų dydžius ir notaro atlyginimo įkainius, apskaičiuotus atsižvelgiant į įstatymuose nustatytus kriterijus.				Subjektas bus žinomas įgyvendinus 1 priemonę	2024 m.
2-asis pagrindinis audito rezultatas:	Didelės svarbos	1. Savivaldybių, kurių teritorijose sudaryta galimybė gauti notarų paslaugas, skaičius (vnt.)	57	60	2024 m. IV ketv.	Teisingumo ministerija	2025-02-28
Nesiimama pakankamai priemonių antstolių paslaugų ir notarinių veiksmų prieinamumui užtikrinti:	4. Siekiant didinti antstolių ir notarų teikiamų paslaugų, vykdant pavestas valstybės funkcijas, prieinamumą:	2. Vykdomųjų bylų, tvarkomų elektronine forma, dalis (proc.)	Fiziniai asmenys - 1	100	2024 m. IV ketv.		2025-02-28
<ul style="list-style-type: none"> nepagrįstas antstolių poreikis; ne visi gyventojai vienodomis sąlygomis gali gauti notarines paslaugas; trūksta informacijos apie antstolių paslaugas ir notarinius veiksmus. 	4.1. įvertinti šių funkcijų įgyvendinimui reikalingą žmogiškųjų išteklių poreikį ir pagal jį patikslinti nustatytą antstolių ir notarų skaičių;	3. Notarų biurų, kuriuose paslaugas galima gauti	Privatūs juridiniai asmenys – 6	100	2024 m. IV ketv.		2025-02-28
	4.2. pagal galimybes užtikrinti vienodą antstolių ir notarų paslaugų fizinį prieinamumą visiems gyventojams;						
	4.3. numatyti priemones, didinančias antstolių ir notarų paslaugų teikimą el. būdu;						
	4.4. nustatyti reikalavimus el. erdvėje skelbiamai informacijai: kokia, koku būdu ir kur turi būti skelbiama.						

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama)	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Pokyčio rodiklio matavimo data ir periodiškumas pagal poreikį**	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (pokyčio pasiekimo terminas)**
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė			
		nuotoliniu būdu, dalis (proc.)					
		4. Ne pagal kompetenciją TM gautų skundų dėl antstolių ir notarų veiklos, dalis (proc.).	90	60	2024 m. IV ketv.		2025-02-28
		Priemonės**				Subjektas, įgyvendinantis priemones	Priemonių įgyvendinimo ir informavimo apie jų terminas***
		1. Atlikti vertinimą, ar Notarų gyventojams teikiamų teisinių paslaugų poreikių vertinimo metodika nustato optimalų notarų skaičių.				Teisingumo ministerija	2022 m. I ketv.
		2. Esant būtinumui, tikslinti Notarų gyventojams teikiamų teisinių paslaugų poreikių vertinimo metodikos nuostatas.					2022 m. III ketv.
		3. Pagal atliktą vertinimą nustatyti optimalų notarų skaičių.					2022 m. IV ketv.
		4. Priėmus Notariato įstatymo pakeitimus, susijusius su notarinė veiksmų atlikimu nuotoliniu būdu, priimti įgyvendinamusius teisės aktus.					6 mėn. nuo įstatymo priėmimo
		5. Parengti Antstolių įstatymo pakeitimo projektą, kuriame būtų nustatyti antstolių skaičiaus nustatymo kriterijai.					2022 m. IV ketv.
		6. Priėmus Antstolių įstatymo pakeitimus, patvirtinti antstolių skaičiaus nustatymo metodiką.					6 mėn. po įstatymo priėmimo
		7. Vadovaujantis Antstolių skaičiaus nustatymo metodika, nustatyti optimalų antstolių skaičių.					6 mėn. po metodikos patvirtinimo
		8. Parengti Antstolių įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo būtų nustatyti reikalavimai el. erdvėje skelbiamai informacijai apie antstolių paslaugas.					2022 m. IV ketv.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama)	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Pokyčio rodiklio matavimo data ir periodiškumas pagal poreikį**	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (pokyčio pasiekimo terminas)**
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė			
		9. Parengti Notariato įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo būtų nustatyti reikalavimai el. erdvėje skelbiamai informacijai apie notarius veiksmus.					2022 m. IV ketv.
3-iasis pagrindinis audito rezultatas: Nevertinamas privalomų notarinių veiksmų ir antstolių procesinių veiksmų reikalingumas: <ul style="list-style-type: none"> • neefektyvus skolų išieškojimo procesas nepagrįstai didina vykdymo išlaidas; • nevertinamas privalomų notarinių tvirtinimų reikalingumas. 	Didelės svarbos: 5. Siekiant mažinti administracinę ir finansinę naštą gyventojams, atlikti sisteminę teisės aktų, nustatančių privalomą notarinį patvirtinimą ir reglamentuojančių priverstinio skolos išieškojimo procesą, peržiūrą, įvertinant, ar nėra nustatyta perteklinių (nereikalingų) notarinių veiksmų, ar yra galimybių optimizuoti priverstinio išieškojimo procesą.	1. Notarinių veiksmų, kurių privalomumo pagrįstumas įvertintas, dalis (proc.)	0	100	2022 m. IV ketv.	Teisingumo ministerija	2023-02-28
		2. Antstolių procesinių veiksmų, kurių pagrįstumas įvertintas, dalis (proc.)	0	100	2022 m. IV ketv.		2023-02-28
		Priemonės**					
		1. Atlikti vertinimą, ar teisės aktuose, nustatančiuose privalomą notarinį patvirtinimą, nėra įtvirtinta perteklinių (nereikalingų) notarinių veiksmų.				Teisingumo ministerija	2022 m. II ketv.
		2. Atlikti vertinimą, ar administracinių baudų administravimo ir išieškojimo procesas neturėtų būti tobulinamas užtikrinant, kad antstoliams nebūtų teikiami vykdomieji dokumentai dėl administracinių baudų išieškojimo, kai iš anksto žinoma, kad bauda nebus išieškota.					2022 m. II ketv.
4-asis pagrindinis audito rezultatas: Nepakankamai rezultatyvi antstolių veiklos kontrolė ir notarų veiklos tarnybinė priežiūra:	Vidutinės svarbos 6. Siekiant rezultatyvesnės antstolių veiklos kontrolės ir notarų veiklos tarnybinės priežiūros:	1. Antstolių, kurių veiklos patikrinimų metu nustatyta trūkumų, dalis (proc.)	100	60	2023 m. IV ketv.	Teisingumo ministerija	2024-03-30

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama)	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Pokyčio rodiklio matavimo data ir periodiškumas pagal poreikį**	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (pokyčio pasiekimo terminas)**
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė			
<ul style="list-style-type: none"> Veiklos patikrinimų organizavimas nesudaro pakankamų sąlygų identifikuoti trūkumus ir užtikrinti, kad jie būtų ištaisyti; nesudarytos tinkamos sąlygos objektyviai įvertinti antstolių ir notarų kvalifikaciją; antstolių ir notarų atsiskaitymo tvarka nesuteikia pakankamos informacijos, reikalingos sprendimams priimti. 	6.1. tobulinti antstolių ir notarų veiklos patikrinimų tvarką: nustatyti patikrinimų apimtį, sprendimo atlikti neeilinius patikrinimus priėmimo kriterijus bei patikrinimų metu nustatytų trūkumų pašalinimo kontrolės mechanizmą;	2. Notarų, kurių veiklos patikrinimų metu nustatyta trūkumų, dalis (proc.)	35	20	2023 m. IV ketv.		2024-03-30
	6.2. priimti sprendimus dėl kriterijų, kuriais vadovaujantis būtų priimami sprendimai dėl drausmės bylos antstoliams ir notarams iškelimo, nustatymo tikslumo;	3. Antstolių, kurių veiklos patikrinimo metu nustatyta pasikartojančių trūkumų, dalis (proc.)	27	0	2023 m. IV ketv.		2024-03-30
	6.3. tobulinti antstolių ir notarų atestavimo tvarką: nustatyti aplinkybių, pagal kurias atestuojami antstoliai, vertinimo kriterijus ir priimti sprendimus dėl kitų institucijų atstovų įtraukimo į notarų atestavimo komisiją tikslumo;	4. Notarų, kurių veiklos patikrinimų metu nustatyta pasikartojančių trūkumų, dalis (proc.)	0	0	2023 m. IV ketv.		2024-03-30
	6.4. patikslinti atsiskaitymo tvarką taip, kad būtų užtikrinamas tikslų ir išsamių duomenų, reikalingų įrodymais pagrįstiems sprendimams priimti, gavimas;	5. Nustatytu laiku ištaisyti antstolių veiklos patikrinimų metu nustatytų trūkumų dalis (proc.)	12	100	2023 m. IV ketv.		2024-03-30
	6.5. priimti sprendimus dėl antstolių ir notarų atsiskaitymo skaitmenizavimo ir numatyti priemones, kad jų ataskaitų duomenys būtų teikiami ir apdorojami automatinio būdu informacinių technologijų priemonėmis.	6. Nustatytu laiku ištaisyti notarų veiklos patikrinimų metu nustatytų trūkumų dalis (proc.)	0	100	2023 m. IV ketv.		2024-03-30
		Priemonės**				Subjektas, įgyvendinantis priemones	Priemonių įgyvendinimo ir informavimo

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama)	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Pokyčio rodiklio matavimo data ir periodiškumas pagal poreikį**	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (pokyčio pasiekimo terminas)**
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė			
						apie jį terminas***	
					1. Patikslinti antstolių ir notarų veiklos patikrinimų tvarkas nustatant patikrinimų apimtis, sprendimo atlikti neeilinius patikrinimus priėmimo kriterijus bei patikrinimų metu nustatytų trūkumų pašalinimo kontrolės mechanizmą.	Teisingumo ministerija	2022 m. I ketv.
					2. Priimti sprendimą dėl poreikio teisės aktuose nustatyti kriterijus, kuriais vadovaujantis būtų priimami sprendimai dėl drausmės bylos iškėlimo antstoliams ir notarams.		2022 m. IV ketv.
					3. Priimti sprendimą dėl tikslingumo į notarų atestavimo komisiją įtraukti kitų institucijų atstovus.		2022 m. I ketv.
					4. Patikslinti antstolių atestavimo tvarką nustatant aplinkybių, pagal kurias atestuojami antstoliai, vertinimo kriterijus.		2022 m. II ketv.
					5. Patikslinti antstolių ir notarų ataskaitų pildymo tvarkas nustatant struktūrizuotas ir išsamias ataskaitų formas, suteikiant galimybę ataskaitas pildyti ir Teisingumo ministerijai pateikti elektronine forma, o ataskaitų turinį Teisingumo ministerijoje apdoroti automatiškai būdu, naudojant informacinių technologijų priemones.		2024 m. IV ketv.

* Detalus pokyčių rodyklių duomenys pateikti 2 priede „Pokyčių rodyklių duomenys“.

** Priemonės ir terminai joms įgyvendinti, pokyčiui pasiekti ir rodikliams pamatuoti pateikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija ir Teisingumo ministerija.

*** Rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos metu gali būti tikslinamos arba keičiamos rekomendacijų įgyvendinimo plane nurodytos priemonės ar pokyčių vertinimo rodikliai Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Aktualus priemonių ir pokyčių vertinimo rodiklių sąrašas yra pateikiamas Valstybės kontrolės atviruose duomenyse adresu www.vkontrolė.lt.

Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie priemonių įgyvendinimą ir kai kurių rodiklių reikšmes plane nustatytais terminais:

Igor Golubajev, Teisingumo ministerijos Teisinių institucijų grupės vyresnysis patarėjas. Tel. +370 5 266 28 55

Valdymo audito departamento direktorė

Jurgita Grebenkoviėnė

Vyriausioji valstybinė auditorė

Rasa Rakauskienė

PRIEDŲ SĄRAŠAS

1 priedas.	Audito apimtis ir metodai	63
2 priedas.	Pokyčių rodiklių duomenys	68
3 priedas.	Santrumpos ir sąvokos	71
4 priedas.	Valstybės kontrolės siųsti ir iš LNR gauti raštai	72
5 priedas.	Priverstinio skolos išieškojimo proceso schemos	74
6 priedas.	TM, LAR ir LNR interneto svetainėse skelbiama informacija apie antstolių ir notarų paslaugas	75
7 priedas.	Būtinų vykdymo išlaidų dydžiai	77
8 priedas.	Papildomų vykdymo išlaidų dydžiai	78
9 priedas.	Atlygis antstoliui pagal išieškomos sumos dydį	80
10 priedas.	Notarų imamo atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas laikinieji dydžiai	81
11 priedas.	Kriterijai, pagal kuriuos atestuojami notariai	86

Valstybinio audito ataskaita
 „Ar užtikrinama, kad
 antstoliams ir notarams
 pavestos valstybės funkcijos
 būtų vykdomos efektyviai“
 1 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar užtikrinama, kad būtų efektyviai vykdomos antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos:

- ar nuosekliai organizuojami skirtingų subjektų, teikiančių notarines paslaugas ir vykdančių priverstinį skolos išieškojimą, veiksmai;
- ar užtikrinamas antstolių paslaugų ir notarinių veikslių prieinamumas;
- ar užtikrinama, kad už antstolių veiksmus būtų mokama pagrįsta kaina ir tinkamai nustatyti notaro atlyginimo įkainiai;
- ar rezultatyvi antstolių veiklos kontrolė ir notarų veiklos tarnybinė priežiūra.

Audituojamas subjektas – Teisingumo ministerija. Audito metu informaciją rinkome visus antstolius ir notarus vienijančiuose jų savivaldos institucijose – Lietuvos antstolių rūmuose ir Lietuvos notarų rūmuose, Vyriausybėje, Užsienio reikalų ministerijoje, Valstybinėje mokesčių inspekcijoje, 18-oje savivaldybių. Lietuvos antstolių rūmai sudarė galimybę rinkti auditui reikalingus įrodymus antstolių kontorose. 9 antstoliai pateikė 450 vykdomųjų bylų, iš kurių atsitiktinės atrankos būdu pasirinkę vykdomąsias bylas rinkome auditui reikalingą informaciją.

Audituojamas laikotarpis – 2016–2019 m. Atsižvelgę į analizuojamų duomenų apimtį ir tai, kad Teisingumo ministerija susistemintus duomenis turėjo ne visais nagrinėtais klausimais, analizuodami vykdomą antstolių veiklos kontrolę ir notarų veiklos tarnybinę priežiūrą: analizavime 2018–2019 m. antstolių veiklos ir 2017–2019 m. notarų veiklos patikrinimų aktus. Vertindami pokyčius antstolių funkcionavimo ir notariato srityse, analizavome ir 2020 m. duomenis.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus¹³⁴ ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹³⁵.

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
1. Ar nuosekliai organizuojami skirtingų subjektų, teikiančių notarines paslaugas ir vykdančių priverstinį skolos išieškojimą, veiksmai.		
1.1. Taikomi nevienodi reikalavimai notarinių veikslių atlikimui.	Dokumentų peržiūra. Peržiūrojame: <ul style="list-style-type: none"> • Notariato ir Vietos savivaldos įstatymus, Konsulinį statutą, 	Įvertinti, ar visiems notariniams veiksams

¹³⁴ Valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl Valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“.

¹³⁵ 3000-asis TAAIS „Veiklos audito standartas“, žr. <http://www.vkontrole.lt/page.aspx?id=350>.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	<ul style="list-style-type: none"> Teisingumo ministerijos nuostatus, tvarkas ir kitus dokumentus, susijusius su notary, seniūnų, konsulinių pareigūnų darbo organizavimu; Notarų pajamų ir išlaidų ataskaitos tvarkos aprašą; Konsulinių pareigūnų atliekamų notarinių veiksmų atlikimo metodines taisykles; TM ir LNR pateiktus raštus; savivaldybių seniūnų pareigybių aprašymus, diplomatinė atstovybių ir konsulinių įstaigų konsulinės veiklos ataskaitas. <p>Duomenų analizė. Analizavome apklausų metu gautą informaciją, Konsulinių ataskaitų duomenis, TM ir LNR pateiktą informaciją.</p> <p>Apklausėme TM, URM, LNR, 20 pasirinktų iš 55 (turinčių seniūnijas) savivaldybių, iš jų 18 atsakymus pateikė. Organizavome pokalbius su: TM Teisinių institucijų grupės specialistais, savivaldybių seniūnų asociacijos ir LNR atstovais.</p>	atlikti taikomi vienodi reikalavimai.
<p>1.2. Nesuderinus subjektų veiksmų, neužtikrinamas efektyvus priverstinio skolos išieškojimo valstybės naudai procesas.</p>	<p>Dokumentų peržiūra. Peržiūrėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> Antstolių, Mokesčių administravimo, Valstybinio socialinio draudimo, Muitinės ir Lietuvos banko įstatymus; Civilinio proceso kodeksą; TM nuostatus; Nepriemokų išieškojimo (VMI) ir Priverstinio poveikio priemonių taikymo taisykles (<i>Sodros</i>), kitus VMI, <i>Sodros</i>, Muitinės ir Lietuvos banko teisės aktus, reglamentuojančius vykdomųjų dokumentų vykdymą; Sprendimų vykdymo instrukciją ir kitus TM teisės aktus, reglamentuojančius vykdomųjų dokumentų vykdymą; TM ir LAR pateiktus raštus ir kitus dokumentus; Pasirinktas 176 vykdomąsias bylas iš 450 pateiktų (9 antstolių). <p>Duomenų analizė. Analizavome apklausų metu gautą informaciją, AIS duomenis, TM, VMI ir LAR pateiktus duomenis ir kitą informaciją. Pagal CPK ir Nepriemokų išieškojimo taisykles (VMI) ir Priverstinio poveikio priemonių taikymo taisykles (<i>Sodros</i>) atlikome atvejo tyrimą.</p> <p>Apklausėme TM ir LAR. Organizavome pokalbius su: TM Teisinių institucijų grupės specialistais, VMI ir <i>Sodros</i> atstovais, 9 antstolių kontorų darbuotojais.</p>	Įvertinti, ar užtikrinama, kad būtų suderinti antstolių ir kitų subjektų, vykdančių priverstinį skolos išieškojimą valstybės naudai veiksmai.
<p>2. Ar užtikrinamas antstolių ir notarinių paslaugų prieinamumas</p>		
<p>2.1. Nepagrįstas antstolių poreikis.</p>	<p>Dokumentų peržiūra. Peržiūrėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> Antstolių įstatymą; TM įsakymus dėl antstolių skaičiaus ir jų veiklos teritorijos nustatymo; LAR veiklos ataskaitas; TM ir LAR pateiktus raštus ir kitą informaciją, susijusią su antstolių skaičiaus nustatymu, el. būdu teikiamomis paslaugomis; <p>Duomenų analizė. Analizavome apklausų metu gautą informaciją, TM ir LAR pateiktą informaciją, VĮ Registrų centro ir Statistikos departamento duomenis apie gyventojų skaičių.</p> <p>Apklausėme TM ir LAR. Organizavome pokalbius su: Teisinių institucijų grupės specialistais.</p>	Įvertinti, ar antstolių skaičius ir jų fizinis išdėstymas pagrįstas, ar sudarytos sąlygos antstolių paslaugas gauti el. būdu.
<p>2.2. Ne visi gyventojai vienodomis sąlygomis gali gauti notarines paslaugas.</p>	<p>Dokumentų peržiūra. Peržiūrėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> Notariato įstatymą; Notarų gyventojams teikiamų teisinių paslaugų poreikių vertinimo metodiką; TM įsakymą dėl notarų skaičiaus nustatymo; <i>eNotaras</i> informacinę sistemą. <p>Duomenų analizė. Analizavome apklausų metu gautą informaciją, Statistikos departamento duomenis apie gyventojų skaičiaus pokyčius, <i>eNotaras</i> informacinę sistemą.</p>	Įvertinti, ar notarų skaičius ir jų fizinis išsidėstymas atitinka metodikos nuostatus, ar visiems gyventojams sudarytos vienodos sąlygos gauti notarines paslaugas, ar sudarytos sąlygos notarines paslaugas gauti el. būdu.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	Apklausa. Apklausėme TM ir LNR. Organizavome pokalbius su TM Teisinių institucijų grupės specialistais.	
2.3. Trūksta informacijos apie antstolių paslaugas ir notarinius veiksmus.	<p>Dokumentų peržiūra. Peržiūrėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antstolių, Notariato ir Viešojo administravimo įstatymus; • TM, LAR ir LNR, pasirinktų 18 antstolių kontorų (iš 113) ir 38 notarų biurų (iš 245) interneto svetaines. <p>Duomenų analizė. Analizavome TM, LAR, LNR ir pasirinktų antstolių kontorų bei notarų biurų interneto svetainėse skelbiamą informaciją.</p>	Įvertinti, ar asmenims pakanka informacijos apie antstolių paslaugas ir notarinius veiksmus.
3. Ar užtikrinama, kad už antstolių veiksmus būtų mokama pagrįsta kaina ir tinkamai nustatyti notaro atlyginimo įkainiai.		
3.1. Nereglamentuotas antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo kriterijų taikymas.	<p>Dokumentų peržiūra. Peržiūrėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antstolių, Notariato, Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos, Valstybės informacinių išteklių, Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams ir Teisėkūros pagrindų įstatymus, Vyriausybės nutarimus. • TM pateiktus dokumentus, susijusius su vykdymo išlaidų apskaičiavimu. <p>Duomenų analizė. Analizavome įstatymuose ir Vyriausybės nutarimuose įtvirtintas nuostatas dėl kainų nustatymo.</p> <p>Organizavome pokalbius su Finansų ministerijos atstovais.</p>	Įvertinti antstolių vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių teisinį reguliavimą.
3.2. Nepagrįsti antstolio vykdymo išlaidų dydžiai.	<p>Dokumentų peržiūra. Peržiūrėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antstolių įstatymą, Civilinio proceso kodeksą ir jų keitimo projektų aiškinamuosius raštus, Civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymą, Vyriausybės nutarimą „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymą“; LAR įstatus, Teisinio reguliavimo stebėsenos pažymą Nr. 5R-24 (TM); • LAR veiklos ataskaitas; Sprendimų vykdymo instrukciją ir jos pakeitimus; TM pateiktus dokumentus, susijusius su vykdymo išlaidų apskaičiavimu; • peržiūrėjome pasirinktas 237 vykdomąsias bylas (iš 450 pateiktų) pas 9 antstolius. <p>Duomenų analizė. Analizavome apklausų metu gautą informaciją; viešai prieinamus, TM, LAR pateiktus duomenis.</p> <p>Apklausėme TM, LAR. Organizavome pokalbius su TM Teisinių institucijų grupės specialistais, LAR atstovais.</p>	<p>Įvertinti, ar vykdomosios bylos administravimo išlaidos atitinka antstolio ir jo darbuotojų patiriamas sąnaudas vykdymo veiksmams atlikti;</p> <p>Įvertinti, ar atlygio antstoliui dydžiai - pagrįsti ekonominiais skaičiavimais pagal kriterijus, kaip numatyta įstatymuose.</p>
3.3. Neefektyvus skolų išieškojimo procesas nepagrįstai didina vykdymo išlaidas.	<p>Dokumentų peržiūra. Peržiūrėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antstolių įstatymą, • 9 pasirinktų antstolių (iš 117) 122 vykdomąsias bylas iš 450 pateiktų, TM darbo grupių darbo dokumentus, Teisinio reguliavimo stebėsenos pažymą Nr. 5R-24. <p>Duomenų analizė. Analizavome apklausų metu gautą informaciją; viešai prieinamus, TM, LNR pateiktus duomenis.</p> <p>Apklausėme TM, LAR.</p>	Įvertinti, ar atliekama sisteminė antstolių funkcionavimo srities teisinio reguliavimo stebėseną, įvertinant, ar esamas teisinis reguliavimas yra pakankamas ir efektyvus.
3.4. Netinkamai reguliuojamas notaro atlyginimo įkainių nustatymas.	Dokumentų peržiūra. Peržiūrėjome:	Įvertinti, ar nustatyti notaro atlyginimo įkainių dydžiai pagrįsti ekonominiais

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	<ul style="list-style-type: none"> ● Notariato įstatymą, Civilinį kodeksą, LNR statutą ● TM patvirtintus Notarų imamo atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas laikinusius dydžius ir nuo 2020-06-01 pakeistus naujus dydžius; kitus dokumentus, reglamentuojančius notarinių veiksmų atlikimą ir susijusius su įkainių dydžių apskaičiavimu. <p>Duomenų analizė. Analizavome apklausos metu gautą informaciją; viešai prieinamus, TM, LNR pateiktus duomenis; TM pateiktą įsakymo projektą ir dokumentus, susijusius su naujų notaro atlyginimo įkainių nustatymu.</p> <p>Apklausėme TM, LNR. Organizavome pokalbius su TM Teisinių institucijų grupės specialistais, Konkurencijos tarybos atstovais.</p>	<p>skaiciavimais pagal kriterijus, kaip numatyta Notariato įstatyme.</p> <p>Įvertinti, ar užtikrinama, kad už tapačius notarinius veiksmus būtų taikoma vienoda kaina.</p> <p>Įvertinti, ar atliekama teisės akty, nustatančių privalomą notarinį patvirtinimą, peržiūra ir įvertinti, gal yra nustatyta perteklinių (nereikalingų) notarinių veiksmų.</p>
4. Ar pakankama antstolių veiklos kontrolė ir notarų veiklos tarnybinė priežiūra.		
4.1. Veiklos patikrinimų organizavimas nesudaro pakankamų sąlygų identifikuoti trūkumus ir užtikrinti, kad jie būtų ištaisyti.	<p>Dokumentų peržiūra. Peržiūrėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Antstolių ir Notariato įstatymus; ● Antstolių veiklos tikrinimo tvarkos aprašą, Notarų tarnybinės priežiūros taisykles; TM teisės aktus, susijusius su garbės teismais, 2015-2019 TM įsakymus dėl antstolių patikrinimų ir 2014-2019 m. įsakymus dėl notarų patikrinimų, Nacionalinės teismų administracijos pateiktus 2016-2019 m. teismuose išnagrinėtų skundų dėl antstolių ir notarų veiksmų duomenis; antstolių veiklos eilinių patikrinimo aktus ir notarų veiklos eilinių patikrinimo aktus; TM ir LAR 2016-2019 m. atliktų neeilinių antstolių veiklos patikrinimų aktus; 2016-2019 m. Antstolių ir notarų garbės teismų sprendimus. <p>Duomenų analizė. Analizavome įstatymuose, TM įsakymais įtvirtintas nuostatas dėl antstolių ir notarų veiklos patikrinimų ir drausminės atsakomybės, pasirinktus 41 (iš 73) 2017-2019 m. antstolių veiklos eilinių patikrinimo aktus, pasirinktus 37 (iš 133) 2017-2019 m. notarų veiklos eilinių patikrinimo aktus, 2018 ir 2019 m. pirmų ketvirčių TM gautus skundus dėl antstolių ir notarų veiksmų ir kitą gautą iš TM informaciją.</p> <p>Apklausėme TM, LAR ir LNR. Organizavome pokalbius su TM Teisinių institucijų grupės specialistais, LAR atstovais.</p>	<p>Įvertinti, ar užtikrinama, kad antstolių (antstolių padėjėjų) ir notarų veiklos patikrinimų metu būtų identifikuoti esminiai veiklos trūkumai, kad visi trūkumai būtų ištaisomi, o už nustatytus pažeidimus būtų taikoma drausminė atsakomybė.</p>
4.2. Nesudarytos tinkamos sąlygos objektyviai įvertinti antstolių ir notarų kvalifikaciją.	<p>Dokumentų peržiūra. Peržiūrėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Antstolių ir Notariato įstatymus; Antstolių atestavimo taisykles ir Notarų atestavimo nuostatus; Notarų ir Antstolių atestavimo komisijų protokolus. <p>Duomenų analizė. Analizavome įstatymų, TM įsakymais įtvirtintas nuostatas dėl antstolių ir notarų kvalifikacijos vertinimo, 2015-2019 m. notarų bei antstolių atestavimo komisijų protokolus, LAR pateiktą informaciją dėl antstolių kvalifikacijos vertinimo.</p> <p>Organizavome pokalbius su TM Teisinių institucijų grupės specialistais.</p>	<p>Įvertinti ar nustatyti reikalavimai sudaro sąlygas objektyviai įvertinti notarų ir antstolių kvalifikaciją ir priimti pagrįstus sprendimus.</p>
4.3. Antstolių ir notarų atsiskaitymo tvarka nesuteikia pakankamos informacijos, reikalingos sprendimams priimti.	<p>Dokumentų peržiūra. Peržiūrėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Antstolių įstatymą, Notariato įstatymą; ● Notarinių veiksmų ir notaro pajamų bei išlaidų ataskaitos pateikimo tvarkos aprašą; Antstolio gautų pajamų ir patirtų išlaidų atliekant antstolio funkcijas ir teikiant paslaugas ataskaitos pateikimo tvarkos aprašą; Sprendimų vykdymo instrukciją, AIS nuostatus ir jų pakeitimus; LAR ir 	<p>Įvertinti, ar užtikrinama, kad antstolių ir notarų atsiskaitymas pagal nustatytus reikalavimus sudaro sąlygas TM gauti tikslus ir išsamius duomenis apie antstolių ir</p>

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	<p>LNR pateiktus raštus ir kitą informaciją dėl antstolių ir notarų atsiskaitymo TM tvarkos, informacinių sistemų naudojimo ir kt., antstolių gautų pajamų ir patirtų išlaidų atliekant antstolio funkcijas ir teikiant paslaugas ir m. notarinių veiksmų ir notaro pajamų bei išlaidų ataskaitas, 2016–2019 m. AIS ataskaitas.</p> <p>Duomenų analizė. Analizavome 2018 m. notarinių veiksmų ir notaro pajamų bei išlaidų ir 2016–2018 m. ataskaitas, 2016–2019 m. AIS ataskaitas, LAR ir LNR pateiktą informaciją dėl antstolių ir notarų informacijos TM teikimo apie atliktus veiksmus, gautas pajamas ir patirtas išlaidas, informacinių sistemų naudojimą ir kt.</p> <p>Pokalbis Organizavome pokalbius su TM Teisinių institucijų grupės specialistais, LAR atstovais.</p>	<p>notarų funkcijas. vykdomas</p>

Valstybinio audito ataskaita
„Ar užtikrinama, kad
antstoliams ir notarams
pavestos valstybės funkcijos
būtų vykdomos efektyviai“
2 priedas

Pokyčių rodiklių duomenys

1 lentelė. Pokyčių rodiklių duomenys

Rodiklis	Įvertintas seniūnų atliekamų notarinė veiksmų poreikis bei apimtis ir esant poreikiui priimti reikiami sprendimai skirti užtikrinti šių paslaugų kokybę	Vykdomųjų bylų dėl mokestinių nepriemokų išieškojimo, kuriose antstoliai nekartoja valstybės institucijų atliktų veiksmų, dalis	Vykdomųjų dokumentų, pateiktų kartu su informacija apie atliktus išieškojimo veiksmus ir kita su išieškojimu susijusia informacija, dalis
Matavimo vienetas	Proc.	Proc.	Proc.
Pradinė reikšmė	neatlikta	0	0
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2020 m.	2020 m.	2020 m.
Siektina reikšmė	atlikta	100	100
Tolerancijos ribos	Gerai	90–100	90–100
	Vidutiniškai	80–89	70–89
	Blogai	0–79	0–69
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2023 m.	2023 m.	2023 m.
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	Priimti teisės aktai	Vykdomųjų bylų duomenys	Vykdomųjų bylų duomenys
Duomenų pateikimo periodiškumas	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį
Detalus skaičiavimo aprašymas	Teisės aktų analizė	Vykdomųjų bylų, kuriose antstoliai nekartoja veiksmų, skaičius/atsirinktų vykdomųjų bylų skaičius	Vykdomųjų dokumentų, pateiktų kartu su informacija apie atliktus veiksmus skaičius/atsirinktų vykdomųjų bylų skaičius

2 lentelė. Pokyčių rodiklių duomenys (tęsinys)

Rodiklis	Antstolio vykdymo išlaidų dydžiai ir notaro atlyginimo įkainiai pagrįsti ekonominiais skaičiavimais pagal įstatymuose įtvirtintus kriterijus	Savivaldybių, kurių teritorijose sudaryta galimybė gauti notarų paslaugas, skaičius	Vykdomųjų bylų, tvarkomų elektronine forma, dalis
Matavimo vienetas	Proc.	Vnt.	Proc.
Pradinė reikšmė	0	57	Fiziniai asmenys – 1 Privatūs juridiniai asmenys – 6
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2020 m.	2020 m.	2020 m.
Siektina reikšmė	100	60	100
Tolerancijos ribos	Gerai	90–100	Fiziniai asmenys: 90–100 Privatūs juridiniai asmenys: 90–100
	Vidutiniškai	80–89	Fiziniai asmenys: 70–89 Privatūs juridiniai asmenys: 70–89
	Blogai	0–79	Fiziniai asmenys: 0–69 Privatūs juridiniai asmenys: 0–69

Rodiklis	Antstolio vykdymo išlaidų dydžiai ir notaro atlyginimo įkainiai pagrįsti ekonominiais skaičiavimais pagal įstatymuose įtvirtintus kriterijus	Savivaldybių, kurių teritorijose sudaryta galimybė gauti notarų paslaugas, skaičius	Vykdomųjų bylų, tvarkomų elektronine forma, dalis
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2024 m.	2024 m.	2024 m.
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	Pateikti duomenys apie ekonominius skaičiavimus pagal patvirtintas tvarkas	TM pateikti duomenys	TM pateikti duomenys
Duomenų pateikimo periodiškumas	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį
Detalus skaičiavimo aprašymas	Ekonominiais skaičiavimais pagrįstų įkainių skaičius/įkainių skaičius, iš viso	TM pateiktų duomenų analizė	TM pateiktų dokumentų analizė

3 lentelė. Pokyčių rodiklių duomenys (tęsinys)

Rodiklis	Notarų biurų, kuriuose paslaugas galima gauti nuotoliniu būdu, dalis	Ne pagal kompetenciją TM gautų skundų dėl antstolių ir notarų veiklos, dalis	Notarinių veiksmų, kurių privalomumo pagrįstumas įvertintas, dalis
Matavimo vienetas	Proc.	Proc.	Proc.
Pradinė reikšmė	0	90	0
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2020 m.	2020 m.	2020 m.
Siektina reikšmė	50	60	100
Tolerancijos ribos	Gerai	40–50	60–70
	Vidutiniškai	20–39	77–80
	Blogai	0–19	81–90
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2024 m.	2024 m.	2022 m.
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	TM pateikti duomenys	TM pateikti duomenys	TM pateikti duomenys
Duomenų pateikimo periodiškumas	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį
Detalus skaičiavimo aprašymas	TM pateiktų dokumentų analizė	TM pateiktų duomenų analizė	TM pateiktų duomenų analizė

4 lentelė. Pokyčių rodiklių duomenys (tęsinys)

Rodiklis	Antstolių procesinių veiksmų, kurių pagrįstumas įvertintas, dalis	Antstolių, kurių veiklos patikrinimų metu nustatyta trūkumų, dalis	Notarų, kurių veiklos patikrinimų metu nustatyta trūkumų, dalis
Matavimo vienetas	Proc.	Proc.	Proc.
Pradinė reikšmė	0	100	35
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2020 m.	2020 m.	2020 m.
Siektina reikšmė	100	60	20
Tolerancijos ribos	Gerai	90–100	60–70
	Vidutiniškai	70–89	71–80
	Blogai	0–69	81–100
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2022 m.	2023 m.	2023 m.
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	TM pateikti duomenys	TM pateikti duomenys	TM pateikti duomenys
Duomenų pateikimo periodiškumas	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį
Detalus skaičiavimo aprašymas	TM pateiktų duomenų analizė	TM pateiktų duomenų analizė	TM pateiktų duomenų analizė

5 lentelė. Pokyčių rodiklių duomenys (tęsinys)

Rodiklis	Antstolių, kurių veiklos patikrinimo metu nustatyta pasikartojančių trūkumų, dalis	Notarų, kurių veiklos patikrinimų metu nustatyta pasikartojančių trūkumų, dalis	Nustatytu laiku išaisytų antstolių veiklos patikrinimų metu nustatytų trūkumų dalis
Matavimo vienetas	Proc.	Proc.	Proc.
Pradinė reikšmė	27	0	12
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2021 m.	2021 m.	2021 m.
Siektina reikšmė	0	0	100
Tolerancijos ribos	Gerai	-	90–100
	Vidutiniškai	-	80–89
	Blogai	-	0–79
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2023 m.	2023 m.	2023 m.
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	TM pateikti duomenys	TM pateikti duomenys	TM pateikti duomenys
Duomenų pateikimo periodiškumas	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį
Detalus skaičiavimo aprašymas	TM pateiktų duomenų analizė	TM pateiktų duomenų analizė	TM pateiktų duomenų analizė

6 lentelė. Pokyčių rodiklių duomenys (tęsinys)

Rodiklis	Nustatytu laiku išaisytų notarų veiklos patikrinimų metu nustatytų trūkumų dalis		
Matavimo vienetas	Proc.		
Pradinė reikšmė	0		
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2021 m.		
Siektina reikšmė	100		
Tolerancijos ribos	Gerai	90–100	
	Vidutiniškai	80–89	
	Blogai	0–79	
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2023 m.		
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	TM pateikti duomenys		
Duomenų pateikimo periodiškumas	Vertinant pokytį		
Detalus skaičiavimo aprašymas	TM pateiktų duomenų analizė		

Santrumpos ir sąvokos

LAR – Lietuvos antstolių rūmai

LNR – Lietuvos notarų rūmai

SADM – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Sodra – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

TM – Teisingumo ministerija

URM – Užsienio reikalų ministerija

VMI – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos

AĮ – Antstolių įstatymas

CK – Civilinis kodeksas

CPK – Civilinio proceso kodeksas

NĮ – Notariato įstatymas

PVM – pridėtinės vertės mokestis

SVI – Sprendimų vykdymo instrukcija

AIS – Antstolių informacinė sistema

PLAIS – Piniginių lėšų apribojimo informacinė sistema

Atlyginimo įkainiai – Įkainių už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas sąrašas

Antstolių ataskaita – Antstolio gautų pajamų ir patirtų išlaidų atliekant antstolio funkcijas ir teikiant paslaugas ataskaita.

Laikinieji dydžiai – Notarų imamo atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas laikinieji dydžiai

Notarų ataskaita – Notarinių veiksmų ir notaro pajamų bei išlaidų ataskaita.

Antstolis – valstybės įgaliotas asmuo, kuriam valstybė suteikė vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

Notaras – valstybės įgaliotas asmuo, atliekantis NĮ nustatytas funkcijas, užtikrinančias, kad civiliniuose teisiniuose santykiuose nebūtų neteisėtų sandorių ir dokumentų.

Notariatas – visuma notarų, kuriems pagal NĮ suteikiama teisė juridškai įtvirtinti neginčijamas fizinių ir juridinių asmenų subjektyvias teises ir juridinius faktus, užtikrinti šių asmenų ir valstybės teisėtų interesų apsaugą.

Valstybinio audito ataskaita
 „Ar užtikrinama, kad
 antstoliams ir notarams
 pavestos valstybės funkcijos
 būtų vykdomos efektyviai“
 4 priedas

Valstybės kontrolės siųsti ir iš LNR gauti raštai

Siųsti raštai LNR		Gauti LNR raštai	
Rašto data ir Nr.	Turinys	Rašto data ir Nr.	Turinys
2019-08-13 Nr. SD-(8-9.3.1-E-6037)-509	Informavo LNR apie atliekamą auditą ir paprašė rūmų informuoti notarus apie atliekamą auditą ir tarpininkauti, kad notarami VK pateiktų auditui reikalingus dokumentus ir informaciją, susijusią su jiems perduotų valstybės funkcijų vykdymu.	2019-09-09 Nr. S-476	Informavo, kad VK nėra institucija, kuriai įstatymų leidėjas pavedė atlikti notarų tarnybinės veiklos priežiūrą ir kad įstatymuose nenumatyta išimtis, kuria vadovaujantis informacija ir dokumentai apie notarinius veiksmus galėtų būti teikiami VK.
2019-12-11 Nr. SD-(8-9.3.1-E-6037)-877	Pakartotinai paprašė TM ir LNR sudaryti sąlygas susipažinti su notarinio registro duomenimis ir dokumentais, pagrindžiančiais notarų imamą atlyginimą už notarinių veiksmų atlikimą.	2019-12-16 Nr. S-648	informavo, kad LNR prezidiumas priėmė nutarimą kreiptis į Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją su prašymu įvertinti, ar pateikus dokumentus nebus pažeistos asmens duomenų teisės. Gavus inspekcijos atsakymą, LNR prezidiumas spęs dėl informacijos pateikimo galimybes.
2020-04-14 Nr. SD-(8-9.3.1-E-6037)-249	Negavusi atsakymo, VK kreipėsi į LNR, prašydama informuoti, kada galėtume tikėtis atsakymo.	2020-04-21 Nr. S-205	Informavo, kad dėl COVID-19 plitimo grėsmės pateikimas į notarų biurus yra ribojamas. Pakartotinai pažymėjo, kad notarami nepatenka į valstybinio audito subjektų sąrašą ir kad auditui reikalingi dokumentai ir notarų saugoma informacija galėtų būti pateikiami tarpininkaujant LNR. Paprašė nurodyti, kokius dokumentus reikėtų pateikti. Gavę šią informaciją, LNR priims sprendimą.
2020-04-27 Nr. SD-(8-9.3.1-E-6037)-282	Nurodė, kad valstybiniam auditui atlikti reikalingi dokumentai, kurie saugomi notarų biuruose: notarų tvarkomi registro duomenys ir notarinio veiksmo kainą pagrindžiantys dokumentai. Taip pat nurodyta, kad valstybiniam auditoriams svarbu, kad notarami betarpiškai atsakytų į klausimus apie jiems pavestų valstybės funkcijų vykdymą. Informavo, kad gavę atsakymą apie LNR sprendimą, informuos, kokiuose notarų biuruose planuojama apsilankyti.	2020-05-13 Nr. S-249	informavo, kad VK, nenurodžiusi teisinio pagrindo, prašo leisti susipažinti su visais ir bet kokiais notarų patvirtintais/sudarytais notarų biuruose saugomais dokumentais, bei apklausti notarus, nors audituojamas subjektas TM, kuri turi ir gali pateikti VK iš notarų gautą informaciją bei dokumentus (apibendrintus duomenis). Notarami nepatenka į valstybinio audito subjektų sąrašą, todėl VK prašymas susipažinti su notarų patvirtintais dokumentais nėra pagrindžiamas teisės aktų nuostatomis. Dar kartą rašte paprašė suteikti informaciją apie audito mastą ir siekiamus tikslus ir nurodyti, kokių notarų tvarkomų registru ir dokumentų VK reikėtų auditui atlikti. Gavę šią informaciją, galėtų priimti sprendimą, kokia apimtimi, būdu ir forma galėtų būti pateikti dokumentai ir informacija, nepažeidžiant notarų veiklos

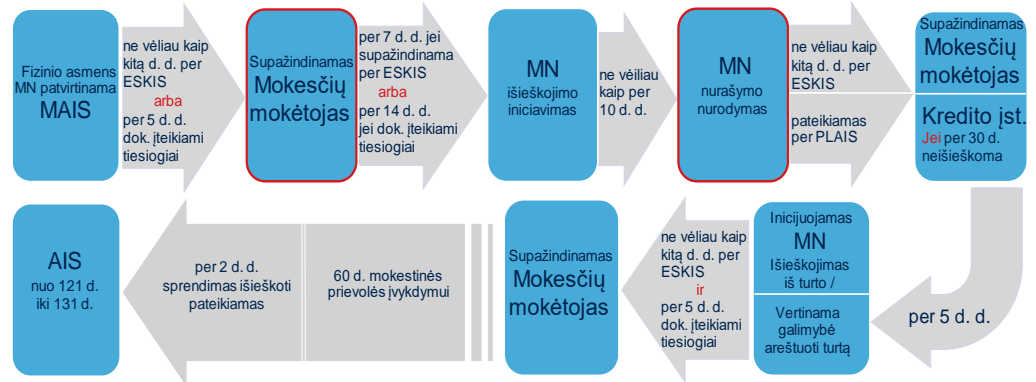

Siųsti raštai LNR	Gauti LNR raštai
<p>2020-06-30 Nr. SD-(8-9.3.1-E-6037)-525</p> <p>Pakartotinai pateikė prašomą informaciją: nurodė audito mastą, tikslą bei kokius dokumentai (saugomi notarų biuruose) reikalingi auditui atlikti. Taip pat nurodė, kad TM turimi duomenys apie praktinį notaro atlyginimo įkainių taikymą yra nepakankami audito tikslui pasiekti. Todėl, siekiant surinkti tinkamus ir pakankamus audito įrodymus, atsakant į audito klausimą apie notaro atlyginimo įkainių teisinį reguliavimą, reikalingi dokumentai, kurie saugomi notarų biuruose.</p>	<p>principų bei duomenų subjektų teisių.</p> <p>2020-07-10 Nr. S-348</p> <p>Nurodė, kad notari nepatenka į valstybinio audito subjektų sąrašą, o notarų patvirtinti dokumentai laikomi konfidencialiais, saugomais asmens duomenų apsaugos įstatymo bei atitinkamo Europos Sąjungos Reglamento. Taip pat nurodė, kad TM, kaip audituojamas subjektas, gali pateikti VK pagal teisės aktų reikalavimus iš notarų gautą informaciją ir apibendrintus duomenis apie notarų gaunamas pajamas, atliekamų notarinių veiksmų struktūrą ir pan.</p>
	<p>2020-10-07 Nr. S-482</p> <p>Informavo, kad, pagal viešai paskelbtą informaciją, mato, kad į 2020 m. VK veiklos planą įtrauktas naujas auditas „Notarų taikomi įkainiai“. Nurodė, kad Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme šiuo metu nagrinėjama administracinė byla, kurioje sprendžiamas Konkurencijos tarybos 2018-04-26 nutarimo Nr. 2S-2 (2018) pagrįstumo ir teisėtumo klausimas. Konkurencijos taryba atlieka tyrimą „Dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu patvirtintų notarų atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą dydžių nustatymo atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 str. reikalavimams“. Taigi, vyksta ne vienas administracinis procesas, kurių kiekviename nagrinėjamas tas pats teisės aiškinimo klausimas – ar notari gali būti priskirti/nepriskirti ūkio subjektams Konkurencijos įstatymo prasme, ar yra galimas konkurencijos teisės normų taikymas jų veikloje, taip pat sprendžiami klausimai dėl notarų atlyginimo dydžių taikymo. Audito atlikimas nesulaukus teismo sprendimo ir Konkurencijos tarybos administracinės procedūros rezultatų, būtų netikslingas, neatitiktų gero administravimo, racionalaus valstybės išteklių ir žmoniškųjų išteklių naudojimo principų ir gali būti neaktualus, neefektyvus ir nerezultatyvus. Be to, nesant galutinio teismo sprendimo šiame rašte nurodytais teisiniais klausimais, bendradarbiavimas su VK audito metu tampa itin komplikuoatas ir net beveik neįmanomas.</p>

Valstybinio audito ataskaita „Ar užtikrinama, kad antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos būtų vykdomos efektyviai“
5 priedas

Priverstinio skolos išieškojimo proceso schemas

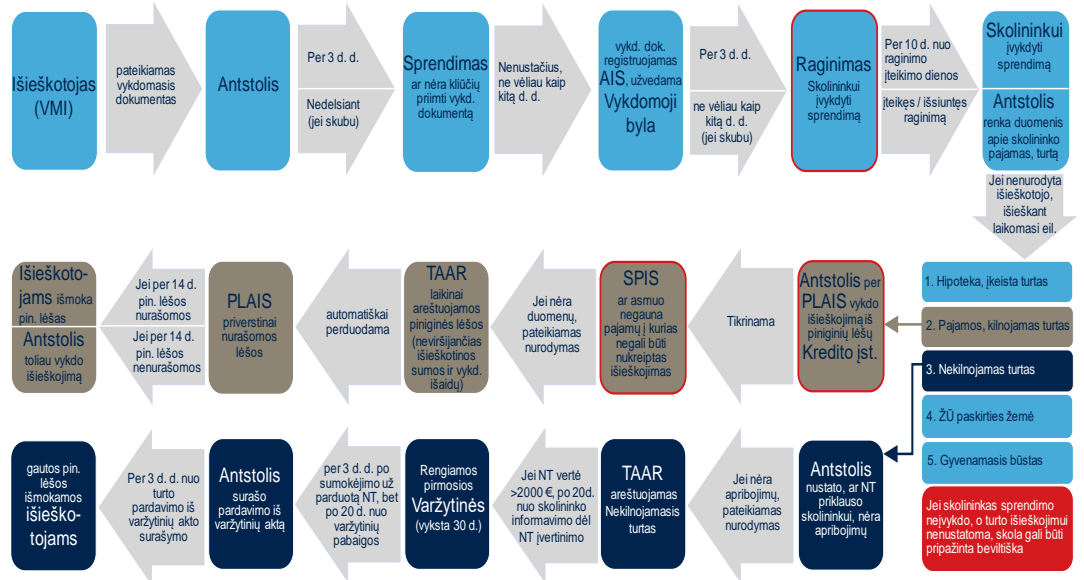
VMI mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo iš fizinio asmens proceso schema

Analogiški išieškojimo veiksmai

ESKIS — Mokesčių mokėtojų elektroninio švietimo, konsultavimo ir informavimo paslaugų sistema.
MN — Mokestinė nepriemoka
MAIS — Valstybinės mokesčių inspekcijos Mokesčių apskaitos informacinė sistema.
PLAIS — Piniginių lėšų apribojimų informacinė sistema.
AIS — Antstolių informacinė sistema.

Antstolio vykdomo priverstinio skolos išieškojimo proceso schema

Analogiški išieškojimo veiksmai

SPIS — Socialinės paramos šeimai informacinė sistema.
PLAIS — Piniginių lėšų apribojimų informacinė sistema.
AIS — Antstolių informacinė sistema.
TAAR — Turto arešto aktų registras.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal teisės aktus

„Ar užtikrinama, kad antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos būtų vykdomos efektyviai“
6 priedas

TM, LAR ir LNR interneto svetainėse skelbiama informacija apie antstolių ir notarų paslaugas

Duomenys apie paslaugą, vadovaujantis viešųjų paslaugų teikimui keliamais reikalavimais	Skelbiama informacija interneto svetainėse apie antstoliams ir notarams pavestas valstybės funkcijas		
	TM	LAR	LNR
Paslaugos aprašymas	Nėra	Yra/informacija randama lengvai (1 paspaudimu)	Iš dalies/informacija randama lengvai (1 paspaudimu)
<ul style="list-style-type: none"> - TM interneto svetainėje informacija apie antstolių ir notarų paslaugas, teikiamas vykdant valstybės pavestas funkcijas, nepateikta. - LAR interneto svetainėje informacija pateikta aiškiai, išsamiai, ją patogu rasti. - LNR interneto svetainėje skelbia informaciją apie notarų atliekamus notarinius veiksmus, tačiau neskelbiama informacija apie kitų subjektų – seniūnų ir konsulinių pareigūnų atliekamus notarinius veiksmus, todėl asmuo, pvz. norintis, kad būtų paliudytas parašo dokumentuose tikrumas, negauna informacijos, kad tai atlikti gali ne tik notaras, kai už notarinio veiksmo atlikimą imamas notaro atlyginimas, bet ir seniūnas neatlygintinai. 			
Paslaugos teikimo būdas (tipas)	Nėra	Iš dalies/skelbiama informacija sudėtingai randama (2 paspaudimai)	Nėra
<ul style="list-style-type: none"> - TM interneto svetainėje neskelbia informacijos, koku būdu asmenys gali gauti antstolių ir notarų teikiamas paslaugas; - LAR interneto svetainėje informacija apie antstoliams valstybės pavestų funkcijų teikimo būdą sunkiai randama, nes pateikiama nuoroda į AIS, tačiau konkrečiai nenurodoma, kokias antstolio paslaugas galima gauti AIS, kokie kiti paslaugos gavimo būdai. - LNR informacija apie tai, koku būdu atliekami notariniai veiksmai nepateikta, nurodomi tik notarų kontaktai, todėl asmeniui sudėtinga išsiaiškinti, ar konkretų notarinį veiksma jis privalo užsisakyti, nuvykęs į notarų biurą, ar notarinį veiksma gali gauti el. būdu. 			
Duomenys apie informaciją ir dokumentus, kuriuos turi pateikti asmuo, siekiantis gauti paslaugą	Nėra	Iš dalies/skelbiama informacija tik kaip pateikti vykdomąjį dokumentą (1 paspaudimu)	Nėra
<ul style="list-style-type: none"> - TM informacijos apie tai, kokius dokumentus asmuo turi pateikti antstoliui ir notarui, neskelbia, pateikia tik nuorodas į AĮ, NĮ, LAR ir LNR interneto svetaines; - LAR interneto svetainėje skelbiama informacija yra nepakanka: LAR skelbia išsamią informaciją (instrukciją), kaip asmuo el. būdu gali pateikti vykdomąjį dokumentą antstoliui, tačiau, kokius kitus dokumentus turi pateikti kitos vykdymo proceso šalys, nėra nurodoma. - LNR informacijos apie būtinus pateikti dokumentus, pasirengiant atlikti notarinį veiksma, nepateikia. 			
Teikiamos paslaugos kaina	Nėra/pateikiamos tik nuorodos į teisės aktus	Yra/informacija sunkiai randama (3-4 paspaudimai, nuoroda į teisės aktą)	Yra/ informacija randama lengvai (1 paspaudimu, pateikiamas teisės aktas).
<ul style="list-style-type: none"> - TM interneto svetainėje pateikiamos tik nuorodos į teisės aktus, reglamentuojančius antstolių vykdymo išlaidų dydžius bei notarų imamo atlyginimo įkainių dydžius. Tokią informaciją pateikiamą teisės aktuose asmeniui sunku suprasti, sudėtinga apsiskaičiuoti galutinę paslaugų kainą; - LAR interneto svetainėje informacija apie vykdymo išlaidų dydžius, asmeniui sudėtinga randama, ją sudėtinga suprasti, kadangi pateikiama tik nuoroda į teisės aktą, reglamentuojantį antstolio vykdymo išlaidų dydžius, pvz.: ši informacija pateikiama skyrelyje „Dažniausiai užduodami klausimai“, nurodoma, jog detalūs vykdymo išlaidų ir atlygio antstoliui dydžiai nurodyti SVI 1, 2 ir 3 lentelėse, tačiau tokia informacija sudėtinga naudotis: vykdymo išlaidas sudaro kelios sudedamosios dalys (administravimo išlaidos ir antstolio atlygis), be to asmeniui gali tekti papildomai apmokėti išlaidas, neįskaičiuotas į vykdymo išlaidas: pvz. už banko pavedimus, pašto išlaidas, jų dydžiai pas skirtingus antstolius skiriasi, todėl asmeniui sudėtinga pačiam sužinoti, kokia galutinė paslaugos kaina; 			

Duomenys apie paslaugą, vadovaujantis viešųjų paslaugų teikimui keliamais reikalavimais	Skelbiama informacija interneto svetainėse apie antstoliams ir notarams pavestas valstybės funkcijas		
	TM	LAR	LNR
- LNR interneto svetainėje informaciją apie notarų imamo atlyginimo dydžius už notarinių veiksmų atlikimą gali būti sudėtinga suprasti, kadangi pateikiamas tik TM įsakymas dėl notarų imamo atlyginimo dydžių už notarinių veiksmų atlikimą. Taip pateikus informaciją, klientui išsiaiškinti galutinę notarinio veiksmo kainą sudėtinga, nes didžioji dalis notaro atlyginimo dydžių nustatyti intervalais, kainos gali skirtis net 3 kartus, nėra konkrečiai nustatyta, kokie veiksmai įskaičiuojami į notarinio veiksmo kainą: kokiais atvejais reikia papildomai mokėti už sandorio projekto parengimą, technines konsultacijas, apmokėti papildomas išlaidas ir kt.			
Teikiamos paslaugos trukmė	Nėra	Iš dalies/ informacija gali būti sunkiai randama (3 paspaudimai)	Nėra
- TM interneto svetainėje informacija apie antstolių ir notarų teikiamų paslaugų trukmę nėra nurodoma; - LAR interneto svetainėje skelbia informaciją tik apie tai, per kiek laiko asmuo su teismo sprendimu dėl priverstinio išieškojimo turi kreiptis į antstolį, kiti teikiamų paslaugų terminai (trukmė) nėra nurodomi; - LNR interneto svetainėje neskelbia informacijos apie notarinių veiksmų atlikimo trukmę.			
Duomenys apie paslaugos teikėjo veiksmų (neveikimo), kurie galimai pažeidė paslaugos gavėjo teises ar teisėtus interesus, apskundimo tvarką	Nėra	Nėra	Nėra
- TM, LAR ir LNR interneto svetainėse nepateikiama informacija apie antstolių/notarų atliktų veiksmų apskundimo tvarką;			
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal TM, LAR, LNR interneto svetainėse skelbiamą informaciją			

Valstybinio audito ataskaita
 „Ar užtikrinama, kad
 antstoliams ir notarams
 pavestos valstybės funkcijos
 būtų vykdomos efektyviai“
 7 priedas

Būtinų vykdymo išlaidų dydžiai

Išieškotina suma	Būtinų vykdymo išlaidos
Iki 3 Eur	12 Eur
Nuo 3 iki 15 Eur	16 Eur
Nuo 15 iki 50 Eur	20 Eur
Nuo 50 iki 300 Eur	24 Eur
Nuo 300 iki 600 Eur	28 Eur
Nuo 600 iki 850 Eur	32 Eur
Nuo 850 iki 1 150 Eur	36 Eur
Nuo 1 150 iki 1 500 Eur	40 Eur
Nuo 1 500 iki 2 000 Eur	48 Eur
Nuo 2 000 iki 2 600 Eur	56 Eur
Nuo 2 600 iki 3 200 Eur	64 Eur
Nuo 3 200 iki 4 400 Eur	80 Eur
Nuo 4 400 iki 8 700 Eur	100 Eur
Nuo 8 700 iki 14 500 Eur	140 Eur
Nuo 14 500 iki 29 000 Eur	180 Eur
Nuo 29 000 Eur	220 Eur

Šaltinis – teisingumo ministro 2005-10-27 įsakymas Nr. 1R-352 „Dėl Sprendimų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“

Valstybinio audito ataskaita
 „Ar užtikrinama, kad
 antstoliams ir notarams
 pavestos valstybės funkcijos
 būtų vykdomos efektyviai“
 8 priedas

Papildomų vykdymo išlaidų dydžiai

Eil. Nr.	Papildomų vykdymo išlaidų rūšys	Papildomų vykdymo išlaidų dydžiai
1.	A3 formato 1 lapo kopija	0,4 Eur
2.	A4 formato 1 lapo kopija	0,2 Eur
3.	Antstolio surašyto dokumento patvirtintos kopijos išdavimas	1,2 Eur
4.	Ragavimo įvykdyti sprendimą parengimas	2 Eur
5.	Skolininko asmens ir kitų duomenų, susijusių su vykdoma vykdomąja byla ar skolininko turtine padėtimi, patikrinimas (nevykstant į skolininko gyvenamąją ar buveinės vietą)	1,2 euro už kiekvieną užklausą nepriklausomai nuo užklausos formos ir pateikimo būdo
6.	Patvarkymo dėl vykdymo išlaidų išieškojimo parengimas	2 Eur
7.	Patvarkymo dėl skolos išieškojimo parengimas	2 Eur
8.	Patvarkymo dėl išlaikymo išieškojimo parengimas	2 Eur
9.	Nurodymo priverstinai nurašyti pinigines lėšas parengimas	2 Eur
10.	Nurodymo nutraukti piniginių lėšų išmokėjimą parengimas	2 Eur
11.	Patvarkymo vykdyti išieškojimą iš skolininkui priklausančių lėšų, esančių laisvės atėmimo vietos įstaigos sąskaitoje, parengimas	2 Eur
12.	Turto arešto akto arba turto aprašo surašymas, išskyrus atvejus, kai turtas areštuojamas ar aprašomas taikant laikinąsias apsaugos priemones, konfiskuojant turtą ar sudarant paveldimo turto apyrašą	24 eurai už vieną darbo valandą areštuojant ar aprašant turtą
13.	Nurodymo laikinai areštuoti pinigines lėšas parengimas	2 Eur
14.	Turto pardavimo skolininko pasiūlytam pirkėjui akto parengimas	2 Eur
15.	Turto pardavimo iš varžytynių akto parengimas	2 Eur
16.	Turto perdavimo išieškotojui akto parengimas	2 Eur
17.	Išieškotų lėšų paskirstymo patvarkymo parengimas	2 Eur
18.	Patvarkymo dėl prisijungimo prie išieškojimo parengimas	2 Eur
19.	Sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo akto parengimas	2 Eur
20.	Išieškojimo negalimumo akto parengimas	2 Eur
21.	Antstolio akto arba patvarkymo parengimas, išskyrus šioje instrukcijoje nurodytus atvejus, kai už akto ar patvarkymo parengimą nustatytas kitoks vykdymo išlaidų dydis	2 Eur
22.	Vykimas į vykdymo veiksmų atlikimo vietą ne išieškotojo ir ne skolininko transportu, jeigu atstumas yra daugiau kaip 5 kilometrai nuo antstolio kontoros (skyriaus) buveinės vietos	Po 0,4 Eur už 1 kilometrą
23.	Skolininko asmens ir kitų duomenų, susijusių su vykdoma vykdomąja byla ar skolininko turtine padėtimi, patikrinimas nuvykus į skolininko gyvenamąją ar buveinės vietą, jeigu turtas nėra areštuojamas ar aprašomas	12 Eur
24.	Skelbimas internete apie varžytynes	2 Eur
25.	Skolininko arba vaiko paieškos paskelbimas	4 Eur
26.	Atlygis kuratoriui	79,99 Eur už 1 vykdomąją bylą
27.	Pažymos apie vykdymo eigą, išskyrus vykdomąsias bylas dėl išlaikymo išieškojimo, išduodant vieną kartą per 6 mėnesius, parengimas	2 Eur
28.	Pažymos apie vykdymo eigą, išskyrus vykdomąsias bylas dėl išlaikymo išieškojimo, parengimas	4 Eur

Eil. Nr.	Papildomų vykdymo išlaidų rūšys	Papildomų vykdymo išlaidų dydžiai
29.	Pažymos apie vykdymo eigą vykdomojoje byloje dėl išlaikymo išieškojimo parengimas	2 Eur
30.	Pažymos apie vykdymo eigą vykdomojoje byloje dėl išlaikymo išieškojimo, išduodant vieną kartą per 3 mėnesius, parengimas	1,2 Eur
31.	Išskaitų iš skolininko darbo užmokesčio ir kitų jam prilygintų išmokų teisingumo patikrinimas	12 Eur
32.	Patvarkymo dėl vykdymo proceso šalies pakeitimo parengimas	24 Eur
33.	Atlygis skolininko turto administratoriui	10 proc. pajamų, gautų iš skolininko turto administravimo, bet ne mažiau kaip 79,99 Eur už 1 vykdomąją bylą

Šaltinis – teisingumo ministro 2005-10-27 įsakymas Nr. 1R-352 „Dėl Sprendimų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“

Valstybinio audito ataskaita
 „Ar užtikrinama, kad
 antstoliams ir notarams
 pavestos valstybės funkcijos
 būtų vykdomos efektyviai“
 9 priedas

Atlygis antstoliui pagal išieškomos sumos dydį

Išieškoma suma	Atlygis antstoliui
Iki 3 Eur	8 Eur
Nuo 3 iki 15 Eur	20 Eur
Nuo 15 iki 50 Eur	40 Eur
Nuo 50 iki 300 Eur	80 Eur
Nuo 300 iki 600 Eur	19 proc., bet ne mažiau kaip 80 Eur
Nuo 600 iki 850 Eur	18 proc., bet ne mažiau kaip 114 Eur
Nuo 850 iki 1 150 Eur	17 proc., bet ne mažiau kaip 153 Eur
Nuo 1 150 iki 1 500 Eur	16 proc., bet ne mažiau kaip 196 Eur
Nuo 1 500 iki 2 000 Eur	15 proc., bet ne mažiau kaip 240 Eur
Nuo 2 000 iki 2 600 Eur	14 proc., bet ne mažiau kaip 300 Eur
Nuo 2 600 iki 3 200 Eur	13 proc., bet ne mažiau kaip 364 Eur
Nuo 3 200 iki 4 400 Eur	12 proc., bet ne mažiau kaip 416 Eur
Nuo 4 400 iki 8 700 Eur	10 proc., bet ne mažiau kaip 528 Eur
Nuo 8 700 iki 14 500 Eur	8 proc., bet ne mažiau kaip 870 Eur
Nuo 14 500 iki 29 000 Eur	6 proc., bet ne mažiau kaip 1 160 Eur
Nuo 29 000 Eur	4 proc., bet ne mažiau kaip 1 740 Eur

Šaltinis – teisingumo ministro 2005-10-27 įsakymas Nr. 1R-352 „Dėl Sprendimų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“

Valstybinio audito ataskaita
„Ar užtikrinama, kad
antstoliams ir notarams
pavestos valstybės funkcijos
būtų vykdomos efektyviai“
10 priedas

Notarų imamo atlyginimo už notarinių veiksmy atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas laikinieji dydžiai

Eil. Nr.	Papildomų vykdymo išlaidų rūšys	Papildomų vykdymo išlaidų dydžiai
1.	Nekilnojamųjų daiktų sandoriai:	
1.1.	už nekilnojamojo daikto perleidimo, perdavimo už turtinę skolą (skolos padengimo) ar turto perleidimo už rentą sutarties, išskyrus 1.9 papunktyje nurodytą sutartį, patvirtinimą	0,45 proc. nuo sumos, bet ne mažiau kaip 28,96 Eur ne daugiau kaip 5 792,40 Eur;
1.2.	už nekilnojamojo daikto mainų sutarties patvirtinimą, taip pat atvejus, kai nekilnojamas daiktas mainomas į kilnojamąjį daiktą ar kitą civilinių teisių objektą	nuo 0,4 iki 0,5 proc. nuo mainomo daikto, turinčio didesnę vertę, vertės, bet ne mažiau kaip 28,96 Eur ir ne daugiau kaip 5 792,40 Eur;
1.3.	už nekilnojamojo daikto panaudos sutarties patvirtinimą	nuo 0,2 iki 0,6 proc. nuo panauda duodamo daikto vertės, bet ne daugiau kaip 5 792,40 Eur;
1.4.	už nekilnojamojo daikto nuomos ar lizingo (finansinės nuomos) sutarties patvirtinimą	nuo 0,2 iki 0,6 proc. nuo sutartyje nurodytos nuomos mokesčio sumos (skaičiuojant už visą nuomos terminą, bet ne ilgesnį kaip 25 metai), bet ne mažiau kaip 14,48 Eur ir ne daugiau kaip 5 792,40 Eur;
1.5.	už nekilnojamojo daikto sujungimo, padalijimo sutarties, taip pat už žemės sklypo atidalijimo ir amalgamacijos sutarties patvirtinimą	nuo 0,4 iki 0,5 proc. nuo daikto vertės, bet ne daugiau kaip 5 792,40 Eur;
1.6.	už servituto, uzufukto, užstatymo teisės, naudojimosi tvarkos daiktu nustatymo sutarties patvirtinimą	28,96–86,89 Eur;
1.7.	už nekilnojamojo daikto hipotekos patvirtinimą	nuo 0,2 iki 0,3 proc. nuo daikto vertės, bet ne mažiau kaip 14,48 Eur ir ne daugiau kaip 144,81 Eur;
1.8.	už įmonės hipotekos sandorio patvirtinimą	nuo 0,3 iki 0,4 proc. nuo bendros įmonės vertės, bet ne mažiau kaip 100 Lt 28,96 Eur ir ne daugiau kaip 289,62 Eur;
1.9.	už nekilnojamojo daikto dovanojimo sutuoktiniui, tėvams, vaikams (jvankiams), seneliams, vaikaičiams ar mainų tarp šių asmenų sutarties patvirtinimą	14,48–23,17 Eur.
2.	Kilnojamųjų daiktų sandoriai	
2.1.	už kilnojamojo daikto perleidimo, perdavimo už turtinę skolą ar turto perleidimo už rentą sutarties, išskyrus 2.8 punkte nurodytą sutartį, patvirtinimą	nuo 0,3 iki 0,4 proc. nuo sumos, bet ne mažiau kaip 14,48 Eur;
2.2.	už kilnojamųjų daiktų mainų sutarties patvirtinimą	nuo 0,3 iki 0,4 proc. nuo mainomo daikto ar kito civilinių teisių objekto, turinčio didesnę vertę, vertės, tačiau ne mažiau kaip 14,48 Eur;
2.3.	už kilnojamojo daikto panaudos sutarties patvirtinimą	nuo 0,2 iki 0,3 proc. nuo daikto vertės, bet ne mažiau kaip 14,48 Eur;

Eil. Nr.	Papildomų vykdymo išlaidų rūšys	Papildomų vykdymo išlaidų dydžiai
2.4.	už kilnojamojo daikto nuomos ar lizingo (finansinės nuomos) sutarties patvirtinimą	nuo 0,2 iki 0,3 proc. nuo sutartyje nurodytos daikto vertės, bet ne mažiau kaip 14,48 Eur;
2.5.	už kilnojamojo daikto pasidalijimo sutarties patvirtinimą	nuo 0,45 iki 0,55 proc. nuo daikto vertės, bet ne mažiau kaip 14,48 Eur;
2.6.	už įkeitimo patvirtinimą	nuo 0,2 iki 0,3 proc. nuo daikto vertės, bet ne mažiau kaip 14,48 ir ne daugiau kaip 144,81 Eur;
2.7.	už kilnojamojo daikto ir (ar) teisių dovanojimo sutuoktiniui, tėvams, vaikams (jvairiems), seneliams, vaikėčiams ar mainų tarp šių asmenų sutarties patvirtinimą	8,69–17,38 Eur;
2.8.	už kilnojamojo daikto dovanojimo sutarties patvirtinimą	14,48–57,92 Eur.
3.	Vertybinių popierių, pinigų arba teisių perleidimo sandoriai:	
3.1.	už vertybinių popierių perleidimo sutarties patvirtinimą	nuo 0,4 iki 0,5 proc. nuo perleidžiamų vertybinių popierių perleidimo sumos, bet ne mažiau kaip 14,48 ir ne daugiau kaip 5 792,40 Eur;
3.2.	už teisių perleidimo sutarties patvirtinimą	11,58–20,27 Eur;
3.3.	už pinigų dovanojimo sutarties patvirtinimą	nuo 0,3 iki 0,5 proc. nuo dovanojamos sumos, bet ne mažiau kaip 14,48 Eur;
3.4.	už pinigų, vertybinių popierių, teisių dovanojimo sutuoktiniui, tėvams, vaikams (jvairiems), seneliams, anūkams ar mainų tarp šių asmenų sutarties patvirtinimą	8,69–17,38 Eur;
3.5.	už paskolos ar kreditavimo sutarties patvirtinimą	nuo 0,2 iki 0,4 proc. nuo paskolos (kredito) sumos ar daikto vertės, kai objektas nėra pinigai, bet ne mažiau kaip 14,48 ir ne daugiau kaip 5 792,40 Eur;
3.5 ¹ .	už vekselio patvirtinimą	15–30 Eur;
3.6.	už reikalavimo perleidimo ar skolos perkėlimo sutarties reikalavimo ar skolos patvirtinimą	nuo 0,2 iki 0,4 proc. nuo reikalavimo, skolos dydžio sutarties sudarymo metu, bet ne mažiau 14,48 Eur;
3.6 ¹ .	už hipotekos (įkeitimo) reikalavimo perleidimo sutarties patvirtinimą	0,1 proc. nuo reikalavimo dydžio, bet ne mažiau kaip 28,96 Eur ir ne daugiau kaip 5 792,40 Eur;
3.7.	už piniginių lėšų pasidalijimą	nuo 0,1 iki 0,2 proc. nuo lėšų sumos, bet ne mažiau kaip 28,96 Eur;
3.8.	už teisių pasidalijimą	14,48–57,92 Eur.
4.	Notariniai veiksmai, susiję su juridinio asmens steigimu ir veikla:	
4.1.	už juridinio asmens steigimo sandorio patvirtinimą	nuo 0,1 iki 0,3 proc. nuo steigiamo juridinio asmens įstatinio kapitalo sumos (jei toks formuojamas atitinkamai juridinio asmens teisinei formai), bet ne mažiau kaip 72,41 Eur ir ne daugiau kaip 289,62 Eur;
4.2.	už steigiamo juridinio asmens steigimo dokumentų atitikties įstatymų reikalavimams patvirtinimą, taip pat patvirtinimą, kad juridinį asmenį įregistruoti galima, nes įstatymuose ar steigimo sandoryje nustatytos prievolės yra įvykdytos ir atsirado įstatymuose ar steigimo dokumentuose numatytos aplinkybės:	
4.2.1.	labdaros ir paramos fondo	atleista;
4.2.2.	individualios įmonės	23,17–57,92 Eur;

Eil. Nr.	Papildomų vykdymo išlaidų rūšys	Papildomų vykdymo išlaidų dydžiai
4.2.3.	viešosios įstaigos, gyvenamųjų namų statybos bendrijos, kitų bendrijų ir kitų juridinių asmenų	28,96–72,41 Eur;
4.2.4.	savivaldybės įmonės	43,44–72,41 Eur;
4.2.5.	žemės ūkio bendrovės, kooperatinės bendrovės (kooperatyvo)	43,44–101,37 Eur;
4.2.6.	asociacijos	43,44–130,33 Eur;
4.2.7.	advokatų profesinės bendrijos, nuolatinės arbitražo institucijos	57,92–173,77 Eur;
4.2.7 ¹ .	mažosios bendrijos steigimą	57,92–202,73 Eur;
4.2.8.	uždarnosios akcinės bendrovės	72,41–231,70 Eur;
4.2.9.	akcinės bendrovės	115,85–260,66 Eur;
4.2.10.	Europos ekonominių interesų grupės, Europos bendrovės, Europos kooperatinės bendrovės	144,81–289,62 Eur;
4.2.11.	komercinio banko, kredito unijos ir kitos kredito įstaigos, draudimo veiklą vykdančios įmonės	144,81–289,62 Eur;
4.3.	už filialo ar atstovybės nuostatų atitikties įstatymų reikalavimams patvirtinimą, pakeitimą, taip pat patvirtinimą, kad filialą ar atstovybę įregistruoti galima, nes įstatymuose nustatytos prievolės yra įvykdytos ir atsirado įstatymuose ar steigimo dokumentuose numatytos aplinkybės	nuo 50 iki 75 proc. atlyginimo, nustatyto atitinkamai juridinio asmens teisei formai pagal šiuo įsakymu patvirtintų laikinųjų dydžių 4.2.1–4.2.11 papunkčius;
4.4.	už Juridinių asmenų registro tvarkytojui teikiamame prašyme nurodytų duomenų tikrumo patvirtinimą:	
4.4.1.	pavadinimo, kodo, teisinės formos, buveinės, finansinių metų, veiklos laikotarpio, taisyklės, pagal kurią asmenys veikia juridinio asmens vardu, organų narių skaičius (už visus duomenis kartu arba keičiant bet kurį iš šių duomenų), kitų duomenų (kiekvieno)	4,34 Eur;
4.4.2.	valdymo organų narių, kitų organų narių, akcininko, asmenų, turinčių teisę juridinio asmens vardu sudaryti sandorius (kiekvieno asmens visų duomenų bei parašo tikrumo paliudijimas)	7,24 Eur;
4.5.	už juridinio asmens pakeisto steigimo dokumento naujos redakcijos atitikties įstatymų reikalavimams patvirtinimą:	
4.5.1.	kai keičiamas juridinio asmens kapitalo dydis	nuo 0,1 iki 0,3 proc. už padidinamą ar sumažinamą įstatinio kapitalo sumą, tačiau ne mažiau kaip 72,41 Eur ir ne daugiau kaip 289,62 Eur;
4.5.2.	kai juridinio asmens kapitalo dydis nekeičiamas	72,41–144,81 Eur;
4.5.3.	labdaros ir paramos fondo	atleista;
4.6.	už šiuo įsakymu patvirtintų laikinųjų dydžių 4.2.1–4.2.7 punktuose reorganizuojamo (-ų) ar pertvarkomo (-ų) juridinio asmens steigimo dokumentų atitikties įstatymų reikalavimams patvirtinimą, taip pat patvirtinimą, kad juridinį asmenį įregistruoti galima, nes įstatymuose ar steigimo sandoryje nustatytos prievolės yra įvykdytos ir atsirado įstatymuose ar steigimo dokumentuose numatytos aplinkybės	atlyginimas, nustatytas atitinkamai juridinio asmens teisei formai pagal šiuo įsakymu patvirtintų laikinųjų dydžių 4.2.1–4.2.7 papunkčius;
4.7.	už šiuo įsakymu patvirtintų laikinųjų dydžių 4.2.8–4.2.11 papunkčiuose reorganizuojamo ar pertvarkomo juridinio asmens ar asmenų steigimo dokumentų atitikties įstatymų reikalavimams patvirtinimą, taip pat patvirtinimą, kad juridinį asmenį įregistruoti galima, nes įstatymuose ar steigimo sandoryje nustatytos prievolės yra įvykdytos ir atsirado įstatymuose ar steigimo dokumentuose numatytos aplinkybės	nuo 0,1 iki 0,3 proc. nuo juridinio asmens kapitalo sumos, bet ne mažiau kaip 72,41 Eur ir ne daugiau kaip 289,62 Eur.
5.	Kiti notariniai veiksmai, techninės paslaugos ir konsultacijos:	
5.1.	už preliminariosios sutarties patvirtinimą	23,17–86,89 Eur;
5.2.	už jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties patvirtinimą	43,44–72,41 Eur;
5.3.	už vedybų sutarties patvirtinimą	43,44–86,89 Eur;
5.4.	už santuokos metu įgyto turto padalijimo, paveldėto turto pasidalijimo sutarties patvirtinimą	imamas atlyginimas, nurodytas 1.5 ir 2.5 papunkčiuose;
5.4 ¹ .	už sutarties dėl pagalbos priimant sprendimus patvirtinimą	70 Eur;

Eil. Nr.	Papildomų vykdymo išlaidų rūšys	Papildomų vykdymo išlaidų dydžiai
5.5.	už prievolės įvykdymo užtikrinimo sandorio, išskyrus 1.7, 1.8, 2.6, 2.7 papunkčiuose nurodytus sandorius, patvirtinimą	14,48–28,96 Eur;
5.6.	už nekilnojamojo daikto priėmimo–perdavimo dokumento patvirtinimą	8,69 Eur;
5.7.	už pavedimo sutarties patvirtinimą	8,69 Eur;
5.8.	už įgaliojimo patvirtinimą sutuoktiniui, tėvams, vaikams	2,90 Eur;
5.9.	už įgaliojimo patvirtinimą kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims	5,79–14,48 Eur;
5.10.	už testamentą patvirtinimą	5,79–28,96 Eur;
5.10 ¹ .	už išankstinio nurodymo patvirtinimą	50 Eur;
5.11.	už pareiškimo apie palikimo priėmimą arba apie palikimo atsisakymą patvirtinimą	2,90–14,48 Eur;
5.11 ¹	už vykdomojo pavedimo dėl turto apyrašo sudarymo ar vykdomojo pavedimo papildyti turto apyrašą išdavimą	2,90–14,48 Eur;
5.12.	už kitų vienašalių sandorių patvirtinimą	5,79 Eur;
5.13.	už susitarimo dėl sutarties pakeitimo ar papildymo patvirtinimą, išskyrus atvejus, kai didinama sutartyje nustatyta kaina	14,48–23,17 Eur;
5.14.	už kitų sandorių patvirtinimą	14,48–28,96 Eur;
5.15.	už asmeninio testamentą ar oficialiajam prilyginamo testamentą saugojimą	8,69 Eur;
5.16.	už testamentą paskelbimą	4,34 Eur;
5.17.	už paveldėjimo teisės liudijimo išdavimą į pinigines lėšas sąskaitose fiziniams asmenims	5,79 Eur;
5.18.	už paveldėjimo teisės liudijimo išdavimą į nekilnojamuosius daiktus, už Europos paveldėjimo pažymėjimo parengimą ir jo patvirtintos kopijos išdavimą;	0,1 proc. nuo paveldimo turto vertės, bet ne mažiau kaip 14,48 Eur ir ne daugiau kaip 289,62 Eur;
5.18 ¹ .	už Europos paveldėjimo pažymėjimo ištaisymą, pakeitimą ar panaikinimą ir tai patvirtinančių dokumentų parengimą	0,05 proc. nuo paveldimo turto vertės, bet ne mažiau kaip 7,24 Eur ir ne daugiau kaip 144,81 Eur;
5.19.	už paveldėjimo teisės liudijimo išdavimą į kitą turtą	5,79–28,96 Eur;
5.20.	už teisės į dalį bendro sutuoktinių turto liudijimo likusiam sutuoktiniui, taip pat už mirusiojo sutuoktinio dalį nustatančio liudijimo išdavimą	5,79–14,48 Eur;
5.21.	už jūrinio protesto priėmimą	86,89–173,77 Eur;
5.22.	už vekselių ir čekių protestavimą	14,48–28,96 Eur;
5.23.	už vykdomųjų įrašų užprotestuotuose ir neprotestuotuose vekseliuose ir čekiuose darymą, Europos vykdomojo rašto išdavimą	nuo 0,3 iki 0,5 proc. nuo išieškomos sumos, bet ne mažiau kaip 14,48 Eur;
5.23 ¹ .	už vykdomojo įrašo dėl priverstinio skolos išieškojimo pagal hipotekos (jkeitimo) kreditoriaus prašymą atlikimą	0,2 proc. nuo išieškomos sumos, bet ne mažiau kaip 14,48 Eur ir ne daugiau kaip 289,62 Eur;
5.23 ² .	už vykdomojo įrašo dėl priverstinio skolos išieškojimo pagal skolininko ar hipotekos (jkeitimo) kreditoriaus prašymą panaikinimą	8,69 Eur;
5.23 ³ .	už prašymo arba atsisakymo atlikti vykdomąjį įrašą patvirtinimą; už prašymo panaikinti vykdomąjį įrašą patvirtinimą	2,90–8,69 Eur;
5.23 ⁴ .	už vykdomojo įrašo pagal notarine forma patvirtintus sandorius, iš kurių atsiranda pinigines prievolės, atlikimą	nuo 0,3 iki 0,5 proc. nuo prievolės, išieškomos sumos, bet ne mažiau kaip 14,48 Eur;
5.24.	už piniginių sumų priėmimą į depozitinę sąskaitą	nuo 0,05 iki 0,1 proc. nuo priimamos sumos, bet ne mažiau kaip 2,90 Eur;

Eil. Nr.	Papildomų vykdymo išlaidų rūšys	Papildomų vykdymo išlaidų dydžiai
5.24 ¹	už dokumento tvirtinimą pažyma (<i>Apostille</i>)	15 Eur;
5.25.	už dingusio ar pamesto notaro patvirtinto ar išduoto dokumento dublikato išdavimą	8,69 Eur;
5.26.	už dokumento nuorašo (kopijos), išrašo tikrumo paliudijimą (už vieną puslapį), už parašo dokumente tikrumo paliudijimą, išrašų iš notarinio registro išdavimą	0,87 Eur;
5.27.	už dokumento vertimo iš vienos kalbos į kitą tikrumo paliudijimą (už vieną puslapį)	2,90 Eur;
5.28.	už fizinių ir juridinių asmenų pareiškimų perdavimą	5,79 Eur;
5.28 ¹	už prašymo įregistruoti duomenų pakeitimus Hipotekos registre, kai sandoris nėra keičiamas šalių susitarimu tvirtinimą; už prašymo įregistruoti (išregistruoti) hipoteką (įkeitimą) tvirtinimą; už pažymėjimo apie hipotekos (įkeitimo) įregistravimą išdavimą (asmeniui prašant)	5,79 Eur;
5.29.	už sandorio projekto parengimą	14,48–28,96 Eur;
5.30.	už kitų, šiame įsakyme nenurodytų notarinių veiksmų atlikimą	2,90–28,96 Eur;
5.31.	už konsultacijos suteikimą	2,90–57,92 Eur;
5.32.	už dokumento perrašymą ar kopijavimą (vieną puslapį)	0,06 Eur;
5.33.	už notarinio veiksmo projekto 1 puslapio parengimą	0,58 Eur;
5.34.	už privalomų pagal teisės aktus duomenų perdavimą valstybėms registrams ir surinktų lėšų administravimą ir perdavimą registro tvarkytojui	2,90–8,69 Eur.

Šaltinis – teisingumo ministro 1996-09-12 įsakymas Nr. 57 „Dėl notarų imamo atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas laikinųjų dydžių patvirtinimo“

Valstybinio audito ataskaita
 „Ar užtikrinama, kad
 antstoliams ir notarams
 pavestos valstybės funkcijos
 būtų vykdomos efektyviai“
 11 priedas

Kriterijai, pagal kuriuos atestuojami notarai

Eil. Nr.	Vertinimo kriterijai	Nustatyti balai
1.	notaro profesinės veiklos metu sudaryti ir gauti dokumentai tvarkomi, apskaitomi ir saugomi pagal teisės aktų nustatytus reikalavimus	nuo 0 iki 2 balų
2.	nėra pagrįstų asmenų skundų dėl notaro veiklos	nuo 0 iki 2 balų
3.	nėra teismo sprendimų, kuriais atliktas notarinis veiksmas pripažįstamas neteisėtu dėl notaro kaltės	nuo 0 iki 2 balų
4.	notaras tinkamai įvykdė notarų kvalifikacijos kėlimo programą ir surinko reikiamus kvalifikacijos kėlimo balus	nuo 0 iki 2 balų
5.	notaro Teisingumo ministerijos atlikto veiklos patikrinimo akte nenustatyta pažeidimų ir (ar) trūkumų dėl notaro veiklos	nuo 0 iki 2 balų
6.	notaras atsakė į komisijos narių užduotą (-us) klausimą (-us) iš notarų veiklą reguliuojančių teisės aktų ir notarų kvalifikacijos kėlimo ir mokymo programų per notaro atestacijos laikotarpį	nuo 0 iki 2 balų
7.	notaras savo veikloje vadovaujasi ir vykdo notaro profesinę veiklą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų bei Notarų rūmų nutarimų reikalavimus	nuo 0 iki 2 balų
8.	notaras yra sudaręs visas sutartis su valstybės registrais dėl duomenų gavimo	1 balas
9.	notaras tikrinasi sveikatą ne rečiau kaip kas penkerius metus	1 balas
10.	notaro biuro patalpos, biuro įranga, darbuotojų skaičius, notaro darbo ir asmenų priėmimo laikas atitinka reikalavimus, keliamus notarų biurams ir notarų darbo laikui	1 balas
11.	notaras publikavo straipsnį (-ių) teisės klausimais Lietuvos notarų rūmų leidžiamame žurnale „Notariatas“, kituose teisiniuose leidiniuose ar žiniasklaidos priemonėse	1 balas
12.	notaras skaitė pranešimą teisės klausimais seminare, konferencijoje ar kitame renginyje	1 balas

Šaltinis – teisingumo ministro 2018-10-30 įsakymas Nr. 1R-226 „Dėl Notarų atestavimo nuostatų patvirtinimo“

NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽŪSTAMI

